sak

From: sepi [sepi@ellinikietairia.gr]
Sent: Τετάρτη, 31 Μαΐου 2006 2:19 μμ
To: 'sak'
Subject: FW: δελτίο τύπου για Ζάππειο και Γουδί
Importance: High

From: ecogreens [mailto:ecogreen@otenet.gr]
Sent: Wednesday, May 31, 2006 1:08 PM
To: Ecogreens Office
Subject: δελτίο τύπου για Ζάππειο και Γουδί

Οικολόγοι Πράσινοι
ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
www.ecogreens.gr - email: *ecogreen@otenet.gr*
Αθήνα: Κολοκοτρώνη 31, 10562, τηλ. 210.3241001, fax 210 3241825
Θεσσαλονίκη: Φιλίππου 51, 54631, τηλ. 2310.222503, fax 2310.421196

30.5.2006

ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΑΝΗΚΟΥΝ ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ; Οι Οικολόγοι Πράσινοι διαμαρτύρονται για την εκχώρηση των 25,5 στρ. στο Γουδί και για το νομοσχέδιο που προβλέπει ιδιωτικές χρήσεις για τα άλση του Ζαππείου.

Με δεδομένο το έλλειμμα της Αθήνας σε ελεύθερους χώρους και τις πιέσεις που δέχεται και το λίγο πράσινο που υπάρχει, θα περίμενε κανείς ότι όλες οι προσπάθειες θα συγκεντρώνονταν στην προστασία και την επέκτασή του. Δυστυχώς όμως η απλή αυτή λογική δε φαίνεται να βρίσκει απήχηση στις επιλογές όσων αποφασίζουν για την πόλη μας.

Στο Γουδή η δημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου υπονομεύεται με την πρόσφατη παραχώρηση των εγκαταστάσεων του Μπάντμιντον για ιδιωτική εκμετάλλευση, μαζί με υπαίθρια έκταση συνολικά 25,5 στρεμμάτων (όσο ολόκληρο το Άλσος Παγκρατίου). Το συγκρότημα βρίσκεται στη Β' Ζώνη Προστασίας του Υμηττού, όπου επιτρέπονται μόνο κοινωφελείς χρήσεις. Είχε χωροθετηθεί με τον Ολυμπιακό Νόμο 2947/2000 ως λυόμενη προσωρινή κατασκευή αποκλειστικά για τις ανάγκες των Ολυμπιακών Αγώνων, με υποχρέωση να απομακρυνθεί 6 μήνες μετά το τέλος τους. Η αναίρεση της υποχρέωσης αυτής (όπως και για τις άλλες προσωρινές κατασκευές των Αγώνων) με τον περσινό νόμο για τα Ολυμπιακά Ακίνητα, αποτελεί άμεση επιδείνωση των περιβαλλοντικών όρων της περιοχής και παραμένει μετέωρη

Μέλος των: International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN), Europa Nostra/IBI, European Environmental Bureau (EEB), Mediterranean Information Office for the Environment, Culture and Sustainable Development (MIO-ECSDE)

από νομική άποψη.
Οι Οικολόγοι Πράσινοι της Αθήνας ζητάμε:

- Την ανάκληση της παραχώρησης του Μπάντμιντον, ως μη νόμιμης, και τη μετεγκατάσταση όλων των προσωρινών ολυμπιακών κατασκευών εκτός Αττικής, για να καλυφθούν αθλητικές ανάγκες της υπόλοιπης χώρας.
- Τη θεσμοθέτηση της μελέτης του Πολυτεχνείου για τη δημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου στο Γουδή, όπως εγκρίθηκε από τον Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας, και την άμεση προώθηση των έργων για την υλοποίησή της.

Από την πλευρά μας συμπαρατασσόμαστε με τις αντιδράσεις των κατοίκων και των άλλων φορέων, και δηλώνουμε πρόθυμοι να συμβάλουμε και στη διερεύνηση της δυνατότητας για νομική προσφυγή κατά της παραχώρησης.

Αν στο Γουδή η δημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου παραμένει σε εκκρεμότητα από το 1977, ο κήπος του Ζαππείου υπάρχει από το 19ο αιώνα στα πλαίσια κληροδοτήματος που περιλαμβάνει επίσης τους λόφους Αρδηττού και Άγρας, γύρω από το Παναθηναϊκό Στάδιο. Με τροπολογία του υπουργείου Οικονομικών, που ψηφίστηκε ήδη στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής και προωθείται για ψήφιση και στην Ολομέλεια, όλοι αυτοί οι υπαίθριοι χώροι θα μπορούν να παραχωρούνται «σε ιδιωτικούς φορείς...για τη διοργάνωση εκθέσεων, πολιτιστικών εκδηλώσεων, συνεδρίων, εορτών, αγορών...».
Οι εμπορικές αυτές χρήσεις αντιστρατεύονται ανοικτά τη σημερινή δημόσια χρήση του πάρκου ως χώρου περιπάτου, αναψυχής και παιχνιδιού, ενώ είναι αμφίβολο κατά πόσο είναι συμβατές με το σκοπό του κληροδοτήματος, που απολαμβάνει μάλιστα αυξημένη συνταγματική προστασία. Όλα αυτά μάλιστα, τη στιγμή που οι σημερινές πηγές εισόδων του Ζαππείου καλύπτουν πλήρως τα έξοδα για τη λειτουργία και συντήρηση του πάρκου.
Παράλληλα παραμένει η απειλή κατασκευής υπόγειου γκαράζ μέσα στο πάρκο, που προβλεπόταν από παλαιότερο ολυμπιακό νομοσχέδιο, ενώ ήδη λειτουργεί επί πληρωμή και αυθαίρετο υπαίθριο πάρκινγκ της «Αίγλης».
Οι Οικολόγοι Πράσινοι της Αθήνας ζητούν να αποσυρθεί η επίμαχη τροπολογία, να καταργηθεί η πρόβλεψη για το υπόγειο γκαράζ και να αποδοθεί και πάλι στη δημόσια χρήση των πολιτών ο χώρος του πάρκου που χρησιμοποιείται αυθαίρετα για στάθμευση ΙΧ.

Παράλληλα, όμως, ζητάμε να υπάρξει μια ολοκληρωμένη πολιτική για τους δημόσιους χώρους της Αθήνας, με επίκεντρο τη συντήρηση, επέκταση και αναβάθμισή τους. Κριτήριο δε μπορεί να είναι η στενή ταμειακή λογική (ή, πολύ περισσότερο, οι πιέσεις ιδιωτικών συμφερόντων), αλλά οι ανάγκες των πολιτών και της πόλης.

Η Πολιτική Κίνηση Αθήνας
των Οικολόγων Πράσινων

31/5/2006

Αρ. 372

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΕΕ
Συνεδρίαση
της Τρίτης 30 Μαΐου 2006

Ημερήσια Διάταξη

1. Έγκριση των πρακτικών της 370ής συνεδρίασης
2. Καμπαναριό Βενετίας (7')
3. Γυάρος (10')
4. Επέκταση λιμανιού Νάξου (5')
5. Αρχοντικό Σιάτιστας (5')
6. Νέος δρόμος στην Τήνο (3')
7. Διημερίδα Χίου (5')
8. Πρόγραμμα Χίου (5)
9. Ναός Καππαδοκίας (5')
10. Μεταμόρφωση Σωτήρος Φιλιατρών (4')
11. Πρακτικά ημερίδας «Εκκλησιαστική Αρχιτεκτονική» (5')

Ενημέρωση

1. Ναός Αγίου Ιωάννη Ελεήμονος Λυγουρίου (2')
2. Μον Παρνές
3. Ωδείο, οδού Φειδίου (2')
4. Ναός Σωτήρος στο Αλεποχώρι (3')
5. Ι. Μ. Αγ. Φιλοθέης (3')
6. Επίσκεψη στη Νάξο
7. 5 Ιουνίου, Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος (1')
8. Άλλα θέματα (10') (Δημ. Σχολεία Βύρωνα)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΘΗΝΑΣ

Ε Μ Π - ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΓΟΥΔΙ - ΙΛΙΣΟΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Αντικείμενο, βασικοί στόχοι και μεθοδολογία της έρευνας

2. Σύνθεση της Ερευνητικής Ομάδας και της Επιτροπής Παρακολούθησης – Ευχαριστίες

Α' ΦΑΣΗ : ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ - ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

ΚΕΦ. 1 Σχέσεις του Πάρκου με τον περιβάλλοντα πολεοδομικό ιστό

ΚΕΦ. 2 Τεκμηρίωση και αποτίμηση των βασικών χαρακτηριστικών της Περιοχής Μελέτης
- 2.1. Ως προς την ιστορική εξέλιξη
- 2.2. Ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς
- 2.3. Ως προς τα φυσιογεωγραφικά χαρακτηριστικά

ΚΕΦ. 3 Τάσεις εξέλιξης της Περιοχής Μελέτης

ΚΕΦ. 4 Τάσεις στο σχεδιασμό αστικών πάρκων και χώρων πρασίνου

ΚΕΦ. 5 Χαρακτήρας του Μητροπολιτικού Πάρκου – Βασικές αρχές σχεδιασμού
- 5.1. Ενιαία αντιμετώπιση του χώρου
- 5.2. Οικολογική αποκατάσταση και ανάδειξη του φυσικού τοπίου
- 5.3. Ανάδειξη της ιστορικότητας του τόπου
- 5.4. Ενσωμάτωση του Πάρκου στο ευρύτερο πολιτιστικό δίκτυο της πόλης
- 5.5. Αναδιάρθρωση των ψυχαγωγικών, αθλητικών και παιδαγωγικών λειτουργιών

Β' ΦΑΣΗ: ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

ΚΕΦ. 6 Ένταξη του Πάρκου στην ευρύτερη αστική περιοχή
- 6.1. Υπερτοπικής κλίμακας Συνδέσεις – Προσπελάσεις
- 6.2. Τοπικής κλίμακας Συνδέσεις – Προσπελάσεις

ΚΕΦ. 7 Πολεοδομική οργάνωση του Πάρκου
- 7.1. Γενικές αρχές πολεοδομικής οργάνωσης
- 7.2. Πολεοδομική δομή - Σχέδιο Γενικής Διάταξης
- 7.3. Αρχές και κατευθύνσεις φυσικού σχεδιασμού

ΚΕΦ. 8 Προτεινόμενες λειτουργίες του Πάρκου
- 8.1. Αρχές οργάνωσης των χρήσεων
- 8.2. Περιγραφή των λειτουργιών και δραστηριοτήτων ανά φάση υλοποίησης

ΚΕΦ. 9 Κυκλοφορία και στάθμευση στο Πάρκο
9.1. Αρχές οργάνωσης και κυκλοφορίας
9.2. Δίκτυο κίνησης πεζών και ποδηλάτων
9.3. Δίκτυο δημόσιας συγκοινωνίας και κυκλοφορίας οχημάτων εξυπηρέτησης
9.4. Χώροι στάθμευσης και περιγραφή των οδικών τους προσβάσεων

ΚΕΦ. 10 Οργάνωση των χώρων πρασίνου
10.1. Αρχές οργάνωσης του πρασίνου
10.2 Ο γενικός χαρακτήρας των φυτεύσεων
10.3. Επιμέρους ενότητες – Χαρακτήρας – Είδη

ΚΕΦ. 11 Περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τις υπάρχουσες και προτεινόμενες δραστηριότητες

ΚΕΦ. 12 Προτεινόμενο θεσμικό πλαίσιο
12.1. Ρυθμίσεις για τον Κεντρικό Πυρήνα του Πάρκου
12.2. Ρυθμίσεις για την Ζώνη Ελέγχου του Πάρκου
12.3. Ρυθμίσεις για την Ευρύτερη Περιοχή Μελέτης
12.4. Έλεγχος μεταξύ θεσμοθετημένων και προτεινόμενων χρήσεων γης στο σύνολο του Πάρκου

ΚΕΦ. 13 Φάσεις ανάπτυξης του Πάρκου
13.1. Πρώτη Φάση : Χρονικός ορίζοντας έτος 2004
13.2. Δεύτερη Φάση : Χρονικός ορίζοντας έτος 2010

ΚΕΦ. 14 Οικονομική μελέτη

ΚΕΦ. 15 Φορέας διαχείρισης του Πάρκου
15.1. Θεσμικό πλαίσιο
15.2. Οργάνωση και στελέχωση

ΚΕΦ. 16 Κατευθύνσεις για τις διαδικασίες κατασκευής των έργων

Κατάλογος Σχεδίων
Βιβλιογραφικές πηγές

1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ, ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας, ανέθεσε το Νοέμβριο του 1997 στο Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος του Τομέα Πολεοδομίας και Χωροταξίας της Σχολής Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ, ερευνητικό πρόγραμμα με τίτλο: **«Μητροπολιτικό Πάρκο στο Γουδί»**. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε το Μάιο του 1999.

Η Περιοχή Μελέτης εκτείνεται νοτιοανατολικά της λεωφόρου Μεσογείων, εκατέρωθεν της λεωφόρου Κατεχάκη μέχρι τις παρυφές του Υμηττού και περιλαμβάνει τους χώρους των τέως και νυν στρατοπέδων Βαρύτη, Ζορμπά, Φακίνου και Πλέσσα, το Πεντάγωνο, την Πολυτεχνειούπολη Ζωγράφου, το Κέντρο Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημιας Αθηνών, το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας του Πανεπιστημίου Αθηνών, τα πολιτικά νοσοκομεία Ερυθρός Σταυρός και Ερρίκος Ντυνάν, Λαϊκό, Παίδων, Γενικό Κρατικό και Σωτηρία, τα στρατιωτικά νοσοκομεία ΓΝΣ 401 και ΓΝΑ 251, τα υπουργεία Δημόσιας Τάξης, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης και Μεταφορών, το συγκρότημα της ΕΡΤ ΑΕ (πρώην ΥΕΝΕΔ), τη Σχολή και το Άλσος της Χωροφυλακής, το Άλσος Παπάγου, τις αθλητικές εγκαταστάσεις των Δήμων Αθηναίων, Ζωγράφου και Παπάγου, το φυτώριο του Δήμου Αθηναίων, το Κέντρο Ιππασίας της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, σχολεία των όμορων Δήμων και, τέλος, τις δασικές και χορτολιβαδικές εκτάσεις του Αυτόνομου Οικοδομικού Συνεταιρισμού Αξιωματικών (ΑΟΟΑ).

Η συνολική έκτασή της ανέρχεται στα 4.500 στρέμματα περίπου και επεκτείνεται διοικητικά στους Δήμους Αθηναίων, Ζωγράφου και Παπάγου, ενώ ένα μικρότερο τμήμα της (στρατόπεδο Πλέσσα) ανήκει στο Δήμο Νέου Ψυχικού.

Αντικείμενο και Στόχοι της Έρευνας

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Αθήνας, γενικός στόχος της έρευνας είναι «**η δημιουργία ενός Μητροπολιτικού Πάρκου στο Γουδί, που θα εντάξει και θα ενσωματώσει τις υφιστάμενες στην περιοχή λειτουργίες υγείας - πρόνοιας - εκπαίδευσης - διοίκησης - αθλητισμού σε ένα ευρύ πάρκο πρασίνου, υψηλής οικολογικής ποιότητας, με περιορισμένες χρήσεις πολιτισμού, αθλητισμού και αναψυχής**».

»Οι χρήσεις που δύναται να περιλάβει το Πάρκο θα πρέπει να συμβάλουν, αφενός στην περιβαλλοντική αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής, όπου έχουν ήδη αναπτυχθεί αστικές χρήσεις, αφετέρου στη διασύνδεση του αστικού πρασίνου με το περιαστικό πράσινο του Υμηττού. Οι χρήσεις αυτές θα πρέπει να εναρμονίζονται με τη λειτουργία του Πάρκου ως «συνδετικού» χώρου πολιτιστικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μεταξύ των όμορων Δήμων, καθώς και ως «ενδιάμεσου» χώρου πρασίνου μεταξύ του περιαστικού δάσους του Υμηττού και του πόλου αναψυχής των Τουρκοβουνίων.

Στα πλαίσια των γενικών στόχων του Προγράμματος Ενοποίησης Ελεύθερων Χώρων Πρασίνου του Λεκανοπεδίου Αθηνών, που έχει συντάξει ο Οργανισμός Αθήνας, μέσω του ερευνητικού προγράμματος επιδιώκεται:

- Η αύξηση των ανοιχτών χώρων φυσικού πρασίνου: Με την αντιμετώπιση του Πάρκου Γουδιού ως ενιαίου χώρου, διευκολύνεται η κίνηση των αερίων ρευμάτων από τον Υμηττό προς το Λεκανοπέδιο η οποία, με τη σειρά της, θα συμβάλλει στη βελτίωση των ατμοσφαιρικών και κλιματολογικών συνθηκών της ευρύτερης περιοχής.
- Η διασύνδεση και ενοποίηση των υπαίθριων χώρων και χώρων πρασίνου, τόσο μεταξύ τους, όσο και με τους μεγάλης κλίμακας χώρους περιαστικού και αστικού πρασίνου: Η σύνδεση του Πάρκου με τον Υμηττό (μέσω της Πολυτεχνειούπολης και της Πανεπιστημιούπολης), τα Τουρκοβούνια (μέσω του Στρατοπέδου Πλέσσα και του δικτύου χώρων πρασίνου του Νέου Ψυχικού) και τους χώρους του Προγράμματος Ενοποίησης Πρασίνου, Πολιτιστικών και Κοινωνικών Δραστηριοτήτων του Κέντρου της Αθήνας, θα συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση του περιβάλλοντος του Λεκανοπεδίου.
- Η διευθέτηση της κυκλοφορίας και στάθμευσης των οχημάτων προς όφελος της συνολικής ενότητας του χώρου: Διερεύνηση δυνατοτήτων χρήσης μέσων μαζικών μεταφορών για μετακίνηση επιβατικού κοινού μεταξύ των περιοχών κατοικίας και του προβλεπόμενου σταθμού του Μετρό. Δημιουργία εισόδων για τους επισκέπτες του Πάρκου και εσωτερικού δικτύου κυκλοφορίας πεζών, που να συνδέεται με τις εισόδους και τις όμορες περιοχές κατοικίας.
- Η δημιουργία ενός δικτύου «διαδρόμων» και «διαδρομών» με δυνατότητες ενοποίησης με τους γύρω ορεινούς όγκους του Λεκανοπεδίου: Διερεύνηση δυνατοτήτων διασύνδεσης του χώρου, μέσω δικτύου κυκλοφορίας πεζών και ποδηλάτων στην Πολυτεχνειούπολη και Πανεπιστημιούπολη, με το δίκτυο κίνησης - διαδρόμων του Υμηττού. Διερεύνηση δυνατοτήτων διασύνδεσης, μέσω δικτύων κίνησης πεζών - ποδηλάτων, με τα Τουρκοβούνια και τους κεντρικούς υπαίθριους χώρους.
- Η ανάδειξη και προστασία των ρεμάτων που υπάρχουν στην περιοχή, όπως και η ανάδειξη της αττικής χλωρίδας».

Φάσεις του Προγράμματος

Το ερευνητικό πρόγραμμα, με τελικό τίτλο **«Μητροπολιτικό Πάρκο Γουδί - Ιλισός»,** ολοκληρώθηκε σε δύο φάσεις:

- Κατά την Α' Φάση αποτιμήθηκε η υπάρχουσα κατάσταση και προσδιορίστηκε ο χαρακτήρας του Πάρκου. Τέθηκαν οι γενικές αρχές λειτουργίας του και παρουσιάστηκαν εναλλακτικά σενάρια ως προς το χαρακτήρα των προτεινομένων δραστηριοτήτων.

- Κατά την Β' Φάση ολοκληρώθηκε η πρόταση οργάνωσης του χαρακτήρα, της πολεοδομικής δομής και των δραστηριοτήτων του Πάρκου, με την παρουσίασή τους στο επίπεδο του φυσικού σχεδιασμού. Τα υπόβαθρα που χρησιμοποιήθηκαν στην Β' Φάση παρήχθηκαν με φωτοερμηνεία αεροφωτογραφιών σε κλίμακα 1:1000 από τον ΟΚΧΕ, ειδικά για το συγκεκριμένο ερευνητικό πρόγραμμα.

Καθόλη τη διάρκεια τόσο της πρώτης όσο και της δεύτερης φάσης, η ερευνητική ομάδα ήταν σε επικοινωνία με τους εκπροσώπους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τους Συλλόγους των κατοίκων της περιοχής, τους εμπλεκόμενους στη δημιουργία του Πάρκου Φορείς (Υπουργεία, Νοσοκομεία, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα), ώστε η έρευνα να λαμβάνει υπόψη της και να συνεκτιμά τις απόψεις και προτάσεις τους. Ειδικότερα κατά τη διάρκεια της Β' Φάσης, η ερευνητική ομάδα συμμετείχε σε ειδικές συσκέψεις στα γραφεία του Οργανισμού Αθήνας, στις οποίες ενημέρωσε τους εκπροσώπους των αρμοδίων υπηρεσιών για το πρόγραμμα, τα προτεινόμενα

έργα και τις ρυθμίσεις. Στις συσκέψεις αυτές κατατέθηκαν, τόσο οι απόψεις των φορέων για το συγκεκριμένο έργο, όσο και ο προγραμματισμός των δικών τους έργων. Και τα δύο συνεκτιμήθηκαν από την ερευνητική ομάδα, με απώτερο στόχο τη συναίνεσή τους και, επομένως, την εφικτότητα του έργου της δημιουργίας του Μητροπολιτικού Πάρκου

Αποτέλεσμα αυτών των συσκέψεων υπήρξε η διαφοροποίηση των προτάσεων που κατατέθηκαν στην Α' Φάση. Χαρακτηριστικά μπορεί να αναφερθεί, η διαφοροποίηση των ορίων των περιοχών που εντάσσονται στο φορέα διαχείρισης του Πάρκου ή την οργάνωση των γραμμών μέσων μαζικής μεταφοράς που θα εξυπηρετούν το Πάρκο και τη γύρω περιοχή.

Η συνοπτική παρουσίαση που ακολουθεί παρουσιάζει τις κύριες ενότητες και των δύο φάσεων του προγράμματος, όπως διαμορφώθηκαν με τις τελικές επιλογές της ερευνητικής ομάδας και του Οργανισμού Αθήνας. Στην ολοκληρωμένη μορφή του περιλαμβάνει: Δύο πολυγραφημένους τόμους (Α' Φάση Μάιος 1998, σελ. 431 + Παράρτημα, Β' Φάση Δεκέμβριος 1999, σελ. 169 + Παράρτημα Α' και Β'), Τεύχος 14 Σχεδίων και Περίληψη στα αγγλικά.

2. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ - ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η ερευνητική ομάδα περιλαμβάνει διδάσκοντες, ερευνητές και υποψήφιους διδάκτορες του ΕΜΠ, με επιστημονικό υπεύθυνο τον Καθηγητή Γιάννη Πολύζο, καθώς μελετητές και ειδικούς συμβούλους. Ειδικότερα, συμμετείχαν:

- Αρχιτέκτονες Μηχανικοί και Πολεοδόμοι:
  Εύη Καραβίτη, Νώντας Κρεμμύδας (ΟΡΣΑ),
  Μαρία Μαντουβάλου (ΕΜΠ), Νίκος Μπελαβίλας (ΕΜΠ),
  Γιώργος Πατρίκιος, Γιάννης Πολύζος (ΕΜΠ),
  Δημήτρης Πολυχρονόπουλος (ΕΜΠ), Βάσω Τροβά
- Πολιτικοί Μηχανικοί και Συγκοινωνιολόγοι:
  Θάνος Βλαστός (ΕΜΠ), Μαρία Καλαντζοπούλου
- Τοπογράφοι Μηχανικοί:
  Διονύσης Μπαλοδήμος (ΕΜΠ), Τάσος Μπίθας (ΕΔΤΠ, ΕΜΠ)
  Δημοσθένης Σταθάς (ΕΜΠ)
- Μηχανολόγοι - Ηλεκτρολόγοι:
  Δημήτρης Κουρεμένος (ΕΜΠ), Γιώργος Παπαδόπουλος,
  Νίκος Δημητρακόπουλος
- Οικονομολόγοι:
  ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΕ, Νίκος Γουναράκης, Βαγγέλης Κοτσώνης
- Περιβαλλοντολόγος:
  Κίμων Χατζημπίρος (ΕΜΠ), Νάνσυ Μήτσου
- Αρχιτέκτων τοπίου:
  Μαρία Γουναράκη
- Δασολόγος - Γεωπόνος:
  Δημήτρης Αλιφραγκής (ΑΠΘ), Αλέξανδρος Δημητρακόπουλος (ΑΠΘ)
- Μεταλλειολόγος:
  Αντώνης Φραγκίσκος (ΕΜΠ)
- Νομικοί:

Γιώργος Παπαδημητρίου (ΕΚΠΑ), Μαρία Φλώρου

- Ιστορικός:
  Λήδα Παπαστεφανάκη
- Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών – Ηλεκτρονική Σχεδίαση:
  Γιώργος Καλαντζόπουλος, Άντα Παυλοπούλου, Εύη Καραβίτη, Γιώργος Πατρίκιος
- Φωτοερμηνεία και παραγωγή τοπογραφικών υποβάθρων: Γιώργος Μακαρίτης (ΟΚΧΕ)
- Γραμματειακή και σχεδιαστική υποστήριξη:
  Βιβή Κωστοπούλου, Ιόλη Βρυχέα – Χαϊδοπούλου, Φανή Ραυτοπούλου

Η Επιτροπή Παρακολούθησης αποτελείται από εκπροσώπους του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας και των Δήμων Αθηναίων και Ζωγράφου:

- Ελένη Ηλιοπούλου, συντονίστρια (Οργανισμός Αθήνας)
- Μάρω Ευαγγελίδου (Οργανισμός Αθήνας)
- Αιμιλία Βεάκη (Οργανισμός Αθήνας)
- Ρόη Κλουτσινιώτη (Οργανισμός Αθήνας)
- Αποστόλης Γερονίκος, Έλλη Παπακωνσταντίνου (Δήμος Αθηναίων)
- Γιάννης Ρέγκας (έως 31-12-1998), Γεράσιμος Μαρκάτος (Δήμος Ζωγράφου)
- Αντώνης Κοντάκης (ΔΥΠΟ) Γενικό Επιτελείο Στρατού

Στις ειδικές συσκέψεις που έγιναν στον Οργανισμό Αθήνας κατά τη Β' Φάση και υπό την προεδρεία της κας Μαρίας Πατελάρου, Αντιπροέδρου ΟΡΣΑ, συμμετείχαν: Η Επιτροπή Παρακολούθησης και οι κ.κ.: Βασίλης Λιόγκας, Σύμβουλος Υπουργού Εθνικής Αμυνας, Αναστάσιος Τσίτσης, Ταξίαρχος, Δ/νση Υποδομής Γενικού Επιτελείου Στρατού, Αγγελος Γαβαλάς, Γραφείο Ποιότητας Ζωής Πρωθυπουργού, Σωκράτης Πεφάνης και Ελένη Πουρναρά, Δ/νση Ειδικών Έργων ΥΠΕΧΩΔΕ, Δόμνα Παπαθωμά, Δ/νση Πολεοδομικού Σχεδιασμού ΥΠΕΧΩΔΕ.

Η ερευνητική ομάδα ευχαριστεί:

- Τους Δημάρχους Ζωγράφου, Φ. Σακελλαρίδου, Παπάγου, Β. Ξύδη, Νέου Ψυχικού, Α. Βεζυργιάννη και τον Αντιδήμαρχο Αθηναίων, Η. Σκαλαίο
- Τους Δημοτικούς και Διαμερισματικούς Συμβούλους των Δήμων Αθηναίων, Ζωγράφου, Παπάγου, τους Εκπροσώπους των Συλλόγων Κατοίκων και ειδικότερα τους κ.κ. Α. Αλεφαντινό, Β. Καραγιάννη, Ι. Αντωνίου, Θ. Αγαθάκη, Ε. Στρεμμένου, Θ. Μαύρη, Ν. Γεωργιόπουλο, Ν. Ρόη
- Τους υπηρεσιακούς παράγοντες, κ.κ. Ε. Αντωνάκα, ΓΓΑ, Α. Κουμούτσου, Δ/νση Πολεοδομικού Σχεδιασμού ΥΠΕΧΩΔΕ, Ε. Μπούρλου, Τεχνική Υπηρεσία Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, Λ. Καραβία, Τεχνική Υπηρεσία Υπουργείου Εσωτερικών – Δημόσιας Διοίκησης, Φ. Ματά, Κέντρο Ιππασίας ΓΓΑ, Λ. Γαλέο και Χ. Αντωνιάδη, Υπουργείο Εσωτερικών – ΕΥΠ, Α. Παγκάλου και Β. Θεοδώρου, Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών

Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, Χ. Κοντολέων, Ι. Καρεμφυλλάκη και Α. Στρατάκο, Νοσοκομείο Σωτηρία, Β. Αθανασόπουλο, 401 Στρατιωτικό Νοσοκομείο

- Τη Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού, 6^{ο} Γραφείο
- Το Ταμείο Εθνικής Άμυνας και ειδικά τους Συνταγματάρχες κ. Πιζάνια και κ. Καλοκύρη,
- Την Υπηρεσία Στρατιωτικών Αρχείων και ειδικά την κα Β.Σφαλαγκάκου
- Τον παιδίατρο του Νοσοκομείου Παίδων Αγία Σοφία, κ. Ι. Τσουκαλά
- Την τέως διευθύντρια Βιοχημικού του Νοσοκομείου Σωτηρία, κα Ιωάννου -Δεληβοριά
- Τον καθηγητή ΕΜΠ κ. Αιμ.Κορωναίο και τον αρχιτέκτονα Α.Βεζύρογλου της Τεχνικής Υπηρεσίας του ΕΜΠ
- Το Ελληνικό Λογοτεχνικό Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ) και ειδικά τους κ.κ. Η. Ράπτη και Γ. Χαρωνίτη

Α΄ΦΑΣΗ

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ
ΚΑΙ
ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

ΚΕΦ. 1 : ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΙΣΤΟ

Η πρώτη προσέγγιση προσδιόρισε τον χαρακτήρα του Μητροπολιτικού Πάρκου ως «όριο» προς το φυσικό περιαστικό περιβάλλον και ως «κενό» του αστικού ιστού, ενώ παράλληλα έγινε αναφορά στα ευρύτερα προγράμματα ενοποίησης χώρων πρασίνου.

Συγκεκριμένα, στο χώρο του Πάρκου εντοπίζονται μεγάλες ενιαίες εκτάσεις που παραμένουν προκλητικά άδειες, ενώ ταυτόχρονα η παρουσία της φύσης παίζει το δικό της ρόλο, με δυναμικότερα στοιχεία το υδρογραφικό δίκτυο των πηγών του Ιλισού και τον ορεινό όγκο του Υμηττού. Με βάση αυτά τα χαρακτηριστικά προσδιορίστηκε μια Ευρύτερη Περιοχή Μελέτης του Πάρκου (Δήμοι Ζωγράφου, Παπάγου, Χολαργού, Νέου Ψυχικού και Συνοικίες 7^{ου} Δημοτικού Διαμερίσματος Αθηναίων, Αμπελόκηποι, Ελληνορώσσων και Ερυθρός Σταυρός, 210.000 κάτοικοι περίπου το 1991), η οποία οφείλει να συνδεθεί οργανικά, τόσο με το «Πρόγραμμα Ενοποίησησης Χώρων Πρασίνου Λεκανοπεδίου», όσο και με το «Πρόγραμμα Ενοποίησης Χώρων πρασίνου, πολιτιστικών και κοινωνικών λειτουργιών», που έχει εκπονήσει ο Οργανισμός Αθήνας.

Πρώτο ζητούμενο υπήρξε ο προσδιορισμός των σημερινών δυνατοτήτων προσπέλασης και σύνδεσης του Πάρκου με την Ευρύτερη Περιοχή Μελέτης, με δεδομένο τη μεγάλη σημασία του ως κομβικού σημείου μεγάλων κυκλοφοριακών ροών της Πρωτεύουσας. Οι κυκλοφοριακές αυτές συνδέσεις είναι εντονότατες και διαρκώς αναπτυσσόμενες, αφενός λόγω της θέσης του, αφετέρου λόγω των χρήσεων υπερτοπικού χαρακτήρα που φιλοξενεί, με αποτέλεσμα οι οδικές προσπελάσεις να γίνονται ασφυκτικότερες και ολοένα πιο επικίνδυνες για τον πεζό. Στην εικόνα αυτή προστίθεται η δύσκολη και περιορισμένη κίνηση με μέσα μαζικής μεταφοράς.

Η σχέση του Πάρκου με τις αστικές περιοχές της περιμέτρου του είναι ασχεδίαστη, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται απροσπέλαστα όρια στους κατοίκους. Επίσης, η διάταξη των υπερτοπικών χρήσεων στα όριά του συνοδεύεται από περιχαράκωση του περιβάλλοντα χώρου, με αποτέλεσμα τη δυσχερή έως αδύνατη οικειοποίηση του χώρου του Πάρκου από τους κατοίκους των γειτονικών περιοχών.

Η ανάλυση της ιστορικής εξέλιξης του τοπίου και των εγκαταστάσεων του Πάρκου αναδεικνύεται το διττό ιστορικό του χαρακτήρα, ως πόλου στρατιωτικών εγκαταστάσεων και νοσοκομείων. Διακρίνονται καταρχήν οι «ιστορικές ενότητες», που είναι η Στρατιωτική Πόλις Γουδί, η Σχολή Χωροφυλακής, το Φθισιατρείο Σωτηρία και το Νοσοκομείο Παίδων Αγία Σοφία. Ως προς το τοπίο, γίνεται αναφορά στην ιστορική παρουσία του Ιλισού και στο ιστορικό της σταδιακής κάλυψής του. Στην μεταπολεμική περίοδο διακρίνονται η Πολυτεχνειούπολη Ζωγράφου, η διάνοιξη των αρτηριών Μεσογείων και Κατεχάκη, τα κτίρια της ΥΕΝΕΔ, της ΚΥΠ, το Υπουργείο Διακαιοσύνης, τα Στρατιωτικά Νοσοκομεία και το Γενικό Κρατικό. Επισημαίνεται ότι, παρά τις μεγάλες αυτές αλλαγές, η μεσοπολεμική εικόνα του Γουδιού διατηρείται αναλλοίωτη μέχρι σήμερα στους πυρήνες των στρατοπέδων, στο εσωτερικό του Σωτηρία και στην πίσω πλευρά του Αγία Σοφία.

Η πολεοδομική προσέγγιση εστιάζεται στην καταγραφή των πολεοδομικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών του περιβάλλοντος αστικού ιστού, όπως ο πληθυσμός, το δυναμικό των υπερτοπικών λειτουργικών ενοτήτων, τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια των όμορων Δήμων και η εμπίπτουσα στην Περιοχή Μελέτης Ζώνη Προστασίας Υμηττού.

Από άποψη θεσμικού πλαισίου, επισημαίνεται ότι η Περιοχή Μελέτης βρίσκεται εντός των ορίων της Β' Ζώνης Προστασίας Υμηττού. Με την εξαίρεση όμως διάφορων χώρων και με τη δυνατότητα τροποποιήσεων των υφιστάμενων ρυμοτομικών σχεδίων, υπάρχει ο κίνδυνος αύξησης της δόμησης στην περιοχή, καταπάτησης ελεύθερων χώρων και δραματικής μείωσης της Ζώνης Προστασίας. Η απελευθέρωση των χώρων των σημερινών στρατοπέδων και η απόδοσή τους στο πράσινο προβλέπεται, τόσο από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου Αθηναίων, όσο και από αυτό του Δήμου Ζωγράφου.

Τέλος, η συγκοινωνιακή προσέγγιση εξετάζει την ένταξη του Πάρκου στο ευρύτερο βασικό οδικό δίκτυο και στην περιγραφή των συνθηκών μετακίνησης στο επίπεδο της Ευρύτερης Περιοχής Μελέτης. Οι φόρτοι που αναπτύσσονται στους υπερτοπικούς άξονες που διασχίζουν το χώρο του Πάρκου είναι από τους μεγαλύτερους που αναπτύσσονται στο Λεκανοπέδιο. Από την ανάλυση του υφιστάμενου δικτύου των λεωφορειακών γραμμών εξάγεται το συμπέρασμα ότι γειτονικές περιοχές κατοικίας ή υπερτοπικών χρήσεων δεν επικοινωνούν άμεσα με δημόσια συγκοινωνία, παρά μόνο με τουλάχιστον μια μετεπιβίβαση. Απροσπέλαστα εμπόδια στην επικοινωνία αυτών των περιοχών συνιστούν οι υπερτοπικοί άξονες Μεσογείων, Κηφισίας και Κατεχάκη, αλλά και η ίδια η Περιοχή Μελέτης, πράγμα που στοιχειοθετεί για άλλη μια φορά το χαρακτήρα της ως «κενού» του αστικού ιστού.

ΚΕΦ. 2 : ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Στο δεύτερο κεφάλαιο, η ανάλυση επικεντρώθηκε εντός των ορίων της Περιοχής Μελέτης (4.500 στρέμματα μικτής επιφάνειας περίπου, στην οποία συμπεριλαμβάνονται οι διερχόμενοι οδικοί άξονες) και παρουσίασε διεξοδικά τα χαρακτηριστικά της. Συγκεκριμένα:

2.1. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Στα 1875, ανατολικά από τις αγροικίες των Αμπελοκήπων, τα μόνα στοιχεία ανθρώπινης δραστηριότητας ήταν ο παλιός δρόμος προς τα Μεσόγεια, η εκκλησία του Αγίου Θωμά και τα ερείπια άλλων δύο εκκλησιών. Το Γουδί διέσχιζαν τα ρέματα του άνω κλάδου του Ιλισού, γύρω από τον οποίο υπήρχαν λίγα πηγάδια και υψηλότερα στον Υμηττό, τα μοναστήρια του Αγίου Ιωάννη Θεολόγου και Αστερίου της Καισαριανής. Τα όρια της πόλης πλησίασαν την περιοχή, με τη δημιουργία των συνοικιών Ιλίσια - Θών - Γουδί το 1894 και Αγίου Θωμά το 1902. Την ίδια εποχή, οι γυμνές εκτάσεις του Υμηττού λειτουργούσαν ήδη ως στρατιωτικά πεδία βολής. Η ανάπτυξη των στρατοπέδων στο Γουδί πραγματοποιήθηκε από το 1900 έως το 1938. Έξι στρατόπεδα δημιουργήθηκαν στο μέτωπο της Μεσογείων. Το μεγάλο αυτό συγκρότημα ονομάστηκε Στρατιωτική Πόλις Γουδί. Στο δυτικό της όριο, επί της Μεσογείων, εγκαταστάθηκε το 1918 η Σχολή Χωροφυλακής, σε χώρο της πρώην ιερατικής σχολής που υπήρχε εκεί από το 1896.

Στα βορειοδυτικά και σχεδόν την ίδια εποχή με την στρατιωτική πόλη, από το 1902 και μέχρι το 1940, ένα άλλο μεγάλο δημόσιο συγκρότημα, το Φθισιατρείο Σωτηρία, αναπτύχθηκε με μια σειρά αυτόνομων διάσπαρτων περιπτέρων και κτιρίων, μέσα σε ένα εξαιρετικής ποιότητας

τοπίο που είχε προκύψει από την τεχνητή δασική διαμόρφωση του χώρου, με απαρχή τη δεκαετία του 1910. Τα κτίρια του μέχρι σήμερα αποτελούν ένα «αλφαβητάριο» των αρχιτεκτονικών τάσεων του εκλεκτικισμού και του μοντέρνου κινήματος στην Ελλάδα. Κτίστηκαν από επώνυμους αρχιτέκτονες του πρώτου μισού του 20ου αιώνα, δίνοντας μια μοναδική ταυτότητα στο χώρο.

Ένα μικρότερο νοσοκομείο, το Νοσοκομείο Παίδων Αγία Σοφία, δημιουργήθηκε στη νότια πλευρά του Γουδιού, κοντά στην εκκλησία του Αγίου Θωμά. Η ιστορική ενότητα των χαμηλών λιθόκτιστων με στέγες κτιρίων και περιπτέρων, συγκροτήθηκε από το 1896 έως το 1949. Από το 1957 ο χώρος άλλαξε φυσιογνωμία λόγω της κυριαρχίας του κεντρικού κτιρίου του νοσοκομείου, που συνέχισε να επεκτείνεται με προσθήκες μέχρι το 1991. Στη νοτιοδυτική πλευρά του οικοπέδου του Νοσοκομείου Παίδων, δημιουργήθηκε από το 1934 το δεύτερο Νοσοκομείο Παίδων, το Αγλαΐας Κυριακού και Οικογενείας Αντωνιάδη.

Το 1950, μια άλλη μεγάλη ενότητα, η Πολυτεχνειούπολη Ζωγράφου, αρχίζει να δημιουργείται μέσα στα όρια της έκτασης του Γουδιού. Κατέλαβε την κοιλάδα του νότιου κλάδου του Ιλισού. Στην αρχή ένας πρώτος πυρήνας των κτιρίων κτίστηκε κοντά στο ρέμα, στις παρυφές της συνοικίας Ζωγράφου, αλλά σταδιακά και με ένταση κατά τις δεκαετίες 1980 και 1990, δεκάδες κτίρια μεγάλου μεγέθους απλώθηκαν μέχρι τα όρια της σημερινής Κατεχάκη.

Το 1963 άρχισε η κατασκευή της λεωφόρου Μεσογείων στα ίχνη της παλαιάς οδού. Η κατασκευή ολοκληρώθηκε το 1967, ενώ το 1970 ολοκληρώθηκε και η Μιχαλακοπούλου. Το 1981, παράλληλα με την κατασκευή της περιφερειακής οδού Αλίμου-Καρέα-Κατεχάκη, προχώρησε η κατάτμηση του μέχρι τότε ενιαίου χώρου.

Στο μέτωπο της Μεσογείων, από τα τέλη της δεκαετίας του 1960 άρχισε η ανέγερση μιας νέας σειράς κτιρίων μεγάλης κλίμακας που δημιούργησαν ένα υψηλό τείχος, αποκόπτοντας το Γουδί από την υπόλοιπη Αθήνα. Το 1968 άρχισε να κατασκευάζεται, στη συμβολή των οαξόνων Κατεχάκη και Μεσογείων, το νέο συγκρότημα της Υπηρεσίας Ενημερώσεως Ενόπλων Δυνάμεων (ΥΕΝΕΔ) για να στεγάσει τη νεογέννητη τότε ελληνική τηλεόραση. Το συγκρότημα κτιρίων της ΥΕΝΕΔ σήμερα φιλοξενεί τις εγκαταστάσεις της Ελληνικής Τηλεόρασης 1 (ΕΤ1). Στα ανατολικά της ΥΕΝΕΔ και της Σχολής Χωροφυλακής κατά τις τελευταίες δεκαετίες κτίστηκαν άλλα δύο πολυώροφα κτίρια: Ο πύργος της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΚΥΠ), που αργότερα μετονομάσθηκε ΕΥΠ, κατασκευάστηκε το 1967-75 και ο οποίος φιλοξενεί και το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, ενώ δίπλα του, το 1988, κατασκευάστηκε το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Απέναντι από τη ΥΕΝΕΔ και την ΕΥΠ, τα δυο μεγάλα νοσοκομεία δημιούργησαν άλλη μια ενότητα πολυώροφων κτιρίων: Το 401 Γενικό Νοσοκομείο Στρατού κατασκευάστηκε το 1971 και το 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας ένα χρόνο πριν. Εντωμεταξύ, το κατάφυτο μέτωπο της Σωτηρίας προς την Μεσογείων είχε χάσει από το 1960 ένα τμήμα του για την κατασκευή του Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου Γ. Γεννηματάς. Παράλληλα, η πυκνή περιμετρική δόμηση άλλαξε τη μορφή των αστικών μετώπων.

2.2. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Διοικητικά η περιοχή ανήκει στους Δήμους Αθηναίων, Ζωγράφου και Παπάγου. Το θεσμικό και το ιδιοκτησιακό καθεστώς της είναι εξαιρετικά πολύπλοκο.

Το σύνολο σχεδόν της έκτασης ανήκει σε φορείς του δημοσίου τομέα (ΚΕΔ, Υπουργεία, Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, Τοπική Αυτοδιοίκηση, κλπ) αλλά με ένα εξαιρετικά πολύπλοκο καθεστώς παραχωρήσεων, αλλού χρήσεως και αλλού κυριότητας. Στο σύνολο της Περιοχής

Μελέτης καταγράφηκαν 53 διαφορετικές ιδιοκτησίες ή καθεστώτα. Στον πυρήνα της περιοχής, μια έκταση 965 στρεμμάτων ιδιοκτησίας του Ταμείου Εθνικής Αμυνας έχει καθοριστεί με το Ν. 732/77 παραχωρητέα άνευ ανταλλάγματος στους Δήμους Αθηναίων και Ζωγράφου, με σκοπό τη δημιουργία χώρων πρασίνου. Από αυτά παραχωρήθηκαν από το 1981 έως το 1989 435 στρέματα και η παραχώρηση δεν ολοκληρώθηκε, αφού είχε συνδεθεί με την αξιοποίηση της δασικής έκτασης του ΑΟΟΑ παρά την Κατεχάκη.

Ως προς το θεσμικό καθεστώς της περιοχής, τμήμα της είναι εντός σχεδίου πόλεως, τμήμα είναι εκτός σχεδίου, ενώ έκταση 736 στρεμμάτων έχει ίδιο καθεστώς (ενεργά και ανενεργά στρατόπεδα). Τμήματα του χώρου έχουν χαρακτήρα δασικό και χορτολιβαδικό, ενώ μέχρι την Μεσογείων η περιοχή διέπεται από το καθεστώς της Β΄Ζώνης Προστασίας Υμηττού. Τα τμήματα που έχουν ενταχθεί στο σχέδιο πόλεως τμηματικά έχουν τους δικούς τους όρους δόμησης. Σε κάποιες περιπτώσεις έχουν ορισθεί οικοδομικές και ρυμοτομικές γραμμές, σε άλλα τμήματα όχι. Σε πολλές περιπτώσεις υπάρχουν αναντιστοιχίες ανάμεσα στα αποσπάσματα σχεδίων που παρουσιάζονται στα ΦΕΚ και στα υλοποιημένα επί του εδάφους όρια.

2.3. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΦΥΣΙΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Από την ανάλυση των φυσικογεωγραφικών της χαρακτηριστικών διαπιστώθηκε ότι η Περιοχή Μελέτης αναγνωρίζεται γεωμορφολογικά ως τμήμα της λεκάνης που σχηματίζεται ανάμεσα στον ορεινό όγκο του Υμηττού, από τη μια, και το σύστημα των λόφων της Αθήνας (Τουρκοβούνια, Λυκαβηττός), από την άλλη. Οι κατώτερες ζώνες της αποτελούν δημιούργημα της δράσης του ποταμού Ιλισού και των κλάδων που συνέβαλαν με αυτόν. Στην υφιστάμενη κατάσταση τα φυσικά μορφολογικά της χαρακτηριστικά έχουν αλλοιωθεί σημαντικά, εξαιτίας των επεμβάσεων για την ένταξή της στον ανθρωπολειτουργικό - αστικό χώρο.

Η ποικιλότητα των ειδών και η διάκριση των βλαστητικών ζωνών έχει ανατραπεί, τόσο από την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, όσο και από τις αναδασώσεις των τελευταίων χρόνων (ειδικά μετά τις μεγάλες πυρκαϊές που έπληξαν τον ορεινό όγκο από το 1971 έως το 1992), οι οποίες δεν ακολουθούν με συνέπεια τις βιοκλιματικές ζώνες. Η μόνη θέση στην οποία η αναδάσωση είχε ένα χαρακτήρα «ανάπλασης» του φυσικού τοπίου είναι το αισθητικό δάσος της Καισαριανής. Η περιορισμένη φυσική δασική βλάστηση του Υμηττού συγκροτείται κυρίως από αείφυλλα πλατύφυλλα και χαλέπιο πεύκη. Η φρυγανώδης βλάστηση που επικρατεί αποτελεί την τελευταία βαθμίδα της αρχικής μικτής δασικής βλάστησης και αποτελείται από πληθώρα ακανθωδών, χνοοδών και έντονα αρωματικών ειδών.

Η πανίδα του Υμηττού έχει και αυτή πληγεί από τη γενικότερη υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος. Χαρακτηριστική ως πρός αυτό είναι η απουσία μεγάλων θηλαστικών. Η υποβάθμιση του οικοσυστήματος έχει πλήξει πάντως λιγότερο την ορνιθοπανίδα. Παρά το γεγονός ότι έχει περιοριστεί ο αριθμός των μεγάλων αρπακτικών, η περιοχή παραμένει σημαντική για μικρότερα είδη και κυρίως για τη μεγάλη τάξη των στρουθιομόρφων. Στον Υμηττό έχουν παρατηρηθεί 112 είδη πουλιών από το 1988 έως σήμερα.

Σημαντική ενότητα αποτελεί το σύστημα των κλάδων των ρεμάτων που συνθέτουν τις πηγές του Ιλισού. Από τα ρέματα αυτά, σημαντικότερα ήταν οι δύο κλάδοι που διέσχιζαν τη σημερινή έκταση του Πολυτεχνείου και ένας κλάδος που διέσχιζε τις περιοχές του Δήμου Παπάγου, στο όριο του υφιστάμενου αστικού ιστού προς την Κατεχάκη (περιοχή ΑΟΟΑ). Οι κλάδοι αυτοί είναι και οι μόνοι που παραμένουν σήμερα ακάλυπτοι σε μεγάλα τμήματά τους και, σε συνδυασμό με τη χαρακτηριστική τους βλάστηση, συμβάλουν στην ταυτότητα του τοπίου. Ενα ακόμη σύστημα που αναπτυσσόταν παράλληλα με τη σημερινή Μεσογείων, ως συλλεκτήριος

μικρών κλάδων που διέσχιζαν την έκταση του Νοσοκομείου Σωτηρία, έχει αφήσει κάποια από τα ίχνη του στο τοπίο.

Η βλάστηση στην κοίτη ρεμάτων και τάφρων έχει γενικά αυθόρμητο χαρακτήρα, με τεχνητές επεμβάσεις κατά τόπους. Δεν περιλαμβάνει υδροχαρή φυτά, αλλά είδη που απαντώνται γενικά στην περιοχή σε πιο πολύπλοκους σχηματισμούς, όπως πεύκα, ευκάλυπτους, ελιές, κουτσουπιές, κυπαρίσσια, φιλύρα, βρωμόδενδρο, κέδρο, καρυδιά, άγρια ροδακινιά, πουρνάρια, πυράκανθους, πικροδάφνες, σπάρτα και αγριομολώχες. Σημαντική είναι επίσης η παρουσία των αγροστωδών και διαφόρων ειδών καλαμιών, κυρίως στο εσωτερικό της κοίτης.

Το σύνολο της βλάστησης στις υπόλοιπες εκτάσεις της Περιοχή Μελέτης, εκτός από το «ξηρικό οικοσύστημα» των υπωρειών του Υμηττού, αποτελεί προϊόν ανθρώπινης επέμβασης. Οι πρώτες δενδροφυτεύσεις στη περιοχή άρχισαν με συστηματικό τρόπο τη δεκαετία του 1920 στην περιοχή του σημερινού Πάρκου Χωροφυλακής και συνεχίστηκαν τη δεκαετία του 1930 στο χώρο του Νοσοκομείου Σωτηρία. Στη συνέχεια και ως τις μέρες μας, γίνονται δενδροφυτεύσεις με διαφορετική φιλοσοφία και διαφορετικό βαθμό επιτυχίας η κάθε μία. Σήμερα, οι διάφοροι βλαστητικοί σχηματισμοί, σε συνδυασμούς τεχνητής και αυθόρμητης βλάστησης, διαμορφώνουν επιμέρους ενιαίες, αλλά αποσπασματικές στο σύνολο της έκτασης ενότητες πρασίνου.

Σημαντικότερες είναι οι ενότητες που περιλαμβάνουν τις «ξηρικές διαπλάσεις των υπωρειών του Υμηττού» και τις «τεχνητές δασικές διαπλάσεις» με μεγάλη ηλικία.Οι πρώτες είναι φυσικές βλαστητικές διαπλάσεις σε περιοχές με σταδιακά αυξανόμενες κλίσεις, που αναπτύσσονται στα «σκελετικά εδάφη», στο μικρό στρώμα φυτικής γης πάνω από το υπόβαθρο των ασβεστόλιθων του Υμηττού. Η βλάστηση είναι μακεία και φρυγανική, αποτελούμενη από θάμνους, φρύγανα, και μονοετή φυτά. Σποραδικά απαντώνται κάποια άτομα πεύκου, κυπαρισσάκια, ακακίες, αγριελιές, κουτσουπιές, σπαρτιές. Οι δεύτερες έχουν προέλθει από οργανωμένες φυτοτεχνικές εργασίες και χαρακτηρίζονται από μεγάλο μέσο ύψος της δενδρώδους βλάστησης και γενικά την ποικιλότητα των ειδών. Οι δύο αυτές ενότητες καλύπτουν μεγάλα τμήματα της Περιοχής Μελέτης, αποτελούν σήμερα αναπόσπαστο τμήμα της ταυτότητάς της και κρίνεται απαραίτητη η διατήρηση και προστασία τους.

Εκτός από τις κύριες αυτές ενότητες, τη βλάστηση της περιοχής συμπληρώνουν νεώτερες τεχνητές δασικές διαπλάσεις, αλσύλλια και γραμμικές διαμορφώσεις με μικτή βλάστηση, φυτεύσεις με παραγωγικά δένδρα, εκτάσεις με διαμορφώσεις καλλωπιστικού χαρακτήρα, κλπ.

ΚΕΦ. 3 : ΤΑΣΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Ιδιαίτερη προσοχή έχει δοθεί στην περιγραφή των σημερινών τάσεων εξέλιξης της Περιοχής Μελέτης, όπως αυτές αντανακλώνται στις μέχρι τώρα προτάσεις και στις διατυπωμένες πιέσεις για νέες χωροθετήσεις στο εσωτερικό της, καθώς και στα μελετώμενα ή κατασκευαζόμενα έργα υποδομής.

Συγκεκριμένα, εξετάστηκαν οι μελέτες που εκπονήθηκαν την τελευταία δεκαετία από τους Δήμους Αθηναίων, Ζωγράφου, τον Οργανισμό Αθήνας, το Υπουργείο Εθνικής Αμυνας, κλπ., σχετικά με τη διαμόρφωση χώρων πρασίνου, αθλητισμού και πολιτισμού στις παραχωρητέες εκτάσεις των στρατοπέδων.

Ως προς την κυκλοφοριακή υποδομή εξετάστηκαν : Η προέκταση του άξονα Γ. Παπανδρέου μέσω της Κοκκινοπούλου προς τη θεσμοθετημένη Πεντέλης, η Περιφερειακή Υμηττού και η ολοκλήρωση του Εξωτερικού Δακτυλίου, η κυκλοφοριακή οργάνωση της Πολυτεχνειούπολης, καθώς και οι προγραμματιζόμενοι χώροι στάθμευσης της γραμμής Μετρό Σύνταγμα - Παπάγου.

Τέλος, εξετάστηκαν τα αιτήματα των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής που, πέρα από εξυπηρετήσεις σε έργα υποδομής (χώροι στάθμευσης, δίκτυα υποδομής, κλπ.) έχουν ως κοινό παρονομαστή την ανάγκη οικειοποίησης των γειτονικών χώρων των στρατοπέδων ως χώρων πρασίνου, αθλητισμού και πολιτισμού κλίμακας συνοικίας και γειτονιάς.

ΚΕΦ.4. ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Η ευρωπαϊκή εμπειρία στον τομέα του σχεδιασμού αστικών πάρκων αλλά και η ελληνική, όπως αυτή παρουσιάζεται σε τρία παραδείγματα χώρων πρασίνου μητροπολιτικής σημασίας στο Λεκανοπέδιο, είναι σημαντικά εφόδια για το σχεδιασμό του Πάρκου.

Συγκεκριμένα, από τις τρεις προσεγγίσεις στο σύγχρονο σχεδιασμό αστικών πάρκων, την παραδοσιακή, την ανανεωτική και την οικολογική, εξετάστηκαν αναλυτικά ορισμένα χαρακτηριστικά παραδείγματα ευρωπαϊκών πάρκων, όπως αυτά κατηγοριοποιούνται ως ιστορικά, νέα, θεματικά ή οικολογικά. Από αυτή τη διερεύνηση προκύπτει ότι είναι αδύνατο να δοθούν μονοσήμαντες απαντήσεις ως προς τις τάσεις σχεδιασμού των αστικών πάρκων του μέλλοντος, δεδομένων των διαφορετικών απόψεων, καθώς και και των διαφορετικών κοινωνικών, οικονομικών και κλιματικών συνθηκών από πόλη σε πόλη. Αποδεικνύεται ότι αυτοί οι τελευταίοι παράγοντες, μαζί με την ιστορία και τις παραδόσεις του κάθε τόπου, επηρεάζουν διαφορετικά το σχεδιασμό.

Από τα παραδείγματα των ευρωπαϊκών πάρκων που εξετάστηκαν, τα τρία σημαντικότερα και πιο σύγχρονα πάρκα, Vilette, Citroen και Duisburg Nord, αποτελούν πιθανόν τους γνώμονες των τάσεων ως προς το σχεδιασμό πάρκων μητροπολιτικής σημασίας. Και τα τρία αυτά πάρκα δημιουργήθηκαν σε περιοχές απελευθερωμένες από προηγούμενες χρήσεις και είναι εύκολα προσπελάσιμα από τα περισσότερα σημεία των πόλεων όπου βρίσκονται.

Στην Ελλάδα, ως παραδείγματα χώρων πρασίνου μητροπολιτικής σημασίας στο Πολεοδομικό Συγκρότημα Πρωτευούσης εξετάστηκαν : Το Αισθητικό Δάσος Καισαριανής, που έχει προκύψει από αναδασώσεις, με σημαντικότερη από άποψη αισθητικού και τοπιοτεχνικού αποτελέσματος αυτήν που πραγματοποιήθηκε σε έκταση 6.400 στρεμμάτων από τη Φιλοδασική Ενωση, το Αττικό Αλσος Τουρκοβουνίων, που έχει δημιουργηθεί ως υπερτοπικός πόλος αναψυχής σε μια περιοχή που στο σύνολό της κηρύχτηκε αναδασωτέα, καθώς και το θεματικό Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης Πύργος Βασιλίσσης σε έκταση 940 στρεμμάτων, όπου περιλαμβάνονται δραστηριότητες περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, αναψυχής, σωματικής άσκησης και εστίασης.

ΚΕΦ.5. ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ - ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Οι βασικές αρχές σχεδιασμού του χώρου στην κατεύθυνση της δημιουργίας Μητροπολιτικού Πάρκου, μέσα από τις οποίες αναδεικνύονται και ο επιθυμητός του χαρακτήρας, είναι:

5.1. ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Ο προτεινόμενος σχεδιασμός αντιμετωπίζει το χώρο ως ενιαία οντότητα που εκ των πραγμάτων φιλοξενεί μια ποικιλία χρήσεων και δραστηριοτήτων, οι οποίες όμως παύουν να λειτουργούν αυτόνομα, με αποτέλεσμα να τον κατακερματίζουν και να δημιουργούν απροσπέλαστες περιοχές για τους κατοίκους. Σε αυτή τη βάση, προτείνεται η δημιουργία μιας καλά οργανωμένης και συνεχόμενης ροής του φυσικού στοιχείου.

Το φυσικό στοιχείο αποτελεί το κύριο εργαλείο ενοποίησης στο σχεδιασμό, επαναπροσδιορίζοντας τους υποβαθμισμένους χώρους και τις απροσπέλαστες ζώνες και επαναφέροντας την οικολογική ισορροπία. Ο ρέων φυσικός χώρος αποτελεί το φορέα συνδέσεων μεταξύ των διαφορετικών χρήσεων, αλλά και βασικό άξονα των κινήσεων και προσπελάσεων του πεζού μέσα στο χώρο του Πάρκου. Σύμφωνα με τη λογική αυτή, επελέγη η διττή ονομασία του χώρου σε Μητροπολιτικό Πάρκο **Γουδί - Ιλισός**.

Αναζητήθηκαν συγκεκριμένες προσπελάσεις για τη σύνδεση των περιοχών εκατέρωθεν της Κατεχάκη και για την αντιμετώπιση του προβλήματος διχοτόμησης του Πάρκου από αυτήν. Επιλέγεται η υπόγεια σύνδεση διπλής εξόδου στο σταθμό Μετρό Κατεχάκη, καθώς επίσης και η διαμόρφωση οργανωμένης διαδρομής κάτω από τη λεωφόρο Κατεχάκη, μεγάλου πλάτους, ώστε όχι μόνο να διέρχονται άνετα οι πεζοί, αλλά και το τοπίο να αποτελεί μια αδιάσπαστη συνέχεια.

Για τον Ιλισό, προτείνεται η κατάργηση των οχετών στα σημεία τομής του ρέματος με το τοπικό δίκτυο της περιοχής Παπάγου, η διεύρυνση της κοίτης στο φυσικό της πλάτος και η αποκατάσταση της διάσχισης της Κατεχάκη με γέφυρες πάνω από τις διαμορφώσεις. Τέλος, προτείνεται ο επανασχεδιασμός των πεζοδρομίων σε όλο το μήκος της, έτσι ώστε να επιτρέπεται μια ευχάριστη πορεία των κατοίκων που θέλουν να προσεγγίσουν τις διάφορες λειτουργίες, καθώς και η συνεχής αντίληψη του Πάρκου ως ενιαίας οντότητας από τους εποχούμενους.

5.2. ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

Στόχος είναι η ανάδειξη και ενσωμάτωση των υφιστάμενων φυσικών χαρακτηριστικών του τοπίου, με αρχές την ενότητα, τη διαφοροποίηση, την πολυπλοκότητα και τη μετάβαση. Εμφαση αποδίδεται στα παρακάτω ζητήματα :

- **Ανάδειξη του Ιλισού** : Πέρα από τη διατήρηση κατά το δυνατόν των φυσικών του χαρακτριστικών, προτείνεται ο τονισμός της ροής του, η ανάδειξη της παράλληλης διαδρομής για τους περιπατητές προς το βουνό και η εξασφάλιση της σταθερής παρουσίας του υγρού στοιχείου στην κοίτη του. Πρωταρχικό στοιχείο είναι η αποκατάσταση της ενότητας σε όλο του το μήκος. Δεύτερο στοιχείο είναι η προστασία του φυσικού άναρχου χαρακτήρα της παραρεμάτιας βλάστησης. Τρίτο στοιχείο είναι η εξασφάλιση διαδρομών

κατά μήκος του ρέματος, όχι με στενά γραμμική έννοια. Στην κατεύθυνση «επιστροφής του νερού στην κοίτη» πρέπει να επιχειρηθεί το ξαναπρασίνισμα των παραρεμάτιων εκτάσεων, ο μερικός ανασχεδιασμός της απορροής των ομβρίων και η δημιουργία, σε επιλεγμένες θέσεις, μικρών ταμιευτήρων στο εσωτερικό της κοίτης ώστε τα νερά να διατηρούνται μεγαλύτερο διάστημα.

- **Εξασφάλιση οικολογικής ενότητας με τον Υμηττό** : Τρεις είναι οι θέσεις των υπωρειών του βουνού στις οποίες οδηγούν οι φυγές από τον πυρήνα του Μητροπολιτικού Πάρκου : Οι εκτάσεις πάνω από το Πολυτεχνείο, οι εκτάσεις πάνω από τον αστικό ιστό του Παπάγου και οι περιοχές των πηγών του Ιλισού, στο λόφο Λιθάρι και στη Μονή Αγ. Ιωάννου Θεολόγου. Και στις τρεις αυτές θέσεις, κύριο πρόβλημα συνιστούν η Κατεχάκη και η Περιφερειακή Υμηττού. Ως πρώτη ενέργεια κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία ενός πράσινου δακτυλίου, που θα ξεκινά από την περιοχή νοτιοανατολικά του Παπάγου και θα καταλήγει στις φυσικές εκτάσεις γύρω από τη Μονή, καθώς και η ανάπλαση του φυσικού χώρου πάνω από το ΕΜΠ, με σεβασμό στο χαρακτήρα του φυσικού ξηρικού οικοσυστήματος του Υμηττού. Σε δεύτερο επίπεδο κρίνεται σκόπιμη μια διαδικασία προσεκτικών αναδασώσεων και διαχείρισης των υφιστάμενων φυσικών χώρων του Υμηττού.
- **Ανάδειξη των υφιστάμενων χώρων πρασίνου** : Οι υφιστάμενοι χώροι πρασίνου έχουν τρεις σημαντικές ιδιότητες : Σε πολλές περιπτώσεις αποτελούν ίχνη του «φυσικού», έχουν επαρκή ανάπτυξη και δομή ώστε να λειτουργήσουν άμεσα και να αρθρωθούν πάνω τους οι νέες παρεμβάσεις και, τέλος, αποτελούν ήδη βιωμένο χώρο για τους χρήστες του Πάρκου. Τέτοιοι χώροι είναι : Η παραρεμάτια ζώνη κατά μήκος του κύριου κλάδου του Ιλισού, όπου προτείνεται η διαχείριση και ο επανασχεδιασμός της ταυτόχρονα με νέες φυτεύσεις. Η παραρεμάτια ζώνη κατά μήκος του δευτερεύοντος κλάδου του Ιλισού στου Παπάγου, όπου προτείνεται η πύκνωση της υφιστάμενης βλάστησης. Οι χώροι πρασίνου στην έκταση του ΕΜΠ, όπου προτείνεται ο επανασχεδιασμός της ζώνης κατά μήκος του ορίου του, η επικοινωνία της ζώνης στο όριο με την Κατεχάκη υπόγεια ή υπέργεια με την αντίστοιχη ζώνη προς την πλευρά του ΑΟΟΑ, η τόνωση του πυκνού πράσινου στο μέτωπο προς την Κοκκινοπούλου και η δημιουργία εκεί χώρων στάσης και αναψυχής, καθώς και η διασφάλιση προσβάσεων μεταξύ του κεντρικού πυρήνα του Πάρκου και των υπωρειών του Υμηττού στο νοτιοανατολικό τμήμα του ΕΜΠ. Η περιοχή του Νοσοκομείου Σωτηρία, όπου προτείνεται η άρθρωση ενός ευρύτερου χώρου ανάμεσα στο πράσινο και τον αστικό ιστό που να λειτουργεί ως διαμορφωμένο καλαισθητικό πάρκο και η επιμελής διαχείριση και αποκατάσταση του υφιστάμενου πράσινου. Η περιοχή του Αθλητικού Κέντρου Ζωγράφου, όπου προτείνεται ο σχεδιασμός μιας ζώνης κίνησης πεζών κατά μήκος της Κοκκινοπούλου με χρήση ζώνης φυτεύσεων που θα παραχωρηθεί από τα στρατόπεδα και η οποία θα οδηγεί στις πεζογέφυρες σύνδεσης του Πάρκου με το ΕΜΠ. Τα πάρκα, τα άλση και οι νησίδες πρασίνου στου Παπάγου, όπου προτείνεται η διεύρυνση της ζώνης της τεχνητής τάφρου που διέρχεται στο όριο των νοσοκομείων και η επαναδιαμόρφωσή της, έτσι ώστε να επιτραπεί η κίνηση στο εσωτερικό της.

5.3. ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ

Τα στοιχεία της ιστορικής ταυτότητας του Μητροπολιτικού Πάρκου είναι τα εξής : Ο Ιλισός, οι ιστορικές στρατιωτικές εγκαταστάσεις, τα νοσοκομειακά συγκροτήματα Σωτηρία και Παίδων, ο Υμηττός, οι ιστορικές μονές Αγ. Ιωάννη. Θεολόγου, Αστερίου και Καισαριανής. Το κέντρο της πρώην Στρατιωτικής Πόλεως, προτείνεται να παίξει κεντρικό ρόλο στο Πάρκο.

Οι διατηρητέες και προστατευμένες ενότητες προτείνεται να συνεχίσουν να λειτουργούν με τις συμβατές σημερινές τους χρήσεις στις περιπτώσεις των νοσοκομείων, της εκπαίδευσης και των εγκαταστάσεων ιππασίας ή να παραλάβουν νέες χρήσεις πολιτισμού και αναψυχής, ανάλογα με την αξιολόγηση των χώρων.

5.4. ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΣΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Εκτιμάται ότι το Γουδί, όντας στα φυσικά όρια της πόλης, διαθέτει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ανοικτών περιαστικών φυσικών χώρων που μπορούν, με κατάλληλες παρεμβάσεις, να έλξουν σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού της πρωτεύουσας. Στόχος του σχεδιασμού είναι η σύνδεση του Πάρκου με τον κοντινό άξονα πολιτιστικών δράσεων της πρωτεύουσας και ειδικότερα με την ενότητα Μέγαρο Μουσικής - Πάρκο Ελευθερίας - Εθνική Πινακοθήκη - Ωδείο Αθηνών.

Επίσης, τα ίχνη του Ιλισού, το μικρό Πάρκο Γ. Παπανδρέου και το Άλσος Συγγρού, δίνουν τη δυνατότητα μιας δυναμικής επέκτασης της πολιτιστικής ζώνης του κέντρου προς τα ανατολικά, με απόληξη το Μητροπολιτικό Πάρκο. Το Αρχαιολογικό Τόξο μπορεί να είναι η συνέχεια αυτής της διαδρομής, με αφετηρία το Ζάππειο και το Παναθηναϊκό Στάδιο.

Προϋπόθεση για τα παραπάνω αποτελούν η ενίσχυση των πυρήνων πρασίνου κατά μήκος της καλυμμένης κοίτης του Ιλισού στο Πάρκο Γ. Παπανδρέου και στο Αλσος Συγγρού, η ενίσχυση ενδιάμεσων μικρών σημείων πολιτισμού, η ένταξη στην προτεινόμενη ζώνη του μνημειακού συγκροτήματος Αρεταίειο - Αιγινήτειο και η χάραξη διαδρομών πεζών με σημάνσεις κατά μήκος της ζώνης αυτής, από το Γουδί μέχρι την Εθνική Πινακοθήκη και το Πάρκο Ελευθερίας. Πιστεύεται ότι η παραπάνω σύνδεση μπορεί να επηρεάσει θετικά τη λειτουργία γειτονικών πόλων του περιφερειακού δικτύου στο Βύρωνα, το Παγκράτι και την Καισαριανή.

5.5. ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΩΝ, ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ

Είναι πολύ σημαντικό, τόσο να αναδιαρθρωθούν οι αθλητικές δραστηριότητες σε μια κατεύθυνση ήπιων αθλητικών δραστηριοτήτων τοπικής κλίμακας, όσο και να ενισχυθεί ο χαρακτήρας της αναψυχής και της ξεκούρασης στο εσωτερικό του χώρου.

Δύο επίσης πολύ σημαντικά σημεία αποτελούν η δυνατότητα οικειοποίησης του Πάρκου από άτομα με ειδικές ανάγκες και ηλικιωμένους, καθώς και ο κοινωνικός και παιδαγωγικός χαρακτήρας των προβλεπόμενων δράσεων. Ο παιδαγωγικός χαρακτήρας αποκτά υπόσταση μέσα στον τριπλό άξονα Πολιτισμός - Περιβάλλον - Ιστορία. Ο κοινωνικός χαρακτήρας σχετίζεται με την επανάχρηση αρκετών κτιρίων για την οργάνωση λειτουργιών σχετικών με δράσεις κοινωνικού χαρακτήρα και χαρακτήρα πρόνοιας σε τοπικά πλαίσια.

Β΄ ΦΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ
ΚΑΙ
ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

ΚΕΦ. 6 : ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Οι προτάσεις για την ένταξη του Μητροπολιτικού Πάρκου στην ευρύτερη αστική περιοχή διατυπώνονται μέσα από δύο διαφορετικά επίπεδα προσέγγισης : Το επίπεδο υπερτοπικής εμβέλειας και το επίπεδο μιας πιο τοπικής, αλλά εξίσου σημαντικής επιρροής στους όμορους Δήμους.

6.1. ΥΠΕΡΤΟΠΙΚΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ - ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΕΙΣ

Συγκεκριμένα, προτείνεται η οργάνωση πέντε υπερτοπικής κλίμακας συνδέσεων προσπελάσεων:

- Σύνδεση με το λόφο του Λυκαβηττού, με επέκταση των τοπικών συνδέσεων του Δήμου Ζωγράφου, της συνοικίας Αμπελοκήπων και της συνοικίας Γουδί.
- Σύνδεση με τους χώρους του Αττικού Άλσους - Τουρκοβούνια, με επέκταση των τοπικών συνδέσεων των συνοικιών Αμπελοκήπων και Ελληνορώσων - Ερυθρού.
- Σύνδεση με τους χώρους πρασίνου του Άλσους Ιλισίων, με επέκταση των τοπικών συνδέσεων της συνοικίας Γουδί και του Δήμου Ζωγράφου.
- Σύνδεση με το λόφο Τσακού (όρια Δήμων Αγ. Παρασκευής - Χολαργού) και με τους χώρους πρασίνου που χωροθετούνται περιφερειακά, στα όρια του Υμηττού, με επεκτάσεις τοπικών συνδέσεων των Δήμου Παπάγου και Χολαργού.
- Βασικούς άξονες σύνδεσης και ροής από και προς το Πάρκο αποτελούν οι λεωφόροι Αλεξάνδρας, Βασ.Σοφίας και Μεσογείων, των οποίων προτείνεται η αξιοποίηση και η ιδιαίτερη ανάδειξη.

Για την ισχυροποίηση αυτών των συνδέσεων προβλέπεται η ενίσχυση των μετακινήσεων με μέσα μαζικής μεταφοράς (κυρίως του σταθμού Μετρό Κατεχάκη), καθώς και μια σειρά ήπιων παρεμβάσεων ανασχεδιασμού και φυτεύσεων. Επίσης, κατά μήκος των λεωφόρων Αλεξάνδρας και Βασ. Σοφίας, προτείνεται αξιοποίηση και ένταξη μιας σειράς πολιτιστικών χώρων και χώρων πρασίνου.

6.2. ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ - ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΕΙΣ

Στόχος της πρότασης είναι η δημιουργία ενός πλέγματος που να αναδεικνύει τη σύνδεση του Πάρκου με τους σημαντικότερους υπαίθριους - φυσικούς χώρους των όμορων Δήμων και συνοικιών, αλλά και με μια σειρά τοπικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και εμπορικών δραστηριοτήτων τους. Ταυτόχρονα, επιδιώκεται η σαφής αντιληπτική οργάνωση και ποιοτική διαφοροποίηση του δικτύου αυτού από το γειτονικό περιβάλλον, με στόχο την ανάδειξη και αναγνώριση της φυσιογνωμίας του Πάρκου.

Αναλυτικά οι προτάσεις έχουν ως εξής :

- Φυσικός σχεδιασμός του δικτύου - βιοκλιματικές παρεμβάσεις: Η δημιουργία συνεχόμενης και «προστατευμένης» πορείας για τους πεζούς θα ενοποιεί σημαίνοντες επιλεγμένους χώρους και δραστηριότητες της πόλης, σε συνθήκες ευνοϊκού μικροκλίματος, με τη χρήση κατάλληλων υλικών επίστρωσης, κατάλληλη επιλογή και σχεδιασμό φυτεύσεων, επανασχεδιασμό υφιστάμενων πεζοδρομίων και μικρών υπαίθριων χώρων των γειτονικών συνοικιών.
- Σύνδεση και ένταξη στο δίκτυο των τοπικών, πολιτιστικών, κοινωνικών και εμπορικών δραστηριοτήτων: Σκοπός είναι ανάδειξη μιας σειράς άτυπων συνδέσεων (πορειών) που προϋπήρχαν ανοργάνωτες στην αστική περίμετρο του Πάρκου και η ένταξη σε αυτές υφιστάμενων δραστηριοτήτων πολιτιστικού, ψυχαγωγικού και εμπορικού χαρακτήρα ,καθώς και τοπικών διοικητικών κέντρων.
- Κυκλοφοριακός σχεδιασμός του δικτύου: Σκοπός είναι να ενισχυθεί η κινητικότητα των πεζών στην ευρύτερη αστική περιοχή. Για αυτό το λόγο προτείνεται ο ανασχεδιασμός τμημάτων δρόμων, κατά κανόνα ήπιας κυκλοφορίας, και η σύνδεσή τους με υφιστάμενους ή προβλεπόμενους πεζόδρομους.
- Αισθητική και μορφολογική ταυτότητα του δικτύου - Σχέσεις με το Πάρκο: Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις στο περιμετρικό δίκτυο (δενδροστοιχίες, φωτισμός, αστικός εξοπλισμός, κλπ.), θα πρέπει να διακρίνονται από μορφολογική λιτότητα και όσο γίνεται πιο ενιαίο χαρακτήρα, έτσι ώστε να αναγνωρίζονται ως προπομποί της εσωτερικής ατμόσφαιρας και λειτουργιών που επικρατούν στο Πάρκο.
- Σχεδιασμός και οργάνωση ιεραρχημένων εισόδων - πλατειών στο Πάρκο : Προτείνεται η άρθρωση του παραπάνω δικτύου σε μια σειρά οργανωμένων και ιεραρχημένης σπουδαιότητας εισόδων - πλατειών στο Πάρκο, καθώς και η εφαρμογή συγκεκριμένων παρεμβάσεων, ιδιαίτερα εκεί όπου μεγάλοι κυκλοφοριακοί άξονες αποτελούν έντονο φυσικό εμπόδιο (π.χ. η προτεινόμενη κύρια είσοδος στη συμβολή των λεωφόρων Μεσογείων και Κατεχάκη).

ΚΕΦ. 7 : ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

7.1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Δίπλα στις πέντε βασικές αρχές σχεδιασμού που προαναφέρθηκαν (Κεφ. 5), η ταυτότητα του Πάρκου στηρίζεται:

- Στην αναγνώριση και προβολή των βασικών γεωμορφολογικών - φυσικών χαρακτηριστικών του τοπίου (Ιλισός, άμεση γειτνίαση με Υμηττό) και των ιχνών της ιστορίας της (Στρατιωτική Πόλις Γουδί).
- Στη δημιουργία πρασίνου «υψηλής οικολογικής ποιότητας», με αναβάθμιση των φυσικών οικοσυστημάτων και των υφιστάμενων φυτεύσεων, καθώς και με κατάλληλες νέες εκτεταμένες φυτεύσεις.
- Στον εμπλουτισμό των ευκαιριών αναψυχής, που θα προσφέρουν οι φυσικές και έντεχνες διαμορφώσεις πρασίνου και ελευθέρων χώρων, με λειτουργίες πολιτισμού και ψυχαγωγίας.

Σε αυτό το Πάρκο «υψηλής οικολογικής ποιότητας» εντάσσονται και οι σημαντικές εγκαταστάσεις υγείας, εκπαίδευσης, έρευνας και διοίκησης που λειτουργούν και αναπτύσσονται εντός ή στα όρια της Περιοχής Μελέτης, με αύξηση και αναβάθμιση του πρασίνου και των ελευθέρων επιφανειών τους, οι οποίες όμως από άποψη λειτουργίας διατηρούν την αυτοτέλειά τους.

Η λειτουργία του Πάρκου οφείλει να είναι πολυσυλλεκτική και ο χαρακτήρας του πολυδύναμος

- Θα συνδυάζει το χαρακτήρα του αστικού πάρκου υπερτοπικής σημασίας, με την εξασφάλιση ζωτικών χώρων εκτόνωσης για τις όμορες περιοχές κατοικίας.
- Θα συνδυάζει διαδρομές στη φύση (Ιλισός, Υμηττός, δασώδεις εκτάσεις, αστικό πάρκο), με τη συμμετοχή σε πολιτιστικές και ήπιες αθλητικές δραστηριότητες, που θα φιλοξενηθούν στα αξιόλογα διατηρητέα κτίρια και σε κατάλληλα διαμορφωμένους ελεύθερους χώρους.
- Θα αποτελεί ζωτικό χώρο αναψυχής για τους φοιτητές των ΑΕΙ της ευρύτερης περιοχής, που θα διασχίζουν το Πάρκο στη διαδρομή τους από το σταθμό Μετρό Κατεχάκη και από τις στάσεις των δύο προτεινόμενων γραμμών λεωφορείων. Ο δυναμισμός αυτής της ομάδας πληθυσμού ευνοεί ιδιαίτερα την ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων, με χαρακτήρα αναζήτησης και πειραματισμού.
- Θα αποτελεί ζωτικό χώρο αναψυχής για τους εργαζόμενους, συναλλασσόμενους και επισκέπτες των νοσοκομείων, των ερευνητικών κέντρων και των επιτελικών υπηρεσιών δημόσιας διοίκησης.

Το Πάρκο οργανώνεται σε δύο Ζώνες

Οι σημαντικές υφιστάμενες χρήσεις και δεσμεύσεις στην Περιοχή Μελέτης, η αδυναμια του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου και το μεγάλο κόστος δημιουργίας και λειτουργίας ενός αντίστοιχου Πάρκου, οδήγησε στην πρόταση για οργάνωση δύο διακριτών γεωγραφικών ενοτήτων στο Μητροπολιτικό Πάρκο Γουδί - Ιλισός :

- **Η Α' Ζώνη : Θα είναι ο Κεντρικός Πυρήνας του Πάρκου (καθαρής έκτασης 1.450 στρ. περίπου).**

  Περιλαμβάνει τις εκτάσεις: Άλσος Δήμου Αθηναίων, έκταση Ταμείου Εθνικής Αμυνας (ΤΕΘΑ), έκταση Αυτόνομου Οικοδομικού Συνεταιρισμού Αξιωματικών (ΑΟΟΑ), έκταση Κτηματικής Εταιρείας Δημοσίου (ΚΕΔ), Κέντρο Ιππασίας (ΚΕΙΠ) και ΕΡΤ.

  Θα αποτελεί στην ουσία το δημόσιο κοινόχρηστο τμήμα του. Θα είναι περιφραγμένη με μεγάλο αριθμό εισόδων και θα τη διαχειρίζεται ένας ενιαίος φορέας. Στη ζώνη αυτή κυριαρχεί η χρήση του κοινόχρηστου πράσινου, το οποίο αρθρώνεται από επιμέρους πάρκα και άλση τα οποία θα διαφοροποιούνται σε αντιστοιχία με τα φυσικά χαρακτηριστικά του τοπίου και των φυτεύσεων.

  Τα φυσικά στοιχεία του χώρου που αναδεικνύονται είναι: Ο Ιλισός, αποκαθίσταται και αναδεικνύεται η συνέχεια της κοίτης και η παραρεμάτια βλάστηση, σε συνδυασμό με δυνατότητες περιπάτου και στάσης και ο Υμηττός, αναβαθμίζονται τα φυσικά οικοσυστήματα και εξασφαλίζονται διέξοδοι του Πάρκου προς τον ορεινό όγκο.

Στην Α' Ζώνη, γίνεται συνολικός επανασχεδιασμός του χώρου και των δραστηριοτήτων του, με την απομάκρυνση σημερινών λειτουργιών που δεν συνάδουν με τον προτεινόμενο χαρακτήρα αυτού του μεγάλου κοινόχρηστου χώρου και με τη χωροθέτηση νέων πολιτιστικών χρήσεων στα διατηρούμενα ιστορικά κτίρια. Απαγορεύεται, πλην αυστηρά προσδιορισμένων εξαιρέσεων, η δόμηση νέων κτιρίων. Επιτρέπονται παρεμβάσεις μικρής κλίμακας για την αρχιτεκτονική ανάδειξη των υφιστάμενων κτιρίων και του άμεσου περιβάλλοντος χώρου.

Οι νέες δραστηριότητες αναφέρονται σε δύο άξονες: Στις καλές τέχνες, κύρια εκθέσεις και δραστηριότητες εικαστικών τεχνών, αλλά και εκδηλώσεις μουσικής, θεάτρου και κινηματογράφου και στην ανάδειξη του φυσικού τοπίου και της ιστορίας του χώρου

- **Η Β' Ζώνη : Θα είναι η Ζώνη Ελέγχου του Πάρκου (καθαρή έκταση 2.400 στρ. περίπου)**

Περιλαμβάνει τις εκτάσεις : Πολυτεχνειούπολη, νοσοκομεία Σωτηρία, Γενικό Κρατικό και Παίδων, Κέντρο Ιατροβιολογικών Ερευνών και Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας του Παν/μίου Αθηνών.

Θα αποτελεί το τμήμα του Πάρκου που θα συνεχίσει να βρίσκεται υπό τη διαχείριση των φορέων που σήμερα κατέχουν το χώρο (Δήμοι, Νοσοκομεία, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Υπουργεία, κλπ). Για αυτή τη ζώνη θα ισχύει ένα κανονιστικό πλαίσιο ως προς τη δόμηση και την προστασία των κτισμάτων, του τοπίου και των φυτεύσεων, καθώς και συγκεκριμένες κατευθύνσεις ως προς το σχεδιασμό και την ανάπλαση των υπαίθριων χώρων τους, ώστε να συσχετισθούν οργανικά με τον Κεντρικό Πυρήνα του Πάρκου.

Στη Ζώνη Ελέγχου διατηρούνται κατά κανόνα οι υπάρχουσες χρήσεις Υγείας, Πρόνοιας, Εκπαίδευσης και Έρευνας, προτείνεται όμως περιορισμός στις δυνατότητες επέκτασής τους και μειώσεις των ιδιαίτερα υψηλών εγκεκριμένων όρων δόμησής τους, πλην της περίπτωσης του στρατοπέδου Πλέσσα, που προτείνεται η μετατροπή του σε χώρο πρασίνου, όπως προβλέπει το ΓΠΣ.

Τέλος, προτείνεται η σταδιακή αλλά ριζική μείωση των λειτουργιών Κεντρικής Διοίκησης, μια και ήδη είναι χωροθετημένα σε αυτό το τμήμα της Μεσογείων 4 Υπουργεία.

Στη Ζώνη Ελέγχου διακρίνονται δύο κατηγορίες δραστηριοτήτων:

Η πρώτη αφορά δραστηριότητες φορέων που πολεοδομικά συσχετίζονται με το Πάρκο, αρθρώνονται πάνω στους άξονες κίνησης πεζών που διασχίζουν το χώρο και τις συνδέουν με τον Κεντρικό Πυρήνα, καθώς και με την ευρύτερη περιοχή. Οι χρήσεις αυτές συνορεύουν με το Πάρκο και ελέγχουν και διαχειρίζονται την πρόσβαση προς και από αυτό, σύμφωνα με το ωράριο λειτουργίας τους.

Η δεύτερη αφορά δραστηριότητες με πλήρη λειτουργική αυτοτέλεια, που δεν συνεργάζονται με το υπόλοιπο Πάρκο. Για κάποιες από αυτές, προτείνονται συγκεκριμένες πολεοδομικές ρυθμίσεις, που βελτιώνουν τη λειτουργικότητά τους (διανοίξεις νέων προσβάσεων, έλεγχος στάθμευσης, κλπ). Περιλαμβάνει τις εκτάσεις: Υπουργεία Δημόσιας Τάξης, Εθνικής Αμυνας και Μεταφορών, στρατιωτικά νοσοκομεία 401 και 251, ΕΚΑΒ, Στρατόπεδο Πλέσσα, νοσοκομεία Ερυθρός Σταυρός και Λαϊκό, εμπορικό κέντρο Πολιτεία, καθώς και Ιατρική Σχολή του Παν/μίου Αθηνών.

7.2. ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΔΟΜΗ – ΣΧΕΔΙΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

Στην οργάνωση των κινήσεων και λειτουργιών του Πάρκου κυριαρχούν δύο κύριοι διασταυρούμενοι άξονες, που έχουν χαρακτήρα δημοσίων περιπάτων. Το σημείο τομής των δύο κύριων αξόνων ορίζεται στο συγκρότημα κτιρίων των Υποστέγων Οχημάτων της πρώην Στρατιωτικής Πόλεως Γουδί (νυν Άλσους Στρατού) και ορίζεται ως ο κεντρικός χώρος εκθέσεων και αναψυχής του Πάρκου, το ονομαζόμενο Κέντρο για τις Καλές Τέχνες. Οι αφετηρίες των αξόνων αυτών ορίζουν και τις κύριες εισόδους στο Πάρκο. Σε αυτές δημιουργούνται πλατείες εισόδου, με ενημερωτικά περίπτερα.

Οι δύο αυτοί λειτουργικοί άξονες οργανώνουν, τόσο τις δραστηριότητες του Κεντρικού Πυρήνα του Πάρκου, όσο και τη συσχέτισή του με τη Ζώνη Ελέγχου. Αποτελούν ζώνες κυμαινόμενου πλάτους (από 10 – 25 μέτρα), που διαμορφώνονται κατά διάφορους τρόπους και φιλοξενούν, πέρα από την κίνηση των πεζών, σημασμένο ποδηλατόδρομο, χώρους παιχνιδιού, καθιστικά, καθώς και διαμορφώσεις για υπαίθριες εκθέσεις γλυπτικής. Γύρω από αυτούς χωροθετούνται οι δραστηριότητες πολιτισμού και αναψυχής, στα προτεινόμενα προς διατήρηση ιστορικά κτίρια. Ταυτόχρονα, ενισχύονται κατάλληλα οι δραστηριότητες αθλητισμού. Σε συνάρτηση με τους δύο κύριους άξονες, αρθρώνεται ένα σύνολο δευτερευουσών διαδρομών.

Ενας τρίτος άξονας, οικολογικού χαρακτήρα, κινείται κατά μήκος του κύριου κλάδου του Ιλισού, αποτελεί περίπατο στο φυσικό τοπίο και αρθρώνεται με μικρά μονοπάτια που κατεβάζουν ως την κοίτη του.

Κύριοι άξονες κίνησης πεζών και ποδηλάτων

Ο πρώτος κύριος άξονας: Ξεκινά από τη Μεσογείων, διασχίζει το Μητροπολιτικό Πάρκο, με κατεύθυνση ΝΑ - ΒΔ και καταλήγει στην Ηρώων Πολυτεχνείου στου Ζωγράφου (άξονας Μεσογείων - Ζωγράφου). Η σημαντική αυτή πορεία διασχίζει τον Πυρήνα του Πάρκου, περνά πάνω από τον Ιλισό με μικρή γέφυρα, συνεχίζει δυτικά του Αθλητικού Κέντρου του Δήμου Αθηναίων, διασχίζει το χώρο της Πολυτεχνειούπολης με σημείο αναφοράς τα κτίρια νέας Βιβλιοθήκης και Διοίκησης, εξυπηρετεί τις περιοχές κατοικίας του Δήμου Ζωγράφου και καταλήγει στην Πανεπιστημιούπολη.

Ο δεύτερος κύριος άξονας: Ξεκινά από την Παπαδιαμαντοπούλου, δίπλα στα Νοσοκομεία Παίδων και καταλήγει στην Κύπρου, δίπλα στο ναό της Αγ. Σκέπης Παπάγου (άξονας Παπαδιαμαντοπούλου – Κύπρου). Για την εξασφάλιση της συνέχειας της πορείας κατά μήκος αυτού του άξονα, το πρόβλημα της υπερπήδησης της Κατεχάκη αντιμετωπίζεται με διπλό τρόπο: Αφενός με υπόγειο ευρύ πέρασμα και, αφετέρου, με μια πεζογέφυρα στο ύψος των εισόδων της Κατεχάκη (σημερινή είσοδος Άλσους Στρατού), που συνδέει υπέργεια τα δύο τμήματα αυτής της πορείας.

Ο τρίτος άξονας: Έχει οικολογικό χαρακτήρα (άξονας Αναψυκτήριο Ρυθμός - Μονή Αγ. Ιωάννη Θεολόγου). Εισέρχεται στο Πάρκο από τη συμβολή των οδών Γ. Παπανδρέου και Μεγ. Αλεξάνδρου, ακολουθεί το ίχνος του κύριου κλάδου του Ιλισού, κατά μήκος των οδών Ούλωφ Πάλμε και Γ. Παπανδρέου, περνά υπόγεια την Κατεχάκη και ακολουθεί την κοίτη του ποταμού μέχρι την έξοδό του από το χώρο του Πάρκου. Από το σημείο αυτό προβλέπεται η δυνατότητα συνέχισης της πορείας κατά μήκος του Ιλισού, μέχρι τις πηγές του στη Μονή Αγ. Ιωάννη Θεολόγου.

Πάνω στις κύριες πορείες αρθρώνεται μια σειρά από δευτερεύουσες διαδρομές, καθώς και ένα σύνολο μονοπατιών. Στους κύριους, αλλά και τους δευτερεύοντες άξονες, εξασφαλίζεται η δυνατότητα κίνησης των οχημάτων εξυπηρέτησης του Πάρκου, πυρόσβεσης και αποκομιδής.

Επιπλέον, στη Ζώνη Ελέγχου δημιουργούνται δύο ειδικοί δευτερεύοντες άξονες : Ο πρώτος ξεκινά από το προτεινόμενο Μουσείο Παιδικού Παιχνιδιού στον πυρήνα του Πάρκου και καταλήγει στην είσοδο του Νοσοκομείου Παίδων Αγία Σοφία, επί της οδού Θηβών, διασχίζοντας τον αύλειο χώρο του, με πόλο αναφοράς το Μουσείο Παιδιατρικής. Ο δεύτερος διασχίζει τον αύλειο χώρο του Κέντρου Ιατροβιολογικών Ερευνών και τον υπαίθριο χώρο του Νοσοκομείου Σωτηρία, με πόλους αναφοράς το Κυριαζίδειο περίπτερο, όπου θα στεγαστεί το Μουσείο και το Κινηματοθέατρο του νοσοκομείου. Χωρίζεται σε δύο σκέλη, που καταλήγουν στη σημερινή είσοδο του Σωτηρία επί της Μεσογείων και στη νέα είσοδο επί της οδού Υγείας, αντίστοιχα.

Κύριες, δευτερεύουσες και λειτουργικές είσοδοι στο Πάρκο

Τρεις κατηγορίες εισόδων χωροθετούνται στο Πάρκο : οι κύριες, οι δευτερεύουσες και οι λειτουργικές είσοδοι.

- Οκτώ είναι οι κύριες είσοδοι στο Πάρκο : Οι κύριες είσοδοι ανήκουν στον Κεντρικό Πυρήνα και τελούν υπό τη διαχείριση ενιαίου φορέα. Ως προς τη μορφή τους, διαμορφώνουν πλατείες υποδοχής των επισκεπτών, με πληροφοριακό περίπτερο για τις δραστηριότητες του Πάρκου. Οφείλουν να διαθέτουν φύλαξη όλο το 24ωρο. Οι είσοδοι αυτοί αρθρώνονται με τους κύριους άξονες κίνησης πεζών του Κεντρικού Πυρήνα και με το πλέγμα που συνδέει το Πάρκο με τους σημαντικότερους υπαίθριους φυσικούς χώρους των όμορων Δήμων και συνοικιών. Αναλυτικά είναι:

  (Ε1) και (Ε2) Κατεχάκη, νέα είσοδος, αντικριστά επί της λεωφόρου και σε συνδυασμό με το προτεινόμενο υπόγειο ευρύ πέρασμα
  (Ε3) Μετρό Κατεχάκη, νέα είσοδος, στη διασταύρωση των λεωφόρων Μεσογείων και Κατεχάκη, σε συνδυασμό με Μετρό Κατεχάκη
  (Ε4) Σχολή Χωροφυλακής, επί της Μεσογείων, όπου και η σημερινή είσοδος
  (Ε5) Νοσοκομεία Παίδων, νέα είσοδος, στην προέκταση της Παπαδιαμαντοπούλου
  (Ε6) Ιλισός, νέα είσοδος, στο ύψος του Αθλητικό Πάρκου / Αναψυκτηρίου Ζωγράφου Ρυθμός
  (Ε7) Αθλητικό Πάρκο Δήμου Αθηναίων, επί της Κοκκινοπούλου, όπου και η σημερινή είσοδος
  (Ε8) Αγία Σκέπη Παπάγου, νέα είσοδος επί της οδού Κύπρου

- Εννιά είναι οι δευτερεύουσες είσοδοι στο Πάρκο **:** Οι δευτερεύουσες είσοδοι είναι αρθρωμένες με δευτερεύοντες άξονες πρόσβασης στον Πυρήνα του Πάρκου και έχουν τοπικό χαρακτήρα. Όμως, προσφέρουν την απαραίτητη «προσβασιμότητα» που οφείλει να έχει από τις πυκνοδομημένες γειτονικές περιοχές κατοικίας. Όλες οι δευτερεύουσες είσοδοι ανήκουν στον Πυρήνα του Πάρκου, διαχειρίζονται από το φορέα του και παραμένουν ανοικτές πολλές ώρες, κατά την πρωινή και μεσημεριανή προσέλευση - αναχώρηση των επισκεπτών αλλά και των εργαζομένων στις όμορες λειτουγίες. Αναλυτικά είναι :

  (Δ1) ΕΡΤ, επί της Μεσογείων, όπου και η σημερινή είσοδος

(Δ2) Άλσος Δήμου Αθηναίων, επί της Μεσογείων, όπου και η σημερινή είσοδος
(Δ3) Σχολή Ιππασίας, νέα είσοδος, στη συμβολή των οδών Τρικάλων και Λεβαδείας
(Δ4) Εθνικό Κέντρο Αρχείων και Εντύπων, επί της Κοκκινοπούλου, όπου και η σημερινή είσοδος του στρατοπέδου Ζορμπά
(Δ5) Είσοδος Ιλισού, νέα είσοδος, επί της οδού Στρ. Μπαλοδήμου στου Παπάγου
(Δ6) Κέντρο Πολιτισμού Δήμου Παπάγου, νέα είσοδος, στο τέρμα της οδού Ελλησπόντου
(Δ7) Αθλητικό Πάρκο Δήμου Παπάγου, νέα είσοδος, επί της οδού Εθνικής Αμύνης
(Δ8) Σχολεία Παπάγου, όπου και η παλαιά είσοδος, προς το Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας του Πανεπιστημίου Αθηνών, επί της οδού Αργυροκάστρου
(Δ9) Ιδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών –Μετρό Κατεχάκη, νέα είσοδος, στο τέλος του νέου πεζοδρόμου πίσω από τα στρατιωτικά νοσοκομεία

- Λειτουργικές είσοδοι στο Πάρκο : Ως λειτουργικές θεωρούνται οι είσοδοι που εξυπηρετούν την πρόσβαση από τη Ζώνη Ελέγχου στον Κεντρικό Πυρήνα του Πάρκου, καθώς και τις αυτόνομες δραστηριότητες της πρώτης. Περιλαμβάνουν δε νέες εισόδους, που τοποθετούνται στην περίμετρο του Κεντρικού Πυρήνα του Πάρκου, βρίσκονται όμως κάτω από τον έλεγχο και τη διαχείριση των ανεξάρτητων φορέων της Ζώνης Ελέγχου.

7.3. ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Σχεδιασμός των κύριων αξόνων πεζών

Οι κύριοι άξονες πεζών έχουν σχεδιαστεί ως αστική παρέμβαση στο Πάρκο και αποτελούν ένα ενιαίο σύστημα με τα ιστορικά κτίρια της Στρατιωτικής Πόλεως Γουδί. Ο σχεδιασμός τους ακολουθεί την οργάνωση της σκληρής στρατιωτικής γεωμετρίας. Αντίθετα, οι ενδιάμεσοι χώροι, οι δευτερεύοντες δρόμοι, τα μονοπάτια, καθώς και οι διαμορφώσεις, ακολουθούν την οργανική μορφή του φυσικού τοπίου. Πάνω σε αυτήν την «αντίθεση», οργανώνεται ο σχεδιασμός του Μητροπολιτικού Πάρκου.

Ο κύριος άξονας Παπαδιαμαντοπούλου - Κύπρου διασχίζει την Κατεχάκη, με υπόγειο πέρασμα πλάτους 60 μ. και ύψους περίπου 4 - 5 μ. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται για την ήπια διαμόρφωση των πρανών της εκσκαφής, ώστε η βύθιση να είναι ομαλή και να αποτελεί συνέχεια του φυσικού τοπίου. Στην πρώτη φάση του έργου προβλέπεται η δημιουργία πεζογέφυρας, η χάραξη της οποίας ακολουθεί επίσης τους γεωμετρικούς κανόνες της σύνθεσης των κυρίων αξόνων. Σε δύο μόνο τμήματα των κυρίων αξόνων δεν επιτρέπεται η διέλευση οχημάτων εξυπηρέτησης, καθώς στις συγκεκριμένες θέσεις οι άξονες διέρχονται από υφιστάμενους χώρους υψηλού πρασίνου, η διατήρηση του οποίου κρίνεται απαραίτητη.

Οι κύριοι άξονες φιλοξενούν επίσης, πέραν της κίνησης πεζών και οχημάτων, διάφορες δραστηριότητες που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση κυρίως με τις εικαστικές τέχνες (όπως π.χ. χώροι με παιχνίδια - γλυπτά, καθιστικά μέσα σε χώρους πρασίνου, εκθέσεις γλυπτικής μέσα σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους πρασίνου, χώροι για μικρές υπαίθριες αγορές, κλπ.).

Σχεδιασμός του οικολογικού άξονα του Ιλισού

Καταρχήν το ρέμα αναδεικνύεται ως φυσικό στοιχείο, διατηρώντας όσο το δυνατόν περισσότερα από τα φυσικά του χαρακτηριστικά, με τρόπο ώστε να γίνεται εύκολα αντιληπτή η παρουσία του. Σε αυτή την κατεύθυνση εξασφαλίζεται η παρουσία του υγρού στοιχείου στην

κοίτη του. Επίσης, αναδεικνύεται ως διαδρομή, παράλληλα με την οποία μπορεί ο περιπατητής να οδηγηθεί στο φυσικό - περιαστικό χώρο, στο βουνό, αλλά σημασιοδοτείται και σε συνάρτηση με την ιστορία της πόλης των Αθηνών.

Στον Πυρήνα του Πάρκου, η παραρεμάτια πορεία αποτελεί το κυριότερο εργαλείο αναγνώρισης του ρέματος. Ετσι, η οικολογική διαδρομή αποκτά κεντρικά χαρακτηριστικά και σηματοδοτείται με ειδικές διαμορφώσεις, πλακόστρωση, κλπ. Στη συνέχεια και έως το όριο του Κεντρικού Πυρήνα του Πάρκου στην οδό Πίνδου, η διαδρομή μπορεί να αποκτήσει περισσότερο φυσικά χαρακτηριστικά. Αντίστοιχη είναι και η διαμόρφωση της πορείας κατά μήκος του δευτερεύοντα κλάδου του ρέματος. Κατά μήκος και των δύο κλάδων του προβλέπονται 4 γεφυρώσεις : Η μια ανήκει σε κύριο άξονα κίνησης πεζών και σχεδιάζεται έτσι ώστε μορφολογικά να συμβάλλει στην ανάδειξη του φυσικού στοιχείου του Ιλισού, ενώ οι υπόλοιπες τρεις, μικρότερου πλάτους, συνδυάζονται με μονοπάτια.

Ιδιαίτερη μορφολογική επεξεργασία απαιτεί το πέρασμα του Ιλισού κάτω από τη Κατεχάκη: Η αντικατάσταση του υφιστάμενου οχετού από ένα πέρασμα πλάτους 40 μ. περίπου, κρίνεται αναγκαία για την ανάδειξη του ενιαίου χαρακτήρα του ρέματος, με τα πρανή του σε πλήρη ανάπτυξη και συνοδεύεται από την οργάνωση μιας πορείας πεζών, παράλληλα με την κοίτη του. Επίσης, σημαντικότατη επέμβαση ενοποίησης της άμεσης περιοχής με το ρέμα αποτελεί η αποκατάσταση της συμβολής των δύο κλάδων του.

Μια δεύτερη επέμβαση, τοπιοτεχνικού χαρακτήρα, είναι η δημιουργία κατά μήκος του κύριου κλάδου μικρών ταμιευτήρων. Θα συγκρατούν το βρόχινο νερό κατά τους χειμερινούς μήνες, έτσι ώστε μέσω της αύξησης του βαθμού υγρασίας στο άμεσο περιβάλλον και συνεπώς της ανάπτυξης της παραρεμάτιας βλάστησης, να τονωθεί ο φυσικός χαρακτήρας του τοπίου. Η ύπαρξη νερού στην κοίτη του ρέματος είναι δυνατόν να ενισχυθεί με κατάλληλο σχεδιασμό της απορροής των ομβρίων της ευρύτερης περιοχής, μετά τον καθαρισμό τους με κατάλληλα φίλτρα και με πρόνοια αδειάσματος των ταμιευτήρων το καλοκαίρι, ώστε να αποφευχθούν οι δυσάρεστες συνέπειες από την ύπαρξη στάσιμου ύδατος.

Κατευθύνσεις για τα υλικά κατασκευής

Προτείνεται γενικά η παραδειγματική χρήση υλικών που οργανώνονται στις εξής τρεις κατηγορίες : Γαιώδη απορροφητικά υλικά, χώμα με «στερεώσεις» για την κίνηση πεζών και οχημάτων, τέλος, υλικά όχι θερμοσυσσωρευτικά και απορροφητικά του ύδατος

Απορροφητικά υλικά προτείνεται να χρησιμοποιούνται στις υπαίθριες διαμορφώσεις. Τα μόνα τμήματα με σκληρές επιφάνειες είναι αυτά των κυρίων αξόνων πεζών, καθώς και των δευτερευόντων πεζοδρόμων, επί των οποίων θα κινούνται τα οχήματα εξυπηρέτησης και τα ποδήλατα. Ενδεικτικά υλικά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν είναι: Κυβόλιθοι, μάρμαρο, ζώνες σκυροδέματος, πλάκες, άλλα μη ασφαλτικά, σε αναλογία που θα προσδιορίσει ο περαιτέρω λεπτομερής σχεδιασμός.

Ως προς τους χώρους στάθμευσης, προτείνεται το διάζωμα κίνησης οχημάτων να κατασκευαστεί με ασφαλτικές στρώσεις, ενώ οι θέσεις στάθμευσης να έχουν δάπεδο ανοικτού τύπου, με διάτρητους κυβόλιθους τοποθετημένους επί του εδάφους.

ΚΕΦ. 8 : ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

8.1. ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

Οι μελλοντικές χρήσεις του Πάρκου ομαδοποιούνται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- Χρήσεις συμβατές με τη λειτουργία και το χαρακτήρα του Πάρκου: Διατηρούνται, βελτιώνονται και αναδιοργανώνονται σε σχέση με το σύνολο του χώρου. Τέτοιες χρήσεις είναι οι υπάρχουσες αθλητικές εγκαταστάσεις των Δήμων Αθηναίων, Ζωγράφου και Παπάγου, καθώς και το Κέντρο Ιππασίας της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, το οποίο μετά το 2004 μετατρέπεται σε Σχολή Ιππασίας.
- Χρήσεις ασύμβατες με τη λειτουργία και το χαρακτήρα του Πάρκου: Προτείνεται να απομακρυνθούν. Τέτοιες είναι οι ενεργές στρατιωτικές εγκαταστάσεις (στρατόπεδα Φακίνου, Πλέσσα και Ζορμπά), οι εγκαταστάσεις της ΕΡΤ, η Σχολή Αξιωματικών Αστυνομιας, το πρατήριο βενζίνης επί της λεωφόρου Μεσογείων, ο υπαίθριος χώρος στάθμευσης μεταξύ Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Υπουργείου Δικαιοσύνης, οι χώροι στάθμευσης και επισκευών κρατικών οχημάτων σε διάφορα σημεία του χώρου και, τέλος, τα γραφεία του ΑΟΟΑ επί της Κατεχάκη.
- Νέες χρήσεις : Πρόκειται για δραστηριότητες πολιτισμού, αθλητισμού και αναψυχής που χωροθετούνται σε υπάρχοντα κτίρια που συστηματικά επαναχρησιμοποιούνται.

8.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑ ΦΑΣΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες εντός του Κεντρικού Πυρήνα του Πάρκου οργανώνονται σε ενότητες, οι οποίες αρθρώνονται πάνω στους δύο κύριους συνθετικούς άξονές του και που αναλυτικά, ανά φάση υλοποίησής του, είναι :

ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ : Έτος στόχος 2004

1. <u>Κέντρο για τις Καλές Τέχνες</u> (επιφάνεια κτιρίων 6.900 τ.μ. περίπου)

Νοτιοανατολικά της Κατεχάκη και στην περιοχή τομής των δύο κύριων αξόνων πεζών, βρίσκονται τα τέσσερα επιμήκη όμοια κτίρια των Υπόστεγων Οχημάτων, οργανωμένα σε δύο πτέρυγες εν σειρά, επιφάνειας περίπου 1.250 τ.μ. το καθένα, που κατασκευάστηκαν περί το 1900 και των οποίων προτείνεται ο χαρακτηρισμός ως διατηρητέων, μαζί με το σύνολο των ιστορικών κτιρίων της Στρατιωτικής Πόλεως.

Προτείνεται η αναστήλωση και επανάχρηση των 4 διδύμων αυτών κτιρίων με σεβασμό στο χαρακτήρα τους και στο ενιαίο των χώρων τους, για την στέγαση του «Κέντρου για τις Καλές Τέχνες», χώρου φιλοξενίας μονίμων και περιοδικών εκθέσεων (επιφάνεια 5.000 τ.μ.).

Ένα από τα κτίρια προβλέπεται να μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως συναυλιακός ή μικρός συνεδριακός χώρος. Τα δύο άλλα να φιλοξενούν εκθέσεις έργων τέχνης, σε συνεργασία με υπάρχοντες φορείς όπως, η Εθνική Πινακοθήκη ή το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης, ενώ για το τέταρτο προτείνεται να μπορεί να ενοικιάζεται για περιοδικές εκθέσεις. Αντίστοιχα, ο κεντρικός

υπαίθριος χώρος του συγκροτήματος διαμορφώνεται έτσι ώστε να μπορεί να φιλοξενεί μουσικές εκδηλώσεις, καθώς και υπαίθριες εκθέσεις έργων τέχνης, ενώ εκατέρωθεν των κύριων αξόνων εκτίθενται έργα γλυπτικής.

Το γειτονικό, επίσης αξιόλογο, διώροφο κτίριο του Διοικητηρίου Πεδινού Πυροβολικού προτείνεται να στεγάσει στον όροφο συνοδευτικούς χώρους εκθέσεων του Κέντρου για τις Καλές Τέχνες και στο ισόγειο Καφενείο – Εστιατόριο (επιφάνεια 450x2= 900 τ.μ.).

Τέλος, το διώροφο μεσοπολεμικό κτίριο που σχετίζεται με αυτή την κτιριακή ενότητα και σήμερα στεγάζει την Υπηρεσία Στρατιωτικών Αρχείων, προτείνεται να στεγάσει στον όροφο τους χώρους Διοίκησης του Κέντρου για τις Καλές Τέχνες και στο ισόγειο Κέντρο Πληροφόρησης και Ιατρείο για πρώτες βοήθειες, κλπ. (επιφάνεια 500x2= 1.000 τ.μ.).

2. **Μουσείο Στρατιωτικής Ιστορίας και Τεχνολογίας** (επιφάνεια κτιρίων 5.000 τ.μ. περίπου)

Κοντά στο πιο πάνω κεντρικό συγκρότημα του Πάρκου, βρίσκεται το πρώην Στρατιωτικό Αρτοποιείο, ένα τυπικό μεσοπολεμικό βιομηχανικό κτίριο.

Προτείνεται η αναστήλωση και επανάχρησή του για τη στέγαση του «Μουσείου Στρατιωτικής Ιστορίας και Τεχνολογίας», χώρου μονίμων και περιοδικών εκθέσεων με θέματα που αφορούν στη στρατιωτική ιστορία και τεχνολογία, από την αρχαιότητα έως σήμερα (επιφάνεια 4.150 τμ.). Αντίστοιχα, ο σωζόμενος εξοπλισμός του προτείνεται να διατηρηθεί και να ενταχθεί στη θεματική του προτεινόμενου Μουσείου.

Στην ίδια γεωγραφική ενότητα, για τα τρία άλλα μικρότερα κτίρια του Συγκροτήματος Εργοστασίων Βάσεως (κτίρια παρασκευής Ασετυλίνης και Οξυγόνου και Υποσταθμός Ηλεκτρικού Ρεύματος, επιφάνειας 850 τμ.), προτείνεται η διατήρηση με τον εξοπλισμό τους.

3. **Κέντρο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης για τον Ιλισό και τα Ρέματα της Αττικής** (επιφάνεια κτιρίων 500 τ.μ. περίπου)

Πολύ κοντά στον κύριο κλάδο του Ιλισού και ανατολικά του προτεινόμενου Μουσείου Στρατιωτικής Ιστορίας και Τεχνολογίας, υπάρχει μονώροφη στρατιωτική αποθήκη.

Προτείνεται να στεγάσει το «Κέντρο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης για τον Ιλισό και τα ρέματα της Αττικής», που θα φιλοξενεί εκθέσεις για την ιστορία του Ιλισού και την εξέλιξή του μέσα στο αστικό τοπίο της πρωτεύουσας, για το ρόλο και τη σημασία των ρεμάτων, καθώς και παρουσιάσεις της χαρακτηριστικής πανίδας και χλωρίδας του, μέσα από φωτογραφικό και ηχητικό υλικό.

4. **Κέντρο Φυτοτεχνικών Αναπλάσεων Υμηττού - Υπαίθρια Αναψυχή** (επιφάνεια κτιρίων 2.000 τμ. περίπου)

Ανάμεσα στον Ιλισό και το ΓΝΑ 251, στο χώρο του Φυτωρίου του Δήμου Αθηναίων και σε έκταση της ΚΕΔ που έχει παραχωρηθεί στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, δημιουργείται μια εκτεταμένη εγκατάσταση εκπαιδευτικών και εκθεσιακών κήπων και οργανωμένους χώρους υπαίθριας αναψυχής.

Στην έκταση αυτή προβλέπεται να εγκατασταθεί το «Κέντρο Φυτοτεχνικών Αναπλάσεων Υμηττού» (σύνολο διαμορφωμένων χώρων 50 στρ.) με νέο Επιδεικτικό Θερμοκήπιο (επιφάνειας νέων κτιρίων 2.000 τμ. περίπου).

Η δημιουργία αυτού του Κέντρου προτείνεται να είναι μεταξύ των πρώτων έργων του Μητροπολιτικού Πάρκου, ώστε να αποτελέσουν το αρχικό φυτώριο για τις φυτεύσεις του ίδιου του Πάρκου.

Στο κέντρο αυτής της εγκατάστασης προτείνεται η δημιουργία πλατείας (όπου και το Επιδεικτικό Θερμοκήπιο), που θα αποτελέσει κομβικό σημείο για το ανατολικά της Κατεχάκη τμήμα του Πάρκου. Ο υπαίθριος χώρος μπορεί να φιλοξενεί περιοδικές ανθοκομικές εκθέσεις. Τέλος, στην ίδια ενότητα και εκατέρωθεν του κύριου άξονα κίνησης πεζών Παπαδιαμαντοπούλου – Κύπρου, χωροθετούνται χώροι Παιχνιδιού και Αναψυχής, με μεγάλες γλυπτές κατασκευές για παιδιά, άλλες δραστηριότητες για ενήλικες που απαιτούν ή όχι κατασκευές (π.χ. αναρριχητικοί τοίχοι, σταθερό αερόστατο θέασης του Πάρκου και της πόλης από ψηλά, παιχνίδια με μοντέλα οχημάτων, κλπ.).

Τα σημερινά βοηθητικά κτίσματα του Φυτωρίου του Δήμου Αθηναίων προτείνεται να κατεδαφιστούν. Για τις βοηθητικές και αποθηκευτικές ανάγκες αυτής της εγκατάστασης, προτείνεται η επανάχρηση δύο μικρών πρώην στρατιωτικών κτιρίων του στρατοπέδου Φακίνου, που θα στεγάσουν ταυτόχρονα και τις Τεχνικές Υπηρεσίες του Πάρκου.

Μετά το 2004 και σε κτίριο του στρατοπέδου Φακίνου, επεκτείνεται το Συγκρότημα Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης για τον Υμηττό και το Αττικό Τοπίο, το οποίο θα περιλαμβάνει χώρους συναντήσεων και σεμιναρίων για παιδιά και ενήλικες, εργαστήρια περιβαλλοντικής έκφρασης, κλπ.

5. <u>Μουσείο Παιδικού Παιχνιδιού</u> (επιφάνεια κτιρίων 4.000 τμ. περίπου)

Η πρώτη κτιριακή ομάδα του νότιου συγκροτήματος της Στρατιωτικής Πόλεως Γουδί συγκροτείται από ένα σύνολο μακρόστενων και απλής κατασκευής κτιρίων σε παράλληλη διάταξη του τέλους της δεκαετίας του 1920. Η εγγύτητα αυτού του συγκροτήματος με τα δύο νοσοκομεία Παίδων και η ύπαρξη στα τελευταία μεγάλου αριθμού παιδιών με περιορισμένη χρονικά αλλά τακτική δυνατότητα εξόδου από τους χώρους περίθαλψης, συνέβαλαν στην επιλογή αυτής της χωροθέτησης.

Στην ενότητα αυτή, προτείνεται η χωροθέτηση «Μουσείου Παιδικού Παιχνιδιού», που θα φιλοξενεί δραστηριότητες με επίκεντρο το παιδί και, πιο συγκεκριμένα, θα μπορεί να λειτουργεί ως παράρτημα του Τμήματος Παιδικής Ηλικίας και Συλλογής Παιχνιδιών του Μουσείου Μπενάκη. Αυτή η δραστηριότητα θα συνοδεύεται και από βιβλιοθήκη παιδικού βιβλίου. Επίσης, μια από τις ενότητες της συλλογής, το Παιδί, η Γέννα και η Βρεφική Ηλικία, σχετίζεται θεματικά με την προγραμματιζόμενη από το νοσοκομείο Παίδων δημιουργία Μουσείου Παιδιατρικής, σε κτίριο του Νοσοκομείου Αγία Σοφία.

Η γραμμική διάταξη των κτιρίων είναι ιδανική, τόσο ως προς την αφηγηματική διάσταση της συλλογής, όσο και για τη δημιουργία ανεξάρτητων χώρων αποθήκευσης, συντήρησης των εκθεμάτων, βιβλιοθήκης, πωλήσεων, κλπ. Μικρό μόνο τμήμα του συγκροτήματος προς το νοσοκομείο κατεδαφίζεται, ώστε να διαμορφωθεί πρόσβαση από το τελευταίο προς το Πάρκο. Ο υπαίθριος χώρος χρησιμοποιείται κυρίως ως τμήμα του Μουσείου, ενώ σε τμήμα του διαμορφώνεται ελεγχόμενος μεγάλος Παιδότοπος.

6. **Εκθεσιακό Κέντρο για το Παιδικό Βιβλίο και το Παιχνίδι** (επιφάνεια κτιρίων 1.800 τμ. περίπου)

Στη δεύτερη ομάδα κτιρίων της παραπάνω γεωγραφικής ενότητας, βρίσκονται δύο αξιόλογα επιμήκη πρώην στρατιωτικά Διοικητήρια.

Προτείνεται η διαμόρφωση σε αυτά «Εκθεσιακού Κέντρου για το Παιδικό Βιβλίο και το Παιχνίδι» (επιφάνεια 900x2 = 1.800 τ.μ.).

Ο υπαίθριος χώρος ανάμεσα στα δύο κτίρια και τον κύριο πεζόδρομο Παπαδιαμαντοπούλου - Κύπρου, έκτασης 7 στρ. περίπου, θα φιλοξενεί μόνιμες και περιοδικές εκθέσεις, αντίστοιχης θεματικής.

7. **Κέντρο Παιδικής Ιππασίας** (επιφάνεια κτιρίων 3.750 τμ. περίπου)

Στην τρίτη ομάδα κτιρίων, κοντά στις σημερινές εγκαταστάσεις του ΚΕΙΠ, υπάρχει το συγκρότημα των παλαιών σταύλων του Ιππικού. Πρόκειται για 4 αξιόλογα όμοια κτίρια των αρχών του αιώνα (επιφάνειας 300 τ.μ. το καθένα), μαζί με ένα νεώτερο κτίσμα του 1940 (επιφάνειας 1.650 τ.μ.)

Προτείνεται η επανάχρηση αυτού του συγκροτήματος ως «Κέντρο Παιδικής Ιππασίας» (επιφάνεια 2.850τμ. περίπου). Με άξονα το παιδί οργανώνονται μαθήματα ιππασίας με μικρά άλογα (πόνυ), καθώς επίσης και θεραπευτική ιππασία για παιδιά με ειδικές ανάγκες (κάτι που σήμερα ήδη γίνεται).

Συγκεκριμένα, προτείνεται η αναστήλωση των τεσσάρων παλαιών σταύλων και η επανάχρησή τους ως χώρος Διοίκησης, χώρος Αποδυτηρίων, WC και βοηθητικών εγκαταστάσεων, χώρος Εκγύμνασης για άτομα με ειδικές ανάγκες, καθώς και χώρος Καταστημάτων ενοικίασης και πώλησης ειδών ιππασίας. Επίσης, στον υπαίθριο χώρο διαμορφώνεται περιφραγμένος χώρος κίνησης των αλόγων, έκτασης περίπου 1,5 στρ.

Τα κτίρια αυτής της ενότητας, συμπληρώνει διώροφο ιδιαίτερα αξιόλογο κτίριο του Διοικητηρίου Συντάγματος Πεζικού, όμοιο με εκείνο του ΚΕΙΠ. Προτείνεται η αναστήλωσή του και η χωροθέτηση Καφενείου-Αναψυκτηρίου στο ισόγειο και Εστιατορίου στον όροφο (επιφάνειας 450x2= 900 τ.μ.).

8. **Σχολή Ιππασίας** (επιφάνεια κτιρίων 5.900 τμ. περίπου)

Ο σημερινός χώρος του ΚΕΙΠ διατηρείται και αναβαθμίζει τη χρήση του έως το 2004, με μόνες αλλαγές τη μετατόπιση τμημάτων της περίφραξής του, ώστε να είναι πιο ομαλή η περί τον χώρο αυτόν κίνηση στο Πάρκο.

Προτείνεται η μετατροπή των εγκαταστάσεων του ΚΕΙΠ σε Σχολή Ιππασίας (συνολικής επιφάνειας 5.000 τ.μ.). Αυτό κρίνεται εφικτό μετά τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων και αφού το Κέντρο Ιππασίας μεταφερθεί στο Αθλητικό Κέντρο Μαρκοπούλου.

Στο κτίριο του Διοικητηρίου Όρχου Αυτοκινήτων (επιφάνειας 450x2 = 900 τ.μ.), όπου σήμερα στεγάζονται οι διοικητικές υπηρεσίες του ΚΕΙΠ, προτείνεται ο περιορισμός τους στον όροφο και η χωροθέτηση στο ισόγειο δεύτερου Καφενείου-Αναψυκτηρίου.

9. Αθλητικά Πάρκα

Αθλητικό Πάρκο ονομάζουμε ένα σύνολο υπαίθριων αθλητικών δραστηριότητων ήπιου χαρακτήρα, μικρής κλίμακας και μέσα σε χώρους πρασίνου, οι οποίες απευθύνονται στο ευρύ κοινό και σε διάφορες ηλικιακές ομάδες.

Στην Περιοχή Μελέτης υπάρχουν σήμερα 4 αθλητικά συγκροτήματα: ένα του Δήμου Αθηναίων, ένα του Δήμου Παπάγου και τρία του Δήμου Ζωγράφου. Επίσης, υπάρχουν τρία γήπεδα ποδοσφαίρου και τρία κλειστά γυμναστήρια. Τα αθλητικά αυτά συγκροτήματα έχουν εγκαταστάσεις που ανταποκρίνονται στην ιδέα των Αθλητικών Πάρκων και τα οποία η πρόταση διατηρεί. Προτείνεται η αναδιοργάνωση και η επέκτασή τους, ώστε να συνδεθούν οργανικά με τη δομή του Πάρκου και κατά περίπτωση για να καλύπτουν τοπικής κλίμακας δραστηριότητες.

Το γήπεδο ποδοσφαίρου που ο Δήμος Αθηναίων (ΟΝΑ) προγραμματίζει σε χώρο νότια της κοίτης του Ιλισού, προς την οδό Μπαλοδήμου, έρχεται σε αντίθεση με την πρόταση για ανάδειξη της κοίτης του και της σύνδεσης του Πάρκου με τον Υμηττό. Για το λόγο αυτό προτείνεται να μην κατασκευαστεί. Αντίθετα προτείνεται η αναδιοργάνωση των υφιστάμενων αθλητικών πόλων. Συγκεκριμένα:

9α. Αθλητικό Πάρκο Δήμου Αθηναίων

Βρίσκεται επί της οδού Κοκκινοπούλου και περιλαμβάνει ένα κολυμβητήριο ολυμπιακών διαστάσεων, δεξαμενή καταδύσεων, και τους αντίστοιχους βοηθητικούς χώρους, κλειστό γυμναστήριο, δύο γήπεδα μπάσκετ και δύο γήπεδα τέννις.

Σε αυτό το συγκρότημα προγραμματίζεται να διεξαχθεί το Μοντέρνο Πένταθλο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Για να καλυφθούν οι αυξημένες ανάγκες σε κερκίδες, προβλέπεται η επέκτασή τους με λυόμενη κατασκευή που, κατά τη ΓΓΑ, θα απομακρυνθεί με τη λήξη των αγώνων. Επίσης, προβλέπεται η δημιουργία μιας διαδρομής ανώμαλου δρόμου, γύρω από τις εγκαταστάσεις.

Οι πιο πάνω επεμβάσεις είναι συμβατές με την ιδέα του Αθλητικού Πάρκου, στο βαθμό που είναι προσωρινές. Επεκτάσεις των υπαρχόντων κτιριακών όγκων ή χωροθετήσεις άλλων στεγασμένων δραστηριοτήτων δεν είναι συμβατές.

9β. Αθλητικό Πάρκο Ζωγράφου Ι

Βρίσκεται επί της οδού Γ. Παπανδρέου και περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου χωρίς κερκίδες, κλειστό γυμναστήριο (870 τ.μ.), δύο γήπεδα τέννις και ένα γήπεδο μπάσκετ.

Στο χώρο, τμήμα του παλιού στρατοπέδου Βαρύτη, υπάρχει σήμερα ένας αριθμός στρατιωτικών κτισμάτων (3.600 τ.μ.) χωρίς ιδιαίτερη αξία: Προτείνεται η κατεδάφισή τους και η απόδοση του χώρου στο πράσινο, με τις εξής εξαιρέσεις : Δύο μικρα τμήματα ανακαινίζονται για τη στέγαση βοηθητικών δραστηριοτήτων των αθλητικών εγκαταστάσεων (περίπου 400 τ.μ.), ενώ το διώροφο κτίριο του Διοικητηρίου Βαρέως Πυροβολικού (150x2 = 300 τ.μ.) αναστηλώνεται και διαμορφώνονται ο όροφος σε χώρους των αθλητικών συλλόγων της περιοχής και το ισόγειο σε αναψυκτήριο.

9γ. Αθλητικό Πάρκο Παπάγου

Βρίσκεται επί της οδού Νευροκοπίου και περιλαμβάνει στίβο, ένα κλειστό γυμναστήριο, δύο γήπεδα τέννις και δύο γήπεδα μπάσκετ.

Στο συγκρότημα αυτό προγραμματίζεται η κατασκευή Κέντρου Νεότητας. Προτείνεται η επέκταση των αθλητικών και μόνο εγκαταστάσεων, με 4 μικρά γήπεδα και η πρόβλεψη, της κάλυψης των βοηθητικών εγκαταστάσεων στο υπό ανέγερση κτίριο.

10. <u>Αναψυκτήριο Ρυθμός</u>

Πρόκειται για υπάρχον Αναψυκτήριο το οποίο εντάσσεται στις δραστηριότητες του Πάρκου.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ: Έτος στόχος 2010

11. **<u>Εκθεσιακό και Συνεδριακό Κέντρο στο κτίριο της Σχολής Χωροφυλακής</u>** (επιφάνεια κτιρίων 6.000 τμ. περίπου)

Σήμερα, το κτίριο της Σχολής Χωροφυλακής στεγάζει τη Σχολή Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας. Στα μελλοντικά σχέδια του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης περιλαμβάνεται η απομάκρυνση της Σχολής και η εγκατάσταση σε αυτό Μουσείου της Ελληνικής Αστυνομιας. Η χρήση αυτή όμως δεν συνάδει, ούτε με το μέγεθος, ούτε με τη σημαντική θέση του κτιρίου πάνω σε έναν από τους κυριότερους άξονες της πρωτεύουσας.

Προτείνεται η επανάχρηση του κτιρίου ως «Εκθεσιακού και Συνεδριακού Κέντρου», με δυνατότητα διαμόρφωσης και της εσωτερικής αυλής του σε υπαίθριο χώρο Περιοδικών Εκθέσεων και Εκδηλώσεων (επιφάνεια 3.000x2= 6.000 τ.μ.).

12. **<u>Κέντρο Οπτικοακουστικών Μέσων στα κτίρια της ΕΡΤ</u>** (επιφάνεια κτιρίων 5.800 τμ. περίπου)

Η ΕΡΤ ΑΕ προγραμματίζει μακροπρόθεσμα να εγκαταλείψει τα κτίρια που σήμερα χρησιμοποιεί, στη διασταύρωση των λεωφόρων Κατεχάκη και Μεσογείων και να εγκαταστήσει εκεί (σε συνεργασία και με άλλους φορείς, κρατικούς και ιδιωτικούς) την Εθνική Βιβλιοθήκη Οπτικοακουστικών Αρχείων. Η δραστηριότητα αυτή είναι συμβατή με το γενικό χαρακτήρα του Πάρκου και προτείνεται να πλαισιωθεί από συγγενικές χρήσεις, που θα δημιουργήσουν ένα ζωντανό πόλο πολιτισμού και εκπαίδευσης στο χώρο του Μητροπολιτικού Πάρκου. Από την επιφάνεια των 9.200 τ.μ. που σήμερα χρησιμοποιούνται, ανακαινίζονται τα 5.800 τ.μ. και τα υπόλοιπα κατεδαφίζονται.

Αυτό το Κέντρο Οπτικοακουστικών Μέσων προτείνεται να ενισχυθεί με μια συμβατή χρήση, που είναι η δημιουργία «Σχολής Κινηματογράφου», η οποία θα χρησιμοποιήσει τις υπάρχουσες υποδομές της ΕΡΤ (κτίρια και στούντιο).

Επίσης, προτείνεται η δημιουργία «Μουσείου για την Ελληνική Αφίσα Προσόψεων Κινηματογράφου», μια ιδιαίτερα αξιόλογη συλλογή που αναζητά εδώ και χρόνια τους κατάλληλους χώρους για να εκτεθεί.

Μια σειρά υπαίθριων δραστηριοτήτων, μέσα στον υψηλής ποιότητας χώρο πρασίνου του συγκροτήματος, όπως κινηματογραφικές προβολές αρχειακών ταινιών, θα προσελκύσει ευρύτερες ομάδες επισκεπτών και θα διευρύνει χρονικά την επισκεψιμότητα του Πάρκου.

13. <u>Εθνικό Κέντρο Αρχείων και Εντύπων</u> (επιφάνεια κτιρίων 12.000 τ.μ. περίπου)

Στο χώρο του νυν στρατοπέδου Ζορμπά υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός κτιρίων, διαφορετικών εποχών. Στον κεντρικό χώρο κυριαρχεί μια αυστηρή διάταξη 12 όμοιων διώροφων κτιρίων, σε καλή κατάσταση, που προσφέρουν στο Πάρκο μεγάλες επιφάνειες προς επανάχρηση.

Προτείνεται η χωροθέτηση σε αυτά του «Εθνικού Κέντρου Αρχείων και Εντύπων». Ο πυρήνας μιας τέτοιας δραστηριότητας μπορεί να βασιστεί σε ένα αριθμό αρχείων και βιβλιοθηκών που σήμερα είναι χωρίς στέγη ή δεν καλύπτονται ικανοποιητικά. Το Κέντρο αυτό, στην πλήρη του ανάπτυξη, θα αποτελέσει τον κόμβο ενός ηλεκτρονικού δικτύου ανταλλαγής πληροφοριών, συνδεόμενο με όλους εκείνους τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που διατηρούν και επεξεργάζονται αρχειακό υλικό. Επίσης, η άμεση συνάφεια του αντικειμένου με τις εκδοτικές δραστηριότητες επιτρέπει την εποχιακή χρήση του υπαίθριου ή κάποιων κλειστών χώρων για εκθέσεις βιβλίων και εντύπων, σε συνεργασία με εκδοτικούς οίκους, το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, κλπ.

Εναλλακτική πρόταση είναι η χωροθέτηση σε αυτό το στρατόπεδο της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος που έχει προταθεί από το Υπουργείο Παιδείας.

14. <u>Κέντρο Πολιτισμού Δήμου Ζωγράφου</u> (επιφάνεια κτιρίων 2.000 τμ. περίπου)

Πρόκειται για μια ενότητα κτιρίων του παραπάνω στρατοπέδου Ζορμπά, τα οποία τοποθετούνται παρά την οδό Μεγ. Αλεξάνδρου.

Προτείνεται να στεγάσει πολιτιστικές δραστηριότητες του Δήμου Ζωγράφου.

15. <u>Κέντρο Πολιτισμού Δήμου Παπάγου</u> (επιφάνεια κτιρίων 7.500 τμ.περίπου)

Στο χώρο του στρατοπέδου Φακίνου υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός κτιρίων διαφόρων εποχών (από το 1920 μέχρι σήμερα) και ποιότητας κατασκευής. Σύμφωνα με αξιολόγηση των κτιρίων που βασίστηκε σε φωτογραφικό υλικό, υπολογίστηκε η συνολική επιφάνειά τους σε 12.500 τ.μ. περίπου.

Προτείνεται η χωροθέτηση σε αυτά «Πολιτιστικού Κέντρου» για το Δήμο Παπάγου σε κτίρια επιφάνειας 7.500 τ.μ. περίπου και η κατεδάφιση των υπολοίπων. Η θέση του συγκροτήματος στο άκρο του Μητροπολιτικού Πάρκου και μακριά από τους υπερτοπικούς άξονες πρόσβασης, οδήγησε στην πρόταση να χρησιμοποιηθεί το συγκρότημα κυρίως για να καλύψει πολιτιστικές ανάγκες του Δήμου Παπάγου.

Αυτόνομες λειτουργίες που διατηρούνται εντός του Κεντρικού Πυρήνα του Πάρκου

16. <u>Ιατρική Βιβλιοθήκη</u> (επιφάνεια κτιρίων 2.400 τμ. περίπου)

Πρόκειται για υπό κατασκευή κτίριο. Ο υπαίθριος χώρος της εντάσσεται στον Κεντρικό Πυρήνα του Πάρκου και δημιουργείται πλατεία, ανάμεσα στο κτίριο και τον κύριο πεζόδρομο

του Πάρκου. Η Βιβλιοθήκη διατηρεί την αυτόνομη λειτουργία της, αλλά απαγορεύεται κάθε επέκτασή της.

Προτείνεται η ολοκλήρωση αυτής της δραστηριότητας που είναι συμβατή με το χαρακτήρα του Πάρκου.

17. Υπουργείο Δικαιοσύνης

Αν και η ύπαρξη ισχυρών λειτουργιών Δημόσιας Διοίκησης δεν είναι συμβατές με τις αρχές οργάνωσης του Μητροπολιτικού Πάρκου, διατηρείται το Υπουργείο, ενώ ο υπαίθριος χώρος του εντάσσεται στον Κεντρικό Πυρήνα του Πάρκου. Απαγορεύεται κάθε επέκταση του κτιρίου.

Πρόσθετες δραστηριότητες που χωροθετούνται ή ενισχύονται στη Ζώνη Ελέγχου

18. Διαδημοτικό Συμβουλευτικό Κέντρο (επιφάνεια κτιρίων 2.700 τ.μ. περίπου).

Πρόκειται για το παλαιό συγκρότημα του πρώην Αναμορφωτηρίου Θηλέων του Υπουργείου Δικαιοσύνης που βρίσκεται σε έκταση του Νοσοκομείου Σωτηρία, επί της οδού Υγείας, δίπλα στο ΕΚΑΒ, στα όρια των δήμων Παπάγου, Αθηναίων και Χολαργού.

Προτείνεται η επανάχρηση του συγκροτήματος και η χωροθέτηση σε αυτό ενός «Διαδημοτικού Συμβουλευτικού Κέντρου» με έμφαση στην Πρόνοια και την Κοινωνική Στήριξη.

19. Μουσείο νοσοκομείου Σωτηρία

Το προγραμματιζόμενο από το νοσοκομείο Σωτηρία Μουσείο για την Ιστορία του Συγκροτήματος στο Κυριαζίδειο περίπτερο (1907, αρχιτέκτων Α. Μπαλάνος), που σήμερα είναι κλειστό, εντάσσεται στις γενικές αρχές οργάνωσης του Πάρκου και προβλέπεται μια πορεία σύνδεσής του με τους υπόλοιπους χώρους του.

20. Κινηματοθέατρο νοσοκομείου Σωτηρία

Εχει κατασκευαστεί το 1957, ανακαινίσθηκε το 1980 και χρησιμοποιείται σήμερα και ως αίθουσα διδασκαλίας. Προτείνεται η ένταξη της υφιστάμενης λειτουργίας στις δραστηριότητες του Πάρκου και προβλέπεται πορεία σύνδεσής του με τον Κεντρικό Πυρήνα.

21. Μουσείο Παιδιατρικής

Το προγραμματιζόμενο από το νοσοκομείο Παίδων Αγία Σοφία Μουσείο Παιδιατρικής, εντάσσεται στις γενικές αρχές οργάνωσης του Μητροπολιτικού Πάρκου. Η διαμόρφωση εσωτερικής εισόδου από το νοσοκομείο προς το Μουσείο Παιδικού Παιχνιδιού, ενοποιεί τις δύο δραστηριότητες και επιτρέπει τη συνεργασία και την συσχέτιση του εκθεσιακού υλικού. Το Μουσείο πρόκειται να στεγαστεί στο συγκρότημα των βοηθητικών κτιρίων, που χρονολογούνται μεταξύ 1896 και 1900.

Υφιστάμενα Αθλητικά Πάρκα

22. Αθλητικό Πάρκο Παπάγου ΙΙ : Πρόκειται για υφιστάμενες αθλητικές εγκαταστάσεις του Δήμου Παπάγου, μεταξύ των οδών Κύπρου και Υγείας. Προτείνεται η βελτίωσή τους και η απαγόρευση άλλων επεκτάσεων (κερκίδων ή εγκαταστάσεων).

23, 24. Αθλητικά Πάρκά Ζωγράφου ΙΙ και ΙΙΙ : Πρόκειται για υφιστάμενες αθλητικές εγκαταστάσεις του Δήμου Ζωγράφου, εκατέρωθεν της οδού Κοκκινοπούλου, δυτικά της Πολυτεχνειούπολης και του Στρατοπέδου Ζορμπά. Προτείνεται η βελτίωση της σύνδεσής τους με την Περιοχή Μελέτης.

25. <u>Κεντρο Κοινωνικού Εξοπλισμού Δ. Ζωγράφου</u>: Πρόκειται για ήδη προγραμματιζόμενη δραστηριότητα από τον Δ. Ζωγράφου επί της οδού Καλαβρύτων. Προτείνεται η διατήρησή της.

ΚΕΦ. 9 : ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗ ΣΤΟ ΠΑΡΚΟ

9.1. ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Η βασικότερη αρχή κυκλοφοριακής οργάνωσης του Μητροπολιτικού Πάρκου είναι η εξασφάλιση ποικιλόμορφου και εκτεταμένου δικτύου για την ασφαλή κίνηση πεζών και ποδηλάτων κυρίως στο εσωτερικό του, αλλά και στην άμεση αστική περιμετρική ζώνη. Βασικός στόχος είναι η αποτροπή εισόδου και εκτέλεσης διαμπερών κινήσεων στο Πάρκο για τα ΙΧ αυτοκίνητα, καθώς και ο περιορισμός της πρόσβασής τους μόνο μέχρι τους περιμετρικούς χώρους στάθμευσης. Το μήνυμα που η κυκλοφοριακή οργάνωση του Πάρκου στέλνει είναι : Το Πάρκο ανοίγεται πρόθυμα και εύκολα στους πεζούς, στους ποδηλάτες και στους χρήστες της δημόσιας συγκοινωνίας, όχι στα ΙΧ αυτοκίνητα.

Όπως ήδη διαπιστώθηκε, ο κορμός των εσωτερικών μετακινήσεων συνίσταται στους δύο βασικούς εγκάρσιους άξονες κίνησης πεζών και ποδηλάτων που επιτρέπουν την κατανόηση της εσωτερικής οργάνωσης του Πάρκου, αναδεικνύουν τον πυρήνα του και αποτελούν το σκελετό για την περιδιάβαση σε κάθε τμήμα του, καθώς και την προσπέλαση κάθε επιμέρους χρήσης του.

Συνδέσεις για την αποκατάσταση της ενότητας του Πάρκου

Για την αποκατάσταση της ενότητας του Πάρκου εκατέρωθεν της Κατεχάκη, προτείνονται :

- Η δημιουργία ευρέως υπόγειου περάσματος (πλάτος 60 μ.), στο ύψος περίπου της σημερινής εισόδου του Στρατοπέδου Βαρύτη από τη μια και του Φυτωρίου του Δήμου Αθηναίων από την άλλη·
- Μέχρι την υλοποίηση του παραπάνω έργου, προτείνεται η κατασκευή ελαφριάς πεζογέφυρας στο ίδιο περίπου σημείο, που σε όλη τη διάρκεια υλοποίησης της Α' Φάσης των έργων θα αποτελεί τοπόσημο για το Πάρκο·
- Υπόγειο πέρασμα κατά μήκος του κύριου κλάδου του Ιλισού (πλάτος 40 μ. περίπου).
- Αμεση δημιουργία υπόγειας διάβασης στη διασταύρωση με τη Μεσογείων, τόσο για την εξασφάλιση κύριου σημείου εισόδου στο Πάρκο στη θέση αυτή, όσο και για την πρόσβαση των πεζών από το σταθμό Μετρό Κατεχάκη προς το Πάρκο και παραπέρα προς το νέο εμπορικό κέντρο Πολιτεία επί της Μεσογείων.
- Νέα ισόπεδη διάβαση (με σηματοδότη) στο κοινό σημείο εισόδου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης - ΕΥΠ και των Στρατιωτικών Νοσοκομείων, που θα υποκαταστήσει τις

τρεις ισόπεδες διασταυρώσεις που υφίστανται σήμερα στο τμήμα αυτό της Κατεχάκη μεταξύ Μεσογείων και Πίνδου και θα εξασφαλίση άμεση πρόσβαση στο Ιδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών από αυτήν. Διατηρείται η ισόπεδη διάβαση με σηματοδότη στη συμβολή με τη Μεσογείων και η ισόπεδη διάβαση με σηματοδότη (όπου εξασφαλίζεται χρόνος πράσινου φαναριού για τους πεζούς) στη συμβολή με τις Πίνδου - Κοκκινοπούλου.

Για την αποκατάσταση της ενότητας του Πάρκου εκατέρωθεν της Κοκκινοπούλου, προτείνεται η κατασκευή ανυψωμένης ισόπεδης διάβασης, στο ύψος των εισόδων στο Αθλητικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων και στην Πολυτεχνειούπολη. Η πρόταση αυτή εντάσσεται σε μια γενικότερη πρόταση αναμόρφωσης του άξονα της Κοκκινοπούλου με μείωση των ταχυτήτων και απόδοση περισσότερου χώρου στους πεζούς και τους ποδηλάτες, στα πλαίσια της οποίας προτείνεται διαπλάτυνση των πεζοδρομίων, καθώς και η φύτευση και χάραξη λωρίδας ποδηλατοδρόμου από τη μια πλευρά.

Για τη σύνδεση του Πάρκου με τις πυκνοδομημένες περιοχές των Αμπελοκήπων και πάντα εν όψει της μεγάλης κίνησης πεζών που θα επιφέρει η λειτουργία του νέου εμπορικού κέντρου Πολιτεία και του Νοσοκομείου Ερρίκος Ντυνάν, προτείνεται η κατασκευή πεζογέφυρας επί της Μεσογείων, στο ύψος της Σχολής Χωροφυλακής.

Προσβάσεις στο Πάρκο

Το σύνολο του δικτύου στο εσωτερικό του Πάρκου αποδίδεται στους πεζούς και τα ποδήλατα, επιτρέπεται η ελεγχόμενη κίνηση οχημάτων εξυπηρέτησης και, σε περιορισμένο τμήμα του, μικρών λεωφορείων δημόσιας συγκοινωνίας. Τα ΙΧ οχήματα χρησιμοποιούν μόνο περιμετρικά τμήματα του δικτύου για την προσπέλαση στους υφιστάμενους και προτεινόμενους χώρους στάθμευσης.

Σε σχέση με την πρόσβαση στις επιμέρους λειτουργίες του Πάρκου με μέσα μαζικής μεταφοράς, προτείνονται δύο λεωφορειακές γραμμές, που συνδέουν το Πάρκο με τους σταθμούς Μετρό Κατεχάκη και Αμπελοκήπων. Για την πρόσβαση με ΙΧ, οι προτεινόμενοι χώροι στάθμευσης χωροθετούνται στην περίμετρο του Πάρκου, δίπλα στις κύριες εισόδους του. Είναι μικρής έως μεσαίας δυναμικότητας, με την εξαίρεση του προτεινόμενου μεγάλου υπόγειου χώρου στάθμευσης πίσω από τα Νοσοκομεία Παίδων και εκείνου μεταξύ Σχολής Χωροφυλακής και Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Κατάργηση της οδού Πεντέλης ως οδικού άξονα

Στα πλαίσια της συνολικής κυκλοφοριακής οργάνωσης του Πάρκου και της ευρύτερης περιοχής, προτείνεται η μη υλοποίηση της οδού Πεντέλης ως οδικού άξονα και η ένταξή της ως πεζόδρομου στα πλαίσια των κύριων αξόνων πεζών του χώρου. Η προοπτική δημιουργίας της θα υπονόμευε αναμφισβήτητα τη λειτουργία του ως ενιαίου χώρου, προσθέτοντας έναν ακόμη άξονα υπερτοπικής και ταχείας κυκλοφορίας, τη στιγμή που βασική αρχή είναι η μείωση των επιπτώσεων από τους ήδη υφιστάμενους. Επίσης, η χάραξή της θα κατέστρεφε ένα από τα πιο αξιόλογα δασώδη τμήματα του Πάρκου.

Αλλά και από κυκλοφοριακή άποψη η Πεντέλης κρίνεται άσκοπη, καθώς πρόκειται για άξονα παράλληλο και σε σχεδόν ενδιάμεση απόσταση μεταξύ της Μεσογείων και της Πίνδου, που καλείται να αναλάβει μέρος του έργου άλλων δρόμων που υφίστανται, αλλά που δεν λειτουργούν ικανοποιητικά λόγω δυσλειτουργιών του ευρύτερου δικτύου. Η κατασκευή νέων

αξόνων δεν αποτελεί λύση, αφού και αυτοί σύντομα εκπίπτουν στο ίδιο προβληματικό επίπεδο λειτουργίας με τους παλαιότερους. Εκτός αυτού, ο νέος άξονας θα καταλήγει τυφλά στην Κατεχάκη επιβαρύνοντάς την με έναν ακόμα σηματοδότη, πράγμα που δεν ταιριάζει ούτε με την κυκλοφοριακή ικανότητα που οφείλει να έχει μετά την κατασκευή της περιφερειακής Υμηττού, ούτε με τους προγραμματισμούς για ανισοπεδοποίηση του κόμβου Κατεχάκη - Κοκκινοπούλου / Πίνδου.

9.2. ΔΙΚΤΥΟ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΠΟΔΗΛΑΤΩΝ

Βασική αρχή του σχεδιασμού του δικτύου κυκλοφορίας πεζών και ποδηλάτων στο Πάρκο, είναι η εξασφάλιση ευχάριστης και άνετης προσπέλασης κάθε δυνατού προορισμού.

Δίκτυο κίνησης πεζών

Συγκροτείται από τους δύο κύριους εγκάρσιους άξονες αστικού χαρακτήρα και από τη διαδρομή στην παραρεμάτια ζώνη του Ιλισού. Στο δίκτυο αυτό αρθρώνονται συνδετήριοι κλάδοι, οι οποίοι επεκτείνονται και στο εσωτερικό του γειτονικού οδικού δικτύου με τη μορφή πεζοδρόμων, οδών ήπιας κυκλοφορίας ή άνετων πεζοδρομίων. Στους δύο βασικούς άξονες κίνησης πεζών επιτρέπεται, στο διαθέσιμο κάθε φορά πλάτος, η «διακριτή συνύπαρξη» των πεζών με την κίνηση ποδηλάτων και οχημάτων εξυπηρέτησης.

Οι βασικοί άξονες αρθρώνονται με δύο δευτερεύοντα δίκτυα κίνησης πεζών, με πλάτος οδών, κατά περίπτωση, 4 έως 8 μ., καθώς και με μονοπάτια. Επίσης, σε σημαντικό πεζόδρομο διαμορφώνεται ζώνη πίσω από τα Στρατιωτικά Νοσοκομεία, στο όριο του Νοσοκομείου Σωτηρία, με σκοπό να συνδέει απευθείας το σταθμό Μετρό Κατεχάκη με την εκεί φυλασσόμενη είσοδο του Πάρκου. Τέλος, προτείνεται η αναδιαμόρφωση των υφιστάμενων πεζοδρομίων του περιμετρικού οδικού δικτύου, ώστε να διαθέτουν συνεχώς ένα ελάχιστο πλάτος για τους πεζούς, απομονωμένο από το οδόστρωμα με υψηλή γραμμική φύτευση.

Δίκτυο κίνησης ποδηλάτων

Προβλέπεται η διαμόρφωση διακεκριμένου ποδηλατόδρομου κατά μήκος του άξονα της Κοκκινοπούλου, του περιμετρικού δακτυλίου της Πολυτεχνειούπολης και του διαμορφούμενου πεζόδρομου πίσω από τα Στρατιωτικά Νοσοκομεία. Στο εσωτερικό του Πάρκου τα ποδήλατα θα μπορούν να κινούνται ελεύθερα, ενώ για αυτούς που συνεχίζουν έξω από τα όριά του επαφίεται στους επιμέρους κυκλοφοριακούς σχεδιασμούς των γειτονικών Δήμων να τους εξασφαλίσουν ασφαλείς διαδρομές στο εσωτερικό του ιστού τους.

9.3. ΔΙΚΤΥΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ

Νέες κυκλοφοριακές γραμμές

Η πρόσβαση στην περίμετρο του Πάρκου με λεωφορεία, αλλά και με τη γραμμή Μετρό Πεντάγωνο, εξασφαλίζεται σε μεγάλο βαθμό. Για την τόνωση πάντως των δυνατοτήτων πρόσβασης, προτείνεται η λειτουργία δύο νέων λεωφορειακών γραμμών μικρού μήκους, που θα εξυπηρετήσουν τις πιο ελκτικές σε μετακινήσεις λειτουργίες του και που θα αρθρώνονται με το Μετρό, το οποίο θα είναι το μαζικότερο μέσο εξυπηρέτησης των επισκεπτών του Πάρκου.

- Γραμμή Νο 1: Κατεχάκη - Πάρκο - Πολυτεχνειούπολη - Πανεπιστημιούπολη - Κατεχάκη. Αρθρώνεται με το Μετρό και εξυπηρετεί κυρίως τη σύνδεσή του με την Πολυτεχνειούπολη και την Πανεπιστημιούπολη, καθώς και το Νεκροταφείο Ζωγράφου. Επίσης, ο προτεινόμενος διάδρομος επί της Κατεχάκη θα δώσει τη δυνατότητα σε κάποιους που σήμερα χρησιμοποιούν το ΙΧ τους να επισκέπτονται το Πάρκο μέσω της λεωφορειακής γραμμής.
- Γραμμή Νο 2: Πάρκο - Νοσοκομεία Παίδων - Αλεξάνδρας - Μέγαρο Μουσικής – Πάρκο. Έχει αφετηρία μέσα στο Πάρκο, στην περιοχή του Αναψυκτηρίου Ρυθμός. Ακολουθεί κυκλικό δρομολόγιο που συνδέει μεταξύ τους το Πάρκο, τα νοσοκομεία Παίδων, το σταθμό Μετρό Αλεξάνδρας και το σταθμό Μετρό Μέγαρο Μουσικής, εξυπηρετώντας παράλληλα πληθώρα υπερτοπικών χρήσεων.

Δίκτυο κυκλοφορίας οχημάτων εξυπηρέτησης

Η γενική αρχή για την κυκλοφορία των οχημάτων εξυπηρέτησης (ασθενοφόρα, απορριμματοφόρα, οχήματα της πυροσβεστικής, οχήματα φυτωρίου, κλπ.), είναι ότι κυκλοφορούν ελεγχόμενα στον Κεντρικό Πυρήνα του Πάρκου, κατά μήκος των δύο κύριων αξόνων, στους οποίους προβλέπεται και ειδική διαμόρφωση για τη διέλευσή τους. Δυνατότητα διέλευσης υπάρχει και κατά μήκος των υπόλοιπων πεζοδρόμων. Η προσπέλαση των επιμέρους χώρων γίνεται, όπου αυτό επιτρέπεται από τις διαμορφώσεις, με διακλαδώσεις cul-de-sac. Τα οχήματα εξυπηρέτησης του Πάρκου προσπελαύνουν από όλες τις φυλασσόμενες εισόδους, διερχόμενα σε περίπτωση ανάγκης ακόμα και μέσα από χώρους που προστατεύονται από λειτουργικές εισόδους, δεν εξυπηρετούν όμως τις αυτόνομες χρήσεις της Ζώνης Ελέγχου.

9.4. ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΟΔΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΒΑΣΕΩΝ

Βασική αρχή σχεδιασμού του Πάρκου είναι η πλήρης απαγόρευση κυκλοφορίας ΙΧ στον Κεντρικό του Πυρήνα και ο έλεγχος, με επιμέρους κανονισμούς, της πρόσβασης και στάθμευσής τους στη Ζώνη Ελέγχου. Εκτιμάται ότι μια τέτοια πολιτική στάθμευσης σε έναν τέτοιο χώρο, ισοδυναμεί με πολιτική υπέρ των μέσων μαζικής μεταφοράς, πολιτική που ανταποκρίνεται στη φιλοσοφία του συνόλου της πρότασης.

Προτείνονται δύο υπόγειοι χώροι στάθμευσης στον Κεντρικό Πυρήνα

- Υπόγειος χώρος στάθμευσης πίσω από τα νοσοκομεία Παίδων (530 θέσεις): Προβλέπεται να εξυπηρετεί από κοινού τις αυξημένες ανάγκες των νοσοκομείων Παίδων και των επισκεπτών του Πάρκου, αλλά με διαφορετικές ώρες ζήτησης. Τα νοσοκομεία υπολογίζεται ότι χρειάζονται σε ώρες αιχμής και λειτουργίας του Πάρκου 230 θέσεις στάθμευσης, συν 6 θέσεις μεγάλων οχημάτων. Ενώ οι επισκέπτες του Πάρκου 300 θέσεις ΙΧ.
- Υπόγειος χώρος στάθμευσης στο χώρο μεταξύ Σχολής Χωροφυλακής και Υπουργείου Δικαιοσύνης (270 θέσεις): Προτείνεται να αποδοθεί από κοινού και ισομερώς στους εργαζόμενους του Υπουργείου και στους εργαζόμενους και επισκέπτες του μελλοντικού Συνεδριακού και Εκθεσιακού Χώρου στη Σχολή Χωροφυλακής (Β' Φάση), καθώς και του Πάρκου γενικότερα. Στους επισκέπτες του Πάρκου αποδίδονται 100 θέσεις ΙΧ.

Προτείνονται εννιά υπαίθριοι χώροι στάθμευσης στον Κεντρικό Πυρήνα

- Υπαίθριος χώρος στάθμευσης παρά την είσοδο επί της Τρικάλων (Δ3) (40 θέσεων)
- Υπαίθριος χώρος στάθμευσης παρά την είσοδο επί της Γ. Παπανδρέου (Ε6) (60 θέσεων)

- Υπαίθριος χώρος στάθμευσης παρά τη δυτική κύρια είσοδο επί της Κατεχάκη (Ε1) (35 θέσεων ΙΧ και 6 πούλμαν)
- Υπαίθριος χώρος στάθμευσης παρά την ανατολική κύρια είσοδο επί της Κατεχάκη (Ε2) (35 θέσεων ΙΧ και 6 πούλμαν)
- Υπαίθριος χώρος στάθμευσης οχημάτων εξυπηρέτησης του Κεντρικού Πυρήνα του Πάρκου (Ε2) (10 θέσεων)
- Υπαίθριος χώρος στάθμευσης παρά την είσοδο επί της Νευροκοπίου (Δ7) (50 θέσεων)
- Δύο υπαίθριοι χώροι στάθμευσης παρά την είσοδο του Κεντρικού Πυρήνα Πάρκου επί της Κοκκινοπούλου (Ε7) (180 θέσεων ΙΧ και 8 πούλμαν)
- Υπαίθριος χώρος στάθμευσης παρά την είσοδο επί της Ελλησπόντου (Δ6) (50 θέσεων)

Συμπερασματικά, για την εξυπηρέτηση του Κεντρικού Πυρήνα του Πάρκου δημιουργούνται (έτος στόχος 2010): 400 υπόγειες θέσεις στάθμευσης (από ένα σύνολο 800 θέσεων), 450 υπαίθριες θέσεις στάθμευσης, 20 θέσεις στάθμευσης για πούλμαν, τέλος, 10 θέσεις στάθμευσης για οχήματα εξυπηρέτησης. Το σύνολο των αναγκών σε χώρους στάθμευσης, βάσει το ΠΔ 230 του 1993, για την Α' και Β' Φάση ολοκλήρωσης του Μητροπολιτικού Πάρκου Γουδί - Ιλισός, είναι : 1.550 έως 1.700 θέσεις ΙΧ και 10 θέσεις πούλμαν. Δηλαδή, οι τελικώς προσφερόμενοι χώροι στάθμευσης ΙΧ αυτοκινήτων ανέρχονται στο 60% περίπου των τυπικώς απαιτουμένων. Το μειωμένο αυτό ποσοστό εκφράζει και καλύπτει τις τελικές επιλογές στο επίπεδο φυσικού σχεδιασμού, δηλαδή την πριμοδότηση πρόσβασης σε ένα χώρο πρασίνου με μέσα μαζικής μεταφοράς.

Ως προς τη στάθμευση στη Ζώνη Ελέγχου, προτείνεται η αναδιευθέτηση των χώρων στάθμευσης, λαμβάνοντας υπόψη την κατασκευή μεγάλου χώρου στάθμευσης στο σταθμό Μετρό Κατεχάκη, ο οποίος όμως απαραιτήτως πρέπει να είναι υπόγειος και να μην συνδέεται με άλλες αντιαποδοτικές χρήσεις.

ΚΕΦ.10 : ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

10.1. ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Σημαντικότερη για τη γενικότερη οργάνωση του Πάρκου είναι η παρουσία του υψηλού πρασίνου, καθώς συμμετέχει στον καθορισμό δύο μεγάλων διακριτών ενοτήτων: Στους χώρους όπου επικρατεί το φυσικό στοιχείο και σε αυτούς όπου αναδεικνύονται ως κυρίαρχες οι υπόλοιπες λειτουργίες. Με αυτή την έννοια, η συνολική οργάνωση του πρασίνου στηρίχτηκε καταρχήν στις επιλογές και τις χαράξεις του υψηλού πρασίνου.

Πρώτη επιλογή είναι η δημιουργία ενός Πάρκου σε άμεση σύνδεση με τα κύρια φυσικά στοιχεία της Περιοχής Μελέτης, τον Ιλισό και τον Υμηττό. Για το λόγο αυτό, κύρια κατεύθυνση των φυτοτεχνικών επεμβάσεων πρέπει να είναι η ανάπλαση του ρέματος του Ιλισού, σε όλο το μήκος του ακάλυπτου τμήματός του έως τις πηγές, καθώς και η με οικολογικά κριτήρια ανάπλαση των υπωρειών του Υμηττού.

Στον Κεντρικό Πυρήνα του Πάρκου, η χάραξη των ενοτήτων πρασίνου ακολούθησε τις παρακάτω αρχές :

- Δημιουργία σημαντικών σε μέγεθος διακριτών ενοτήτων υψηλού πρασίνου, που θα αποκτήσουν μελλοντικά χαρακτήρα τεχνητού δάσους μεταβάλλοντας τις αναλογίες υψηλού - χαμηλού πρασίνου στην ευρύτερη περιοχή.
- Δημιουργία ενός δακτύλιου υψηλού και πυκνού πράσινου, έτσι ώστε να δεσπόζει το φυσικό στοιχείο σε όλες τις απόψεις του πυρήνα του Πάρκου.
- Εξασφάλιση της θέασης του Υμηττού από επιλεγμένα σημεία, είτε μέσα από ενότητες υψηλού πρασίνου, είτε ως φόντο δραστηριοτήτων ή αξιόλογων κτιρίων.
- Αποκοπή με υψηλό πράσινο των λειτουργιών εκείνων που δεν εντάσσονται στον Πυρήνα του Πάρκου, είτε όταν ο κτισμένος όγκος τους θεωρείται ότι υποβαθμίζει τη γενικότερη αισθητική του Πάρκου, είτε όταν επιβάλλεται η απομόνωση των ίδιων των λειτουργιών.
- Δυνατότητα οπτικής επικοινωνίας ανάμεσα στις σημαντικές λειτουργίες του Πάρκου, δυνατότητα έγκαιρης αντίληψης των λειτουργιών από τους κύριους άξονες πορειών πεζών, τέλος, δυνατότητα επιλογής κατεύθυνσης.
- Συμμετοχή του πρασίνου στη σύνθεση και σηματοδότηση των λειτουργιών (τονισμός των κύριων πορειών, διαβάθμιση των προσβάσεων, διαφοροποίηση των χώρων στάσης από τους χώρους κίνησης, διαφοροποίηση των λειτουργιών, κλπ.).
- Αύξηση της λειτουργικότητας του πρασίνου (σκίαση, ηλιασμός, αντιθορυβική - αντιρρυπαντική προστασία, διαμόρφωση μικροκλίματος) κατά περίπτωση, τόσο μέσω της επιλογής των ειδών, όσο και μέσω του προσανατολισμού των φυτοτεχνικών διατάξεων.
- Εξασφάλιση της ποικιλομορφίας του τοπίου και διαμόρφωση μιας ιδιαίτερης αισθητικής, μέσα από την εκλεπτυσμένη αντιμετώπιση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε είδους κατά τη συμμετοχή του στη συνολική σύνθεση.

10.2. Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΦΥΤΕΥΣΕΩΝ

Η πρόταση για τις γενικές αρχές των νέων διατάξεων της φύτευσης δομήθηκε σύμφωνα με το οικολογικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής, την επιλογή των ειδών, τα αισθητικά τους χαρακτηριστικά, τέλος την επιτυχημένη σύνδεση νέων και υφιστάμενων φυτεύσεων. Με αυτή την έννοια, κρίνεται απαραίτητη η εκπόνηση μιας ολοκληρωμένης φυτοτεχνικής μελέτης, στα πλαίσια των μελετών εφαρμογής του Πάρκου.

Η γενική επιλογή για τις νέες διατάξεις υψηλού και πυκνού πρασίνου είναι τα πλατύφυλλα δένδρα σε μικτές συστάδες διαφορετικών ειδών χωρίς να αποκλείεται, κατά περίπτωση, η συμμετοχή κωνοφόρων. Εκτός από τις περιοχές υψηλού και πυκνού πρασίνου, δένδρα χρησιμοποιούνται και στις περιπτώσεις των «ανοικτών» χώρων, είτε μεμονωμένα, είτε σε συστάδες, αλλά και σε ιδιαίτερες διαμορφώσεις όπως οι δενδροστοιχίες, οι πλατείες - χώροι στάσης ή ο περιβάλλων χώρος των κτιρίων. Οι θάμνοι μπορούν να φυτευτούν μεμονωμένα ή σε ομάδες, να συγκαλλιεργηθούν με άλλα δενδρώδη, ποώδη ή ανθοκομικά φυτά, να σχηματίσουν πλαίσια, φράχτες και ανεμοφράχτες. Μπορούν επίσης να αποτελούν αυτόνομες ενότητες στις περιοχές χαμηλού πρασίνου, σπάζοντας την αίσθηση του γυμνού τοπίου. Τέλος, στις ανοικτές εκτάσεις σημαντικότατο ρόλο παίζει η ύπαρξη ενός φυσικού χλοοτάπητα, με τη συμμετοχή αυτοφυών ειδών της χαμηλής χλωρίδας της Αττικής.

10.3. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ – ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ – ΕΙΔΗ

Τεχνητές ενότητες κωνοφόρων δασικού χαρακτήρα, όπου κυριαρχεί η χαλέπιος πεύκη

- Υφιστάμενες υγιείς ενότητες υψηλού πρασίνου δασικού χαρακτήρα: Διατηρούνται ως έχουν με παρεμβάσεις βελτίωσης και δασοκομικών ενεργειών.
- Υφιστάμενες ενότητες υψηλού πρασίνου στη φάση των κορμιδίων: Αναπλάθονται δραστικά με ενίσχυση της παρουσίας ειδών πλατύφυλλων δένδρων που θα αντικαταστήσουν μεγάλο αριθμό ατόμων κωνοφόρων.
- Προτεινόμενες νέες ενότητες υψηλού πρασίνου με λειτουργία διαφραγματικού χαρακτήρα: Θα λειτουργούν ως επιθυμητό «φράγμα», είτε ανάμεσα σε χρήσεις, είτε έναντι των μεγάλων λεωφόρων που περιβάλλουν το Πάρκο. Καλύτερα αισθητικά αποτελέσματα σε αυτές τις περιπτώσεις δίνουν οι μικτές συστάδες κωνοφόρων και επιλεγμένων αείφυλλων θάμνων.

Νέες ενότητες με χαρακτήρα μεσογειακών βιοτόπων, όπου κυριαρχούν τα πλατύφυλλα είδη

- Νέες ενότητες υψηλού πρασίνου : Προτείνεται να αποτελούνται κυρίως από φυλλοβόλα πλατύφυλλα δένδρα, σε συστάδες με μέση οπτική διαπερατότητα, οι οποίες δεν εμποδίζουν την ήπια διέλευση πεζών και ενότητες δασικού χαρακτήρα που καταλαμβάνουν μεγαλύτερες εκτάσεις και προσφέρονται για τη δημιουργία τεχνητών χώρων δασικής αναψυχής.
- Νέες ενότητες χαμηλού πρασίνου : Οι ενότητες αυτές καλύπτουν τις ανάγκες προσανατολισμού προς τις διάφορες χρήσεις, βοηθώντας στην αντίληψη του μεγέθους και της κλίμακας του χώρου, οργανώνοντας ένα άρτιο αισθητικό αποτέλεσμα, μέσα από τη διαδοχή των διαφορετικών μορφών, ενώ ταυτόχρονα αναλαμβάνουν και λειτουργικούς ρόλους. Προτείνεται να καλυφθούν στο μεγαλύτερο μέρος τους με συνδυασμό φυσικού χλοοτάπητα και θάμνων, σε αναλογία 40 - 60% ώστε να μειωθούν οι διαχειριστικές απαιτήσεις.

Ειδικές διατάξεις πρασίνου στα πλαίσια της αρχιτεκτονικής σύνθεσης

Οι ειδικές διατάξεις πρασίνου πρόκειται να περιβάλλουν τις αντίστοιχες αρχιτεκτονικές διατάξεις (πορείες, χώροι στάσης, περιβάλλων χώρος κτιρίων και λειτουργιών), με διπλό στόχο: Πρώτον, τη σηματοδότηση των λειτουργιών, τη διαβάθμιση των προσβάσεων, τη διαφοροποίηση των χώρων στάσης και κίνησης, τη μορφολογική ολοκλήρωση του περιβάλλοντα χώρου λειτουργιών και κτιρίων. Δεύτερον, να παίξουν ένα λειτουργικό ρόλο μέσα από τις δυνατότητες σκίασης, ηλιασμού, αντιθορυβικής και αντιρρυπαντικής προστασίας, διαμόρφωσης του μικροκλίματος.

Οι διαμορφώσεις με χαρακτήρα περιβάλλοντος χώρου, είναι κυρίως χαμηλού πρασίνου, αλλά περιλαμβάνουν περιοχές με διαμορφωμένο πλακόστρωτο και ειδικές διατάξεις φυτεύσεων.

Πέρα από τις φυτοτεχνικές επεμβάσεις που αναφέρονται στον Πυρήνα και τη Ζώνη Ελέγχου του Πάρκου, κρίνεται σκόπιμη η ενίσχυση της παρόδιας βλάστησης στις διαδρομές πρόσβασης, στις νησίδες των δρόμων, αλλά κυρίως στα διευρυμένα πεζοδρόμια κατά μήκος των μεγάλης κυκλοφορίας λεωφόρων που περιβάλλουν το Πάρκο. Επιδιώκεται η δημιουργία ενός φράγματος (οπτικού - ηχητικού) προστασίας του Πάρκου, που υλοποιείται με δενδροστοιχίες και θαμνοφράκτες σε μια ζώνη πλάτους περίπου 1μ., αποτελούμενους από είδη ανθεκτικά στην ατμοσφαιρική ρύπανση και στη σκόνη.

Αναπλάσεις των φυσικών στοιχείων της Περιοχής Μελέτης

- Παραρεμάτια ζώνη Ιλισού : Η φυτοτεχνική ανάπλαση κατά μήκος της κοίτης του Ιλισού συνίσταται στην απομάκρυνση των όποιων ξενικών ειδών, στον περιοδικό καθαρισμό των αγροστωδών των πρανών και της κοίτης, ώστε να ενισχυθούν τα πιο υδρόφιλα και στον τονισμό της βλάστησης με είδη χαρακτηριστικά των ρεμάτιων διαμορφώσεων. Στην περιοχή της συμβολής των δύο κλάδων του ρέματος προτείνεται η ανάπλαση της υφιστάμενης φυτείας νεαρών πεύκων, ενώ στην απέναντι όχθη, προς την πλευρά του πρώην στρατοπέδου Βαρύτη, κρίνεται σκόπιμη η απομάκρυνση των νεαρών αυτοφυών ευκάλυπτων, έτσι ώστε, αφενός να υπάρξει ο απαραίτητος ζωτικός χώρος για την ανάπτυξη παραρεμάτιας βλάστησης, αφετέρου να μη δημιουργηθούν πυκνότητες τέτοιες που θα εμπόδιζαν τη θέαση του ρέματος. Αντίθετα, πύκνωση της βλάστησης πρέπει να επιδιωχθεί στο τμήμα ανάντι της Κατεχάκη. Οι επεμβάσεις στην παραρεμάτια ζώνη κρίνεται απαραίτητο να μην περιοριστούν στα αυστηρά όρια του Πάρκου, αλλά να πραγματοποιούνται παράλληλα με αντίστοιχες αρχιτεκτονικές σε όλο το μήκος του ρέματος, τελώντας υπό σταθερή και ενιαία διαχείριση.

- Υπώρειες Υμηττού : Οι υπώρειες του Υμηττού που εισχωρούν στην Περιοχή Μελέτης, είναι οι μόνες ενότητές της που διατηρούν σήμερα φυσικές βλαστητικές διαπλάσεις. Προτείνεται η διατήρηση του χαρακτήρα των περιοχών αυτών, με ενίσχυση της αυτοφυούς (κυρίως της δενδρώδους) βλάστησης, χωρίς καμια προσθήκη ξενικών ειδών. Ως πρώτη ενέργεια για την εξασφάλιση οικολογικής συνέχειας με τον Υμηττό, κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία ενός «πράσινου δακτυλίου», που θα ξεκινά από την περιοχή νοτιοανατολικά του Παπάγου και θα καταλήγει στις φυσικές εκτάσεις γύρω από την Μονή του Αγ. Ιωάννη Θεολόγου. Σε δεύτερο επίπεδο, κρίνεται σκόπιμη μια διαδικασία προσεκτικών αναδασώσεων και διαχείριση των υφιστάμενων φυσικών χώρων του Υμηττού, ώστε να επαναδραστηριοποιηθούν οι φυσικές δυνατότητες του οικοσυστήματος.

ΚΕΦ. 11 : ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η δημιουργία ενός οργανωμένου και μεγάλης μητροπολιτικής κλίμακας πάρκου, θα έχει καταρχήν θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις στο συγκεκριμένο χώρο και στην ευρύτερη αστική περιοχή. Οι σημαντικότερες από αυτές είναι :

- Η αύξηση της βλάστησης βάσει αυστηρών μετρήσεων, αν και ποσοστιαία δε θα προσφέρει αξιόλογη αύξηση της ποσότητας οξυγόνου, σε επίπεδο λεκανοπεδίου θα βελτιώσει σημαντικά την ποιότητα του αέρα στην Ευρύτερη Περιοχή Μελέτης.
- Η αύξηση της βλάστησης και η βελτίωση της φυσικής επικοινωνίας με το φυσικό χώρο του Υμηττού θα έχουν ιδιαίτερα θετική επίδραση στη συγκράτηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης (κυρίως της σκόνης), στη μείωση της ηχορρύπανσης και, προπάντων, στη βελτίωση του μικροκλίματος μέσα στο Πάρκο και στις άμεσα γειτονικές πυκνοδομημένες περιοχές.
- Πολύ θετικές επιπτώσεις θα έχει η μερική αποκατάσταση της φυσικής τοπογραφίας της περιοχής, κυρίως μέσω της ανάδειξης του ρέματος του Ιλισού και των παραποτάμων του και όσων άλλων στοιχείων συνδέονται με το ποτάμι. Χρειάζεται να υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης σε επιλεγμένα σημεία της κοίτης, καθώς και δυνατότητα πεζοπορίας καθόλο το μήκος της ρεματιάς. Παράλληλα, μέσω του ποταμού πρέπει να αποκατασταθεί και η

πρόσβαση στον Υμηττό με τρόπους που να υπερβαίνουν το εμπόδιο που θα αποτελέσει η νέα περιφερειακή λεωφόρος.

- Θετική επίπτωση θα έχει η ενίσχυση της υδάτινης ροής του Ιλισού με όμβρια νερά και υγρά απόβλητα μετά από επιμελή καθαρισμό τους. Επίσης, ο σχεδιασμός μικρών λιμνών σε ορισμένα σημεία της κοίτης θα προσδώσει ένα αξιόλογο στοιχείο στο τοπίο.
- Οι δραστηριότητες που σχεδιάζεται να αναπτυχθούν στο Πάρκο, δεν θα προκαλέσουν αξιόλογη επιβάρυνση του περιβάλλοντος, ιδιαίτερα εφόσον τα ΙΧ αυτοκίνητα θα σταματούν στις εισόδους του Πάρκου και πριμοδοτεί η μεταφορά των επισκεπτών με Μέσα Μαζικής Μεταφοράς. Χρειάζεται βέβαια καλή οργάνωση της διαχείρισης των στερεών απορριμμάτων και σχετική ευαισθητοποίηση των επισκεπτών. Ωστόσο, κινδύνους αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων εγκυμονούν οι μεγάλες αθλητικές δραστηριότητες εντός του Πάρκου (π.χ. γήπεδα ποδοσφαίρου σε όλη τους την ανάπτυξη, μεγάλες αθλητικές εγκαταστάσεις) και για αυτό είναι σκόπιμο να αποφευχθούν.
- Πολύ σημαντική αρνητική επίπτωση στο περιβάλλον του Πάρκου προκαλεί η παρουσία της Κατεχάκη. Για αυτό χρειάζεται να μελετηθούν τρόποι μείωσης των αρνητικών επιπτώσεών της, όπως π.χ. η εγκατάσταση ηχοπετασμάτων ή φυσικών φραγμάτων με βλάστηση. Πρέπει, επίσης, να εξεταστεί το μακροπρόθεσμο ενδεχόμενο υποβιβασμού της στάθμης της.
- Τέλος, πιθανή αρνητική επίπτωση που ενδεχομένως θα προκύψει κατά τη λειτουργία του Πάρκου, θα είναι η υποβάθμιση και η απαξίωσή του συνεπεία της πλημμελούς διαχείρισής του. Επιπλέον ανεπιθύμητες δραστηριότητες που είναι δυνατόν να προκύψουν με το χρόνο, θα δημιουργούν παντοειδή στερεά απορρίμματα, αισθητική ρύπανση και άλλες αλλοιώσεις του χώρου. Μια τέτοια εξέλιξη θα υποβαθμίσει σοβαρά, τόσο το φυσικό, όσο και το κοινωνικό περιβάλλον του Πάρκου. Για το λόγο αυτό απαιτείται περίφραξη του Κεντρικού Πυρήνα, έλεγχος των εισόδων και 24ωρη φύλαξη, καθώς και πλήρης σταθερή διαχείριση - συντήρηση όλων των χώρων.

ΚΕΦ. 12 : ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το αντικείμενο του ερευνητικού αυτού προγράμματος βρίσκεται στο επίπεδο σχεδιασμού ενός **Σχεδίου Γενικής Διάταξης (Master Plan),** σε κλίμακα μεταξύ 1:10.000 και 1:2.000. Οι προτάσεις του Σχεδίου αυτού πρέπει να εξειδικευτούν με πολεοδομικές μελέτες και να θεσμοθετηθούν από τη Δ/νση Πολεοδομικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Για να επιλυθεί το πρόβλημα των χρονοβόρων διαδικασιών που απαιτούνται για τις θεσμοθετήσεις, αλλά και για να μπορεί ο Οργανισμός Αθήνας να έχει άμεσο έλεγχο των μελετών, προτείνεται η κήρυξη της περιοχής ως Ζώνη Ελεγχόμενης Ανάπτυξης (ΖΕΑ).

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας θεσμοθέτησης, απαιτείται η σύνταξη Μελετών Διαμόρφωσης (Οριστικής Μελέτης και Μελέτης Εφαρμογής), καθώς και η δημοπράτηση των έργων. Κατά προτεραιότητα και κατ' εξαίρεση υπάρχει η δυνατότητα της προώθησης τμήματος της Μελέτης Διαμόρφωσης, χωρίς προηγούμενη ανάλογη θεσμοθέτηση των προβλεπόμενων από τη μελέτη χρήσεων, όρων και περιορισμών δόμησης.

12.1. ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΠΥΡΗΝΑ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

Χρήσεις γης

Προτείνεται η ένταξη στο Σχέδιο Πόλεως και η κήρυξη του περιφραγμένου τμήματος του Κεντρικού Πυρήνα του Πάρκου ως «χώρου πρασίνου», σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν.166/87 «περί χρήσεων γης», που επιτρέπει την εγκατάσταση μέσα στους χώρους πρασίνου, αναψυκτηρίων, αθλητικών εγκαταστάσεων, πολιτιστικών δραστηριοτήτων και χώρων συνάθροισης κοινού. Ειδικά για το Μητροπολιτικό Πάρκο, η εγκατάσταση των δραστηριοτήτων γίνεται σε συγκεκριμένες θέσεις, όπως προσδιορίζονται στο Σχέδιο Γενικής Διάταξης και απαγορεύεται κάθε εγκατάσταση σε άλλο σημείο.

Για το τμήμα του Κεντρικού Πυρήνα που δεν θα είναι περιφραγμένο (δασική και χορτολιβαδική έκταση του ΑΟΟΑ παρά την λεωφόρο Κατεχάκη), προτείνεται να παραμείνει εκτός σχεδίου και να επεκταθεί η Α΄ Ζώνη Προστασίας Υμηττού μέχρι την οδό Πίνδου. Οι υπόλοιπες εκτάσεις παραμένουν στην Α' Ζώνη.

Προστασία χώρων πρασίνου

Για την προστασία των δύο κλάδων του Ιλισού, προτείνεται η κήρυξη «ζώνης απόλυτης προστασίας ρεμάτων». Στη ζώνη αυτή περιλαμβάνονται οι εκτάσεις που βρίσκονται σε απόσταση 50 μέτρων εκατέρωθεν του άξονα της κοίτης του ρέματος. Η ζώνη κηρύσσεται ως απολύτου προστασίας, όπου επιτρέπεται μόνο η υπαίθρια αναψυχή και απαγορεύεται κάθε δόμηση. Τα υφιστάμενα κτίσματα που βρίσκονται στα όρια αυτής της ζώνης και επαναχρησιμοποιούνται για τις δραστηριότητες του Πάρκου, εξαιρούνται της κατεδάφισης.

Επιπλέον, προτείνεται η κήρυξη του πευκοδάσους, από το Άλσος Χωροφυλακής έως τις εγκαταστάσεις της ΕΡΤ στη Κατεχάκη, ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ).

Κτιριακό απόθεμα

Εντός των ορίων του Κεντρικού Πυρήνα του Πάρκου υπάρχουν 4 κατηγορίες κτιρίων :

- Τα ιστορικά κτίρια της Στρατιωτικής Πόλεως Γουδί; Προτείνονται να κηρυχθούν ως διατηρητέα, καθώς και το κτίριο της Σχολής Χωροφυλακής. Στα κτίρια αυτά, συνολικής επιφάνειας περίπου 30.000 τ.μ, δεν επιτρέπονται προσθήκες κατ' επέκταση ή καθ' ύψος. Οι όποιες απαιτούμενες εσωτερικές διαρρυθμίσεις οφείλουν να σεβαστούν το χαρακτήρα των στρατιωτικών κτισμάτων.
- Τα νεώτερα κτίρια, που παραμένουν και επαναχρησιμοποιούνται: Πρόκειται για στρατιωτικά κτίρια συνολικής επιφάνειας 30.000 τ.μ., που στεγάζουν αθλητικές δραστηριότητες των όμορων Δήμων και που, αν και δεν είναι διατηρητέα ως προς τα μορφολογικά χαρακτηριστικά τους ή την άμεση ιστορική τους αξία, αποτελούν ένα σοβαρό κτιριακό απόθεμα που επαναχρησιμοποιείται. Και σε αυτά δεν επιτρέπονται προσθήκες καθ' ύψος ή κατ' επέκταση.
- Τα κτίρια που κατεδαφίζονται: Πρόκειται, είτε για κτίσματα πρόχειρης κατασκευής, είτε για κτίρια σε θέσεις που δυσχεραίνουν την πρόσβαση στο Πάρκο ή κτίσματα σε περιοχές του Πάρκου όπου δημιουργείται πυκνοδομημένη, σχεδόν αστική εικόνα, συνολικής επιφάνειας 15.000 τ.μ περίπου.
- Τα νέα κτίρια: Πρόκειται για το κτίριο του Θερμοκηπίου, εμβαδού 2.000 τ.μ. περίπου, καθώς και για τα περίπτερα των εισόδων. Δεν επιτρέπεται καμία άλλη δόμηση νέων κτιρίων.

Απόκτηση γης και ρυμοτομίες

Η επιφάνεια του Κεντρικού Πυρήνα , έκτασης περίπου 1.450 στρ., περιέρχεται σε ενιαίο Φορέα Διαχείρισης του Πάρκου, με τους εξής τρόπους:

- Παραχώρηση γης: Προέρχεται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, την ΚΕΔ, την ΕΡΤ, το Υπουργείο Πολιτισμού και τους Δήμους Ζωγράφου, Αθηναίων και Παπάγου.
- Απαλλοτρίωση ή ανταλλαγή: Αφορά τα 266 στρ. δασικής και χορτολιβαδικής έκτασης του ΑΟΟΑ.
- Απαλλοτρίωση: Αφορά την έκταση των 570 – 600 τ.μ του σταθμού βενζίνης, επί της Μεσογείων (άμεση προτεραιότητα).
- Κατάργηση Ρυμοτομια: Επιπλέον γη αποκτάται με την κατάργηση ενός αριθμού θεσμοθετημένων, αλλά μη υλοποιημένων οδών από Τοπικά Ρυμοτομικά και την ενσωμάτωσή τους στον Κεντρικό Πυρήνα του Πάρκου.

12.2. ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΝΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

Για τη Ζώνη Ελέγχου του Πάρκου προτείνεται ένα πλαίσιο ελέγχου και προστασίας που αφορά, όπως και στον Κεντρικό Πυρήνα, την προστασία και την ανάπτυξη χώρων πρασίνου και την προστασία των διατηρητέων κτιρίων. Πέραν αυτών, ορίζονται επιπλέον παράγοντες που θέτονται υπό έλεγχο όπως η εκμετάλλευση της γης, ο καθορισμός περιοχών οικοδόμησης, η κατάργηση υφισταμένων ρυμοτομιών.

Προστασία και ανάπτυξη χώρων πρασίνου

Το προτεινόμενο πλαίσιο ελέγχου περιλαμβάνει θεσμικές ρυθμίσεις, οι σημαντικότερες από τις οποίες είναι: η κήρυξη ως Τοπίου Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους του πευκοδάσους Σωτηρία, ο προσδιορισμός ζώνης ανάπλασης τοπίου πλάτους 30μ., η κήρυξη ζώνης απόλυτης προστασίας σε απόσταση 50μ. από τον άξονα της κοίτης του Ιλισού, κλπ.

Διατηρητέα κτίρια

Στη Ζώνη Ελέγχου του Πάρκου υπάρχουν μεγάλες ενότητες κτιρίων σημαντικής αξίας: Τα κτίρια του νοσοκομείου Σωτηρία, τα περίπτερα του νοσοκομείου Παίδων Αγία Σοφία και τα πρώτα κτίρια της Πολυτεχνειούπολης Ζωγράφου. Ορισμένα κτίρια προτείνεται να κηρυχθούν διατηρητέα, με δυνατότητες προσθηκών μόνο κατ' επέκταση και όχι καθ' ύψος. Στις επεκτάσεις αυτές δεν πρέπει να αλλοιώνεται η μορφή του διατηρητέου κτίσματος και να διακρίνεται σαφώς από την νεότερη προσθήκη.

Έλεγχος χρήσεων

Στην προτεινόμενη Ζώνη Ελέγχου του Πάρκου διατηρούνται στα ίδια επίπεδα οι υφιστάμενες χρήσεις Υγείας - Πρόνοιας, Εκπαίδευσης, Αθλητισμού και Γενικής Κατοικίας. Όμως μειώνονται οι χρήσεις Διοίκησης, απαλείφονται οι Ιδιαίτερες Χρήσεις (στρατόπεδα) και αυξάνονται οι Χώροι Πρασίνου.

Συνολικά, αυξάνονται οι χώροι πρασίνου από 123.000 τ.μ. που είναι θεσμοθετημένοι σήμερα σε 167.000 τ.μ., με την προσθήκη της έκτασης 19.000 τ.μ. περίπου του στρατοπέδου Πλέσσα,

καθώς και του τμήματος των 25.000 τ.μ. περίπου του υπαίθριου γηπέδου του Υπουργείου Μεταφορών.

Έλεγχος εκμετάλλευσης της γης

Πέρα από τον έλεγχο των χρήσεων γης, στη Ζώνη Ελέγχου τίθενται όροι και περιορισμοί δόμησης τέτοιοι ώστε να διασφαλιστεί μια οικοδομησιμότητα που και δεν θα συγκρούεται με το χαρακτήρα του Πάρκου, αλλά και θα λαμβάνει υπόψη της τις ανάγκες των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που λειτουργούν σε αυτή. Έτσι, αντιμετωπίστηκε με διαφορετικό τρόπο η Υγεία, η Εκπαίδευση και η Διοίκηση. Κοινός παρανομαστής των προτάσεων αποτέλεσε η δραστική μείωση της εκμετάλλευσης με τη μείωση των Συντελεστών Δόμησης, ανάλογα με κάθε χρήση. Αναλυτικά, ανά ενότητα λειτουργιών, οι προτάσεις έχουν ως εξής:

- Υγεία – Πρόνοια: Η προτεινόμενη μείωση των ΣΔ, μειώνει τη μέγιστη εκμετάλλευση της γης στα 330.000 – 420.000 τ.μ. για το σύνολο της Υγείας - Πρόνοιας, δηλαδή μειώνει κατά 62% -70% την εκμετάλλευση της γης και ακυρώνει την κατασκευή κτισμάτων 700.000τ.μ.
- Εκπαίδευση: Η πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση προτείνεται να διατηρήσει τους όρους δόμησης στα σημερινά της επίπεδα. Τα γήπεδα της είναι μικρά και οι ανάγκες των όμορων Δήμων σε χώρους εκπαίδευσης αυξημένες. Αντίθετα, για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, προτείνεται η μείωση του ΣΔ για την Πολυτεχνειούπολη Ζωγράφου από 0,45 που έχει σήμερα στο επίπεδο του 0,2 – 0,3, να μη δομηθεί η έκταση του πρώην στρατοπέδου Ζορμπά που ανήκει επίσης στο ΕΜΠ και να παραμείνουν για την Ιατρική Σχολή οι όροι δόμησης ως έχουν.
- Διοίκηση : Εχει ήδη κατασκευαστεί νέο πολυώροφο κτίριο του Υπουργείου Μεταφορών στο δικό του χώρο. Προτείνεται να δημιουργηθεί ένα νέο ΟΤ, που να περιέχει μόνο το Υπουργείο και να ορισθεί ο ΣΔ σε τέτοιο ύψος ώστε να περιγράφει τη μέχρι σήμερα υλοποιημένη δόμηση του κτιρίου και να μην επιτρέπει μελλοντικές κατασκευές.

Νέες και καταργούμενες ρυμοτομίες

Στα όρια της Ζώνης Ελέγχου, προτείνεται μια σειρά θεσμικών παρεμβάσεων, όπως κατάργηση διανοίξεων (π.χ. Πεντέλης), πεζοδρόμηση οδικών τμημάτων, ολοκλήρωση διανοίξεων (π.χ. Λεβαδείας), ολοκλήρωση διαδικασιών απαλλοτρίωσης, νέα διάνοιξη (π.χ. ανάμεσα στις Παπαδιαμαντοπούλου και Γ. Παπανδρέου), κατάτμηση ΟΤ, κλπ.

12.3. ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Στην Ευρύτερη Περιοχή Μελέτης και ειδικά στην περιοχή του Δήμου Παπάγου, προτείνονται μια σειρά ρυθμίσεων κωδικοποιούνται ως εξής:

- Επέκταση της Α΄ Ζώνης Προστασίας Υμηττού, μέχρι τα όρια του σχεδίου πόλης του Δήμου Παπάγου (έως την οδό Χατζηκωνσταντή).
- Συνέχιση της ζώνης προστασίας του ρέματος του Ιλισού, στο ίδιο πλάτος των 50μ εκατέρωθεν του άξονα της κοίτης, μέσα από τον οικιστικό ιστό του Δήμου Παπάγου και μέχρι το όριο του σχεδίου πόλης, όπου προτείνεται να φθάσει η Α' Ζώνη Προστασίας Υμηττού. Όπου η Ζώνη αυτή περιλαμβάνει ακαλύπτους χώρους οικοδομικών τετραγώνων, προτείνεται η ενοποίηση των ακαλύπτων και η απόδοσή τους σε κοινή χρήση.

12.4. ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

Η πρόταση οργάνωσης του συνόλου του Μητροπολιτικού Πάρκου προβλέπει σημαντική αύξηση των χώρων κοινοχρήστου πρασίνου, σε τμήματα του οποίου προβλέπεται και η δημιουργία πολιτιστικών και αθλητικών εγκαταστάσεων :

- Χώροι πρασίνου: Η πρόταση διακρίνει το πράσινο σε δύο κατηγορίες : σε αμιγείς χώροους κοινοχρήστου πρασίνου και σε χώρους πρασίνου με δραστηριότητες αθλητισμού, πολιτισμού, αναψυχής και χώρους κοινωνικών συναθροίσεων. Συνολικά, με την προτεινόμενη κατανομή χρήσεων γης πενταπλασιάζεται η έκταση των χώρων πρασίνου (2.300 στρέμματα) σε σχέση με τη θεσμοθετημένη κατάσταση σήμερα (420 στρέμματα).
- Διοίκηση: Οσον αφορά στους προβλεπόμενους χώρους διοίκησης, προβλέπεται μια σοβαρή μείωση της τάξης του 56% σε σχέση με τους ήδη θεσμοθετημένους χώρους. Συγκεκριμένα, από το σύνολο της έκτασης των 485 στρέμματα χρήσης διοίκησης, 26 στρέμματα παραμένουν ως διοίκηση και τα υπόλοιπα μετατρέπονται σε χώρους πρασίνου.
- Αθλητισμός: Σημαντική μείωση προβλέπεται για τη θεσμοθετημένη χρήση αμιγούς αθλητισμού προς όφελος του ήπιου αθλητισμού μέσα σε χώρο πρασίνου. Συγκεκριμένα, εκ των 183 στρέμματα με αθλητική χρήση, παραμένουν με αμιγή χρήση αθλητισμού μόνο 30.
- Υγεία - Πρόνοια *:* Οσον αφορά στον τομέα της υγείας, προβλέπεται μια ελαφρά μείωση της θεσμοθετημένης χρήσης, περίπου κατά 8% . Συγκεκριμένα, εκ των 800 στρέμματα περίπου θεσμοθετημένης χρήσης υγείας - στην οποία εντάσσονται και οι πανεπιστημιακές κλινικές - παραμένουν με αυτή τη χρήση 740 στρέμματα περίπου.
- Εκπαίδευση: Για τη χρήση της εκπαίδευσης - στην οποία δεν συμπεριλαμβάνονται οι πανεπιστημιακές κλινικές - η οποία αποτελεί μια εκ των σημαντικότερων χρήσεων στο χώρο του Πάρκου και έχει έκταση περίπου 1.025 στρέμματα, δεν προβλέπεται κάποια ουσιώδης μετατροπή της.

ΚΕΦ. 13 : ΦΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

Η οργάνωση και ο προγραμματισμός των έργων κατά φάσεις επιτρέπει τη σταδιακή ολοκλήρωση συνόλων χρήσεων και λειτουργιών, διαμορφώνοντας μια δυναμική που επιταχύνει τη διαδικασία της συνολικής απελευθέρωσης του χώρου και της απόδοσής του στη δημόσια χρήση. Ταυτόχρονα, διευκολύνεται η επίλυση ιδιαίτερων προβλημάτων, όπως για παράδειγμα, η απομάκρυνση σημαντικών εντατικών χρήσεων, όπως είναι τα στρατόπεδα Ζορμπά, Φακίνου και Πλέσσα. Παράλληλα, η οργάνωση του έργου κατά φάσεις διευκολύνει την εξεύρεση οικονομικών πόρων για την κατασκευή και ολοκλήρωση του έργου.

Η συνολική παρέμβαση για τη δημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου οργανώνεται σε δύο φάσεις: Η πρώτη, που έχει χρονικό ορίζοντα το έτος 2004, περιλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος των προτεινομένων παρεμβάσεων, πλην εκείνων που χωροθετούνται στα ενεργά στρατόπεδα (Πλέσσα και Ζορμπά και τμήμα του Φακίνου) και τις εγκαταστάσεις της ΕΡΤ. Συμπίπτει με την ολοκλήρωση των έργων για το Μοντέρνο Πένταθλο, εν όψει της Ολυμπιάδας του 2004. Η δεύτερη, που έχει χρονικό ορίζοντα το έτος 2010, εντάσσει και τα μέχρι το 2004 εξαιρούμενα τμήματα του Μητροπολιτικού Πάρκου. Ιδιαίτερη πρόβλεψη έχει γίνει ώστε, τόσο το Πάρκο,

όσο και οι εξαιρούμενες της Α' Φάσης δραστηριότητες, να λειτουργούν ανεξάρτητα και να καλύπτουν πλήρως τις λειτουργικές τους ανάγκες.

13.1. ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ: ΧΡΟΝΙΚΟΣ ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΕΤΟΣ 2004

Το μεγαλύτερο μέρος του Κεντρικού Πυρήνα του Πάρκου υλοποιείται στην Α' Φάση των έργων. Συγκεκριμένα, κατασκευάζεται το πλήρες σύστημα των κύριων αξόνων του Πάρκου, αναστηλώνονται τα διατηρητέα κτίρια της Στρατιωτικής Πόλεως Γουδί και χωροθετούνται οι κυριότερες πολιτιστικές χρήσεις. Αναδιοργανώνονται ή επεκτείνονται οι υφιστάμενες αθλητικές εγκαταστάσεις.

Στην Α' Φάση ολοκληρώνεται η φύτευση του χώρου ώστε να υλοποιηθεί ο στόχος για ένα Μητροπολιτικό Πάρκο υψηλής οικολογικής ποιότητας. Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης αναπλάθονται οι υπάρχοντες πυρήνες πρασίνου, γίνονται οι νέες φυτεύσεις και αποδίδεται στο Πάρκο ο χώρος του Αυτόνομου Οικοδομικού Συνεταιρισμού Αξιωματικών, νότια της οδού Πίνδου και ανατολικά της Κατεχάκη, ο οποίος εντάσσεται στο Πάρκο ως μη περιφραγμένος χώρος.

Στη φάση αυτή κατασκευάζονται και οι δύο προτεινόμενες πεζογέφυρες, της Κατεχάκη και της Μεσογείων, το υπόγειο πέρασμα του Ιλισού και ξεκινά η λειτουργία των δύο λεωφορειακών γραμμών. Επίσης, κρίνεται απαραίτητη και η κατασκευή της υπόγειας διάβασης πεζών από το σταθμό μετρό Κατεχάκη προς το συγκρότημα της ΕΡΤ.

Ως προς το θεσμικό και ιδιοκτησιακό καθεστώς. Στη διάρκεια της Α' Φάσης συγκροτείται και στελεχώνεται ο ενιαίος Φορέας Διαχείρισης και Λειτουργίας του Μητροπολιτικού Πάρκου. Επιλύεται το σημερινό ιδιοκτησιακό καθεστώς, με παραχωρήσεις προς αυτόν της ιδιοκτησίας των γηπέδων από τους διάφορους δημόσιους και δημοτικούς φορείς (ΚΕΔ, Υπουργεία, Δήμοι, κλπ) και θεσμοθετούνται οι ρυθμίσεις και οι περιορισμοί, τόσο για τον Κεντρικό Πυρήνα του Πάρκου, όσο και για τη Ζώνη Ελέγχου.

13.2. ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ: ΧΡΟΝΙΚΟΣ ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΕΤΟΣ 2010

Μέχρι το 2010 προτείνεται να έχουν απομακρυνθεί οι εναπομείνασες στρατιωτικές εγκαταστάσεις, καθώς και οι εγκαταστάσεις της ΕΡΤ. Το κτίριο της Σχολής Χωροφυλακής μετατρέπεται σε Εκθεσιακό και Συνεδριακό Κέντρο, το Κέντρο Ιππασίας διαμορφώνεται σε Σχολή Ιππασίας, χωροθετούνται στα κτίρια του στρατοπέδου Ζορμπά το Εθνικό Κέντρο Αρχείων και Εντύπων και το Κέντρο Πολιτισμού, καθώς και πολιτιστικές δραστηριότητες τοπικής κλίμακας του Δήμου Ζωγράφου, χωροθετείται σε κτίριο του στρατοπέδου Φακίνου το Κέντρο Πολιτισμού του Δήμου Παπάγου, χωροθετείται σε κτίρια της ΕΡΤ το Μουσείο και η Βιβλιοθήκη Οπτικοακουστικών Μέσων, καθώς και η Σχολή Κινηματογράφου, ενώ παράλληλα διαμορφώνεται και η πλατεία εισόδου στην διασταύρωση των λεωφόρων Μεσογείων και Κατεχάκη, καθώς και το τμήμα του κύριου άξονα από την είσοδο αυτή προς τον κεντρικό χώρο του Πάρκου.

Ο χώρος του στρατοπέδου Πλέσσα προτείνεται να αποδοθεί ως χώρος αστικού πρασίνου, με την πιθανή διατήρηση κάποιων κτισμάτων του για αναψυκτήριο και πολιτιστικές χρήσεις τοπικής κλίμακας για ανάγκες του Δήμου Νέου Ψυχικού.

ΚΕΦ. 14 : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Οι βασικές λειτουργίες για την οικονομική βιωσιμότητα του Κεντρικού Πυρήνα του Πάρκου, είναι:

- Πολιτιστικές : Μουσεία, Εκθεσιακοί Χώροι, Βιβλιοθήκες, Αίθουσες Κινηματογράφου και Μουσικής, κλπ.
- Επιστημονικές και Εκπαιδευτικές : Μικρό Συνεδριακό και Εκθεσιακό Κέντρο, Χώροι Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.
- Κατάρτισης – Επιμόρφωσης : Χώροι εκπαίδευσης σε αντικείμενα όπως κινηματογράφος, μουσική, κλπ.
- Προβολής και Προώθησης ειδικών προϊόντων : Εκθετήρια - Χώροι πώλησης προϊόντων φυτωρίων.
- Περιβαλλοντικής Ανάπτυξης : Εκθετήρια - χώροι ενημέρωσης κοινού, επίδειξης σύγχρονων τεχνολογιών, κλπ.
- Ψυχαγωγίας : Εστιατόρια και Αναψυκτήρια.
- Αθλητικές : Χώροι για διάφορα αθλήματα όπως μπάσκετ, τέννις, ποδόσφαιρο, κολύμβηση, ποδηλασία, ιππασία, γυμναστική, αθλήματα στίβου, κλπ.
- Παροχής Γενικών Υπηρεσιών : Γραφεία πολιτιστικών και αθλητικών συλλόγων, πωλητήρια σχετικά με τις δραστηριότητες του Πάρκου.

Αναμενόμενα έσοδα

Το Μητροπολιτικό Πάρκο, υπό την έννοια της αξιοποίησής του με βάση την παραπάνω διάρθρωση λειτουργιών, αποτελεί ένα Κέντρο Παροχής Υπηρεσιών, με την ευρύτερη έννοια του όρου. Διαχειριζόμενο από έναν κατάλληλο φορέα λειτουργίας του ευρύτερου δημόσιου τομέα, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, θα παρέχει υπηρεσίες των εξής κατηγοριών :

- Βασικές υπηρεσίες, χωρίς χρέωση του κόστους λειτουργίας τους (βιβλιοθήκη, υπαίθρια εκθετήρια, χώροι πρασίνου, κλπ.)
- Συνοδευτικές υπηρεσίες, με χρέωση του κόστους λειτουργίας τους (χώροι στάθμευσης, μουσεία, εκθετήρια, αίθουσες τέχνης, αθλητικά πάρκα, κλπ.). Στην περίπτωση αυτή, τίμημα - εισιτήριο θα καταβάλλεται ξεχωριστά για κάθε διακεκριμένη δραστηριότητα, το δε ύψος του θα προσδιοριστεί ανάλογα με το είδος της χρήσης και την αντίστοιχη ζήτηση.

Τα ετήσια έσοδα προεκτιμώνται :
- Εισιτήρια : 300.000.000 δρχ
- Στάθμευση : 660.000.000 δρχ.
- Εκθέσεις συγκεκριμένων προϊόντων (εκθέσεις παιδικού βιβλίου, παιδικού παιγνιδιού, εντύπων και βιβλίων, κλπ.) : 100.000.000 δρχ.

Το σύνολο των εσόδων από την παροχή υπηρεσιών των τριών παραπάνω δραστηριοτήτων, ανέρχεται σε 1δις δρχ. περίπου ετησίως.

Τα έσοδα προεκτιμώνται επίσης με βάση το σκοπό για τον οποίο παρέχεται η χρήση των χώρων:

- Παροχή χρήσης χώρων κατά περίπτωση : Εκτιμάται ότι η αξιοποίηση των χώρων αυτών θα μπορεί, κατ' ελάχιστον, να καλύπτει χρονικό διάστημα 10 μηνών ετησίως. Τα αντίστοιχα έσοδα ενοικιάσεως υπολογίζονται, με συντηρητικές εκτιμήσεις σε 36.000.000 δρχ. ετησίως.
- Παροχή χρήσης χώρων για επιστημονικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς : Εκτιμάται ότι τα ετήσια έσοδα από την ενοικίαση των χώρων αυτών θα ανέρχονται σε 60.000.000 δρχ.
- Παροχή χρήσης χώρων για ψυχαγωγία : Προβλέπεται ότι θα υπάρξει μεγάλη ζήτηση για την ενοικίαση χώρων για λειτουργίες ψυχαγωγίας, δεδομένου ότι το Πάρκο με την ποιότητα και τη μορφολογία της κατασκευής του και με την ποικιλία των λειτουργιών του, θα αποτελέσει σημαντικό πόλο έλξης, τόσο σε τοπικό επίπεδο, όσο και σε μητροπολιτικό επίπεδο. Τα ετήσια έσοδα από την ενοικίαση των χώρων αυτών εκτιμώνται, κατά μέσο όρο και με συντηρητικές εκτιμήσεις, σε 300.000.000 δρχ.

Το σύνολο των ετησίων εσόδων από το σύνολο των δραστηριοτήτων του Πάρκου ανέρχεται στο ποσό των 1, 4 δις δρχ περίπου.

Ετήσιες Δαπάνες και κόστος υλοποίησης του έργου

Οι ετήσιες δαπάνες του Φορέα Λειτουργίας περιλαμβάνουν τα έξοδα προσωπικού, τη συντήρηση και καθαρισμό των χώρων και των εγκαταστάσεων, καθώς και τις γενικές δαπάνες. Το ύψος τους κυμαίνεται από 700.000.000 δρχ για τον πρώτο χρόνο, μέχρι 1,2 δις για τον πέμπτο χρόνο της λειτουργίας του.

Στην υλοποίηση του έργου περιλαμβάνονται όλες οι αναγκαίες μελετητικές και κατασκευαστικές δραστηριότητες, καθώς και οι δραστηριότητες αγοράς και εγκατάστασης του αναγκαίου εξοπλισμού, που αντιστοιχούν στις τελικές λειτουργίες του Πάρκου και που θα παραμείνουν υπό την άμεση ευθύνη του Φορέα Διαχείρισης (λειτουργίες βιβλιοθήκης, προβολής ταινιών, ενημέρωσης του κοινού, εκδηλώσεων, πωλήσεων, κλπ.). Οι υπόλοιπες λειτουργίες του Πάρκου, ήτοι παροχή χώρων για μόνιμες και περιοδικές εκθέσεις, επιστημονικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, παροχή χώρων για εστιατόρια, κινηματογράφο, θεάτρο, καταστήματα, κλπ., αναμένεται ότι θα διαρρυθμιστούν και θα εξοπλιστούν με ευθύνη και δαπάνες των - κατά περίπτωση - επιχειρηματιών, οι οποίοι θα ενοικιάζουν τους αντίστοιχους χώρους από τον Φορέα Διαχείρισης του Πάρκου.

Το συνολικό κόστος κατασκευών και διαρρυθμίσεων του Κεντρικού Πυρήνα του Πάρκου της Α' Φάσης, ανέρχεται στο ποσό των 15 δις δραχμών περίπου, ενώ κατά την των προς εκτέλεση εργασιών κατά τη διάρκεια της Β' Φάσης, ανέρχεται στο ποσό των 5 δις δραχμών, ήτοι σύνολο 20 δις δρχ. περίπου. Ο συνολικός προϋπολογισμός κόστους εγκαταστάσεων και εξοπλισμού, ανέρχεται στο ποσό των 300.000.000 δρχ.

ΚΕΦ. 15 : ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

15.1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Αντικείμενο του Ενιαίου Φορέα Διαχείρισης και Λειτουργίας του Μητροπολιτικού Πάρκου, που θα ανήκει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και δεν θα έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα, είναι η έκταση του Κεντρικού Πυρήνα του Πάρκου. Η Ζώνη Ελέγχου παραμένει υπό το σημερινό θεσμικό καθεστώς της. Θα δρα ανεξάρτητα, με την πρόβλεψη να υπαχθεί μελλοντικά σε έναν συνολικότερο για το Λεκανοπέδιο. Οργανισμό Διαχείρισης Μητροπολιτικών Πάρκων.

- Σκοπός: Ο σχεδιασμός, η προστασία, η ανάπτυξη και η διαχείριση του Μητροπολιτικού Πάρκου.
- Νομική Μορφή : Ιδρύεται με νόμο οργανισμός, με τη νομική μορφή ΝΠΙΔ ή ΑΕ. Η διοικητική του οντότητα, δραστηριοποιείται αυτόνομα, διαθέτει δηλαδή υποδομή και στελέχωση αφιερωμένη αποκλειστικά στην εκπλήρωση των στόχων του. Στην περίπτωση που είναι θυγατρική ευρύτερου οργανισμού, επέρχονται οικονομίες κλίμακος.
- Εποπτεία - Στελέχωση : Ο Φορέας τελεί υπό την εποπτεία, είτε του ΥΠΕΧΩΔΕ, είτε του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και στελεχώνεται από εκπροσώπους της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, της κεντρικής διοίκησης, κλπ.
- Όργανα Διοίκησης - Διοικητικό Συμβούλιο : Ο Φορέας διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο απαρτίζεται από εκπροσώπους των υπουργείων ΠΕΧΩΔΕ, Εσωτερικών και Δημόσιας Διοίκησης, Εθνικής Άμυνας, Γεωργίας, από την Ενιαία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αθηνών και από τους Δήμους Αθηναίων, Ζωγράφου, Παπάγου.
- Η Οικονομική Διαχείριση του Φορέα : Ο Φορέας δεν υπάγεται στις διατάξεις περί Δημοσίου Λογιστικού Συστήματος, τόσο για τις δαπάνες του, όσο και για τις εν γένει προμήθειες και τα επί μέρους τεχνικά έργα, δεδομένου ότι λειτουργεί με βάσει τους κανόνες και τα ιδιωτικό-οικονομικά κριτήρια. Επίσης απαλλάσσεται από κάθε φόρο μεγάλης ακίνητης περιουσίας, εκτός του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ). Ο έλεγχος της οικονομικής διαχείρισης και του ισολογισμού, ασκείται από ορκωτούς λογιστές, ενώ ο ισολογισμός δημοσιεύεται όπως αυτοί των Ανωνύμων Εταιρειών στο τέλος κάθε χρήσης.
- Πόροι του Φορέα : Από εφάπαξ και ετήσιες κρατικές επιχορηγήσεις, τη δραστηριότητά του, χορηγίες, δωρεές, κλπ.
- Διάρκεια του Φορέα: Εικοσαετής, δυνάμει να ανανεωθεί.

15.2. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

Οι αναγκαίες λειτουργίες που πρέπει να καλύπτει ο Φορέας για να διαχειριστεί αποτελεσματικά και αποδοτικά τις λειτουργίες του Πάρκου, πρέπει να είναι : Η προβολής και marketing για επισκέπτες και επιχειρηματίες, η διοίκησης - διαχείρισης των χρήσεων του συγκροτήματος, η σύναψη - παρακολούθηση - διαχείριση συμβολαίων μίσθωσης των επιμέρους χώρων, η συντήρηση - τεχνική διαχείριση - καθαριότητα των χώρων, η συντήρηση των κοινοχρήστων χώρων πρασίνου και περιπάτου, τέλος οι απαραίτητες οικονομικές και λογιστικές πράξεις.

Τη διοίκηση του Φορέα θα ασκεί το ΔΣ, το οποίο και θα καθορίζει τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές για την επίτευξη των στόχων του Πάρκου (στρατηγική ανάπτυξης δραστηριοτήτων,

τυχόν προσθήκη νέων δραστηριοτήτων, ανταποδοτικών ή μη, τιμολογιακή πολιτική). Η αποτελεσματική και αποδοτική αξιοποίηση των λειτουργιών του Πάρκου, μετά την τεχνική ολοκλήρωσή του, μπορεί να γίνει πρακτικά μόνο με τη δημιουργία της κατάλληλης και επιχειρησιακά αυτόνομης διοικητικής οντότητας.

Η διάρθρωσή του θα περιλαμβάνει: Θέση Διευθύνοντα Συμβούλου, ο οποίος θα συνεπικουρείται από 4 διευθυντικά στελέχη, που θα ηγηθούν των αντίστοιχων τομέων δραστηριότητας του Πάρκου:

- Τεχνικές Υπηρεσίες και Νέα Έργα
- Φυτεύσεις και Πράσινο
- Πωλήσεις και Δημόσιες Σχέσεις
- Διοικητικές και Οικονομικές Υπηρεσίες

Η προτεινόμενη στελέχωση θα πρέπει να σχεδιασθεί με τρόπο ώστε το κόστος λειτουργίας του Φορέα να είναι το μικρότερο δυνατό. Η απαίτηση αυτή οδηγεί στις εξής αρχές για τη στελέχωσή του : Ολιγομελές και υψηλής στάθμης προσωπικό από απόψεως εμπειρίας και ικανοτήτων (όχι αναγκαστικά υψηλής εξειδίκευσης). Ομαδικός τρόπος εργασίας και με δυνατότητα αλληλοκάλυψης στα καθήκοντα μεταξύ των στελεχών. Τέλος, εκτεταμένη χρήση εξωτερικών συνεργείων, π.χ. υπηρεσίες καθαριότητας περιβάλλοντος χώρου και γραφείων, υπηρεσίες συντήρησης πρασίνου, κλπ.

Με βάση τις παραπάνω αρχές οργανωτικής δομής του Φορέα, οι αναγκαίες θέσεις εργασίας που θα πρέπει να καλυφθούν με προσωπικό πλήρους απασχόλησης (πλην του Νομικού Συμβούλου, συνδεόμενου με το Φορέα με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου), ανέρχονται σε πενηνταέξι (56) και περιλαμβάνουν : Διευθυντή (1), Νομικό Σύμβουλο (1), Γραμματεία (2), Τμήμα Πωλήσεων και Δημοσίων Σχέσεων (9), Τμήμα Φυτεύσεων και Πρασίνου (6), Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών και Νέων Εργων (13) και Τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών (24). Οι μηνιαίες μικτές αποδοχές για τις παραπάνω θέσεις σε τιμές 1999, κυμαίνονται μεταξύ 300.000 δρχ. και 700.000 δρχ. και εκτιμώνται συνολικά σε 410.000.000 δρχ. ετησίως (55 άτομα x 15 μήνες x 500.000 δρχ.).

ΚΕΦ. 16 : ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

Για την ολοκλήρωση του φυσικού σχεδιασμού και την απομάκρυνση της πιθανότητας αστοχίας στην υλοποίηση των βασικών αρχών οργάνωσης του Πάρκου, προτείνεται μια ευέλικτη διαδικασία δημοπράτησης έργων και μελετών, που θα εξειδικεύεται ανάλογα με το εκάστοτε αντικείμενο και τις ιδιαίτερες απαιτήσεις του.

Με αυτή την έννοια, προτείνεται μια πρώτη γενική διαβάθμιση των ενεργειών με κριτήρια τον απαιτούμενο βαθμό επέμβασης, την κρισιμότητα των εκάστοτε περιοχών για το μελλοντικό χαρακτήρα του Πάρκου και, τέλος, τους χρονικούς περιορισμούς για τη βέλτιστη οικονομοτεχνική προσέγγιση για την υλοποίηση του έργου. Κατά περίπτωση, οι ενέργειες αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, αναθέσεις μελετών με τη διαδικασία της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, αναθέσεις έργων με το σύστημα μελέτη

- κατασκευή και αναθέσεις υλοποίησης επιμέρους εργασιών με μειοδοτικό διαγωνισμό. Αναλυτικότερα:

- Αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί - Αναθέσεις μελετών : Αφορά στις πιο «κρίσιμες» για τις λειτουργίες του Πάρκου περιοχές που ομαδοποιούνται σε δύο κατηγορίες : Στις οικολογικά κρίσιμες (ρεμάτια και παραρεμάτια ζώνη Ιλισού, ξηρικές διαπλάσεις Υμηττού, κλπ.) και στον Πυρήνα του Πάρκου (αποκατάσταση διατηρητέων, κλπ.). Η ελληνική εμπειρία διδάσκει για την υψηλή ποιότητα του τελικού αποτελέσματος αυτής της διαδικασίας, με μοναδική εξαίρεση τους σχετικά μεγάλους χρόνους ωρίμανσης των μελετών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να προταθούν και ταχύρυθμοι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί.
- Δημοπράτηση των έργων με το σύστημα Μελέτη - Κατασκευή : Αφορά τα Αθλητικά Πάρκα και τις φυτοτεχνικές εργασίες, καθώς και τις βελτιώσεις σε υφιστάμενες διαπλάσεις - διαμορφώσεις, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που δίνει το ερευνητικό πρόγραμμα.
- Δημοπράτηση έργων με Μειοδοτικό Διαγωνισμό : Αφορά απλές φυτοτεχνικές εργασίες - βελτίωσης των υφισταμένων φυτικών διαπλάσεων.